

Cahier 2004-11

Evaluatie Wet herziening GVO

Erasmus Universiteit Rotterdam,
in opdracht van WODC

a

Wetenschappelijk Onderzoek- en
Documentatiecentrum

Inhoudsopgave

Samenvatting

1	Inleiding en verantwoording	5
1.1	Vraagstelling	5
1.2	Wijze van uitvoering	7
1.3	Relatie met het eerste evaluatie onderzoek GVO	8
1.4	Begeleidingscommissie	9
2	Korte schets achtergrond wetswijziging, inhoud en toekomst; onderzoeksonderwerpen	11
2.1	Achtergrond van de wetswijziging	11
2.2	Inhoud van de wet; onderwerpen van evaluatie	12
2.3	Toekomstige veranderingen	13
2.3.1	Algemeen	13
2.3.2	Wetsvoorstel 29 252	13
3	De herziening van de wettelijke regeling inzake het doorzoeken van plaatsen	15
3.1	Differentiatie van plaatsen en autoriteiten bevoegd tot doorzoeken	15
3.1.1	Inleiding en schets van de wettelijke regeling	15
3.1.2	Andere 'gevoelige' plaatsen	16
3.1.3	Woningen en de RC	17
3.1.4	Kantoren van verschoningsgerechtigden en de RC	17
3.1.5	Onbewoonde woningen en toch RC	18
3.1.6	Doorzoekbevoegdheid in de WWM	18
3.1.7	Uitvoering internationale rechtshulp	19
3.2	Beperking in delicten	19
3.3	De inzet van de RC bij het doorzoeken van woningen zonder toestemming	20
3.3.1	Praktisch probleem?	20
3.3.2	Wanneer machtigen?	20
3.3.3	Zaak-RC	21
3.3.4	Betrokkenheid van de RC: inbeslagneming	21
3.3.5	Contact hulpOvJ en RC via OvJ	22
3.4	Bevriezen	23
3.4.1	Wettelijke regeling	23
3.4.2	Omvang bevoegdheid tot bevriezen	24
3.4.3	De duur van het bevriezen	24

3.5	Spoedbevoegdheid hulpOvJ tot het doorzoeken van andere plaatsen	25
3.6	Doorzoeken ter aanhouding	26
3.6.1	Inleiding en wettelijke regeling	26
3.6.2	Opvattingen in de praktijk	27
3.6.3	Relatie met de Awbi	28
3.7	De band met het GVO	28
3.8	Conclusies en aanbevelingen	30
3.8.1	Conclusies	30
3.8.2	Aanbevelingen	31
4	Praktijk van en ervaringen met de mini-instructie	33
4.1	Feitelijk karakter in de praktijk: twee benaderingen	33
4.2	Belangrijkste handeling: horen van getuigen	34
4.2.1	De mini-instructie wordt gebruikt door de raadslieden, niet door de verdachte	35
4.2.2	Laat in het voorbereidend onderzoek	35
4.2.3	In gevallen van voorlopige hechtenis	36
4.3	Openingsprocedure en criterium van 'redelijke verwachting'	36
4.3.1	Van misbruik blijkt niet	36
4.3.2	'redelijke verwachting'	36
4.3.3	Openingsprocedure	37
4.4	Ambtshalve verrichten van onderzoekshandelingen (art. 36e Sv)	38
4.5	ehandeling en uitvoering van het verzoek	39
4.5.1	Welke RC?	39
4.5.2	Kennis bij de RC	39
4.5.3	De rol van de RC	39
4.5.4	Aanwezigheid OvJ	40
4.5.5	Aanwezigheid verdachte	40
4.6	De positie van het OM bij de mini-instructie	41
4.6.1	Aanvang en beslissing over mini-instructie	41
4.6.2	Indienen via de OvJ	41
4.6.3	Uitvoering door de OvJ	42
4.6.4	Mini-instructie op initiatief van de OvJ	42
4.7	Aantallen	43
4.7.1	Aantallen mini-instructies	44
4.7.2	Aantallen GVO's	44
4.7.3	Aantallen telefoontaps	44
4.7.4	Analyse	44

4.8	Conclusies en aanbevelingen	45
5	Overige onderwerpen	47
5.1	Benoeming (gedrags)deskundigen	47
5.1.1	Wettelijke regeling	47
5.1.2	Observaties omtrent de praktijk	47
5.2	Verhoudingen in het voorbereidend onderzoek in strafzaken algemeen	49
6	Conclusies en aanbevelingen; beantwoording onderzoeksvragen	53
6.1	Algemeen	53
6.2	Conclusies en aanbevelingen betreffende regeling doorzoeken van plaatsen	54
6.2.1	Conclusies	54
6.2.2	Aanbevelingen	55
6.3	Conclusies en aanbevelingen inzake de mini-instructie	56
6.3.1	Conclusies	56
6.3.2	Aanbevelingen	56
6.4	Overige onderwerpen	57
6.5	Beantwoording van de onderzoeksvragen	57
6.6	Algemene afsluitende conclusie en aanbeveling	60
Bijlage 1	Samenstelling begeleidingscommissie	61
Bijlage 2	De Wet herziening GVO	65
Bijlage 3	Wetsvoorstel 29 252	83
Bijlage 4	Vragenlijsten zoals gebruikt tijdens interviews	87
Bijlage 5	Verantwoording onderzoek, bezochte arrondissementen en deelname aan de discussiebijeenkomst	97
Bijlage 6	Wetsartikelen	101

1 Inleiding en verantwoording

Door het Ministerie van Justitie is opdracht gegeven voor een evaluatie van de Wet herziening GVO. Deze Wet van 27 mei 1999 tot partiële wijziging van het Wetboek van Strafvordering (herziening gerechtelijk vooronderzoek), Stb. 1999, 243 is met ingang van 1 februari 2000 in werking getreden. Enigszins anders dan de titel van de wet doet vermoeden, ligt de nadruk van de wijziging op twee, nogal onderscheiden onderwerpen. Deze wetswijziging introduceerde namelijk in de eerste plaats een nieuwe regeling voor de bevoegdheid tot het doorzoeken van plaatsen ter inbeslagneming en ter aanhouding. Terzake bestaat slechts voor een deel een relatie met de voor en na de wetswijziging in het Wetboek van Strafvordering opgenomen regeling van het GVO, te weten voorzover de bevoegdheid tot doorzoeken van de RC een bevoegdheid is die slechts tijdens het GVO kan worden uitgeoefend. De Wet herziening GVO herzag echter ook de bevoegdheden van OvJ, hulpOvJ en gewone opsporingsambtenaren terzake. In de tweede plaats introduceerde de Wet herziening GVO de zogenaamde 'mini-instructie'. Dat betreft een mogelijkheid voor de verdachte of zijn raadsman om buiten GVO aan de rechter-commissaris het verrichten van bepaalde onderzoekshandelingen te verzoeken. Terzake van de regeling van het GVO zelf is de wijziging in zoverre van belang dat de procedure tot sluiting van het GVO belangrijk werd vereenvoudigd. Ten slotte bevat de Wet herziening GVO nog enkele kleine, meer afzonderlijke wijzigingen. Een voorbeeld daarvan is de nieuwe regeling inzake de benoeming van deskundigen. In hoofdstuk 2 wordt de inhoud van de wetswijziging door de Wet herziening GVO nader geschetst, tegen de achtergrond van de ontwikkelingen die tot de Wet herziening GVO hebben geleid. Hoewel dit rapport de evaluatie van bestaande wetgeving betreft, is in het tweede hoofdstuk ook enige aandacht besteed aan relevante toekomstige ontwikkelingen.

Het onderzoek is door het WODC uitbesteed aan de sectie strafrecht van de Erasmus Universiteit Rotterdam.

1.1 Vraagstelling

De minister van Justitie heeft het parlement toegezegd te komen met een evaluatie van de Wet herziening gerechtelijk vooronderzoek in twee fasen. Het onderhavige rapport betreft de tweede fase; de eerste fase is in 2002 afgerond.¹

¹ P.A.M. Verrest en E.M.Th. Beenhakkers, *Evaluatie Herziening gerechtelijk vooronderzoek; eerste fase van het onderzoek*, WODC-onderzoeksnotities, 2002/3. In onderstaand onderdeel IV van dit hoofdstuk worden de

In deze tweede fase van het evaluatieonderzoek wordt voortgebouwd op de resultaten van de eerste fase. Er is sprake van verbreding, actualisatie en verdieping van de evaluatie. Daartoe zijn door de opdrachtgever de volgende onderzoeksvragen geformuleerd.

1. Op welke wijze wordt uitvoering gegeven aan de Wet herziening gerechtelijk vooronderzoek en welke knelpunten openbaren zich in dit verband?
2. Welke concrete gevolgen hebben de verschillende wijzigingen uit de Wet herziening gerechtelijk vooronderzoek elk afzonderlijk?
3. Welke veranderingen zijn opgetreden in de rol en positie van de rechter-commissaris? Kan de rechter-commissaris functioneren in de context zoals deze er nu ligt?
4. Welke gevolgen heeft de Wet herziening gerechtelijk vooronderzoek voor de positie en rechtsbescherming van de verdachte?
5. Heeft de Wet herziening gerechtelijk vooronderzoek gevolgen voor de informatie waarover de rechter-commissaris bij de uitoefening van zijn taken kan beschikken (bijvoorbeeld in het kader van een mini-instructie of bij het uitoefenen van bevoegdheden van de rechter-commissaris die niet langer gekoppeld zijn aan een gvo)?
6. Welke verschuiving heeft plaats gevonden in het aantal ingestelde gvo's als gevolg van de Wet herziening gerechtelijk vooronderzoek?
7. Wat zijn de aantallen mini-instructies per arrondissement? Hoeveel zijn er op grond van artikel 36a Sv en hoeveel op grond van artikel 36e Sv? Is er een stijgende lijn?
8. Hoe is de gang van zaken rond de mini-instructie in ruime zin (procedures, moment van aanvang onderzoek, verschil tussen onderzoek op grond van artikel 36a Sv en 36e Sv, afhandeling). Welke onderzoekshandelingen worden in het kader van een

voornaamste resultaten van het eerste evaluatieonderzoek weergegeven. In dit tweede hoofdstuk van het onderhavige rapport wordt op enkele plaatsen de relatie met het eerste evaluatierapport nader aangeduid.

mini-instructie verricht? In welke gevallen wordt nog een gvo geopend en in welke fase van het opsporingsonderzoek vindt dit plaats?

Ter uitvoering van deze onderzoeksvragen zijn door de onderzoekers de diverse vraagpunten nader uitgewerkt in concretere onderdelen betreffende de diverse onderdelen van de wetswijziging.

1.2 Wijze van uitvoering

Voor het uitvoeren van een adequate inventarisatie van de ervaringen met de wijzigingen van de Wet herziening GVO werd het verzamelen van praktijkervaringen wezenlijk geacht. Daartoe zijn door de onderzoekers in eerste instantie zeventwintig interviews afgenomen met rechters-commissarissen, Officieren van Justitie, advocaten en hulpOvJ's. Deze interviews vonden plaats aan de hand van gestandaardiseerde vragenlijsten. De vragenlijsten alsmede een overzicht van de organisatorische achtergrond van de geïnterviewde personen zijn opgenomen.

Deze interviews hebben een aantal gegevens opgeleverd op basis waarvan eerste uitkomsten van het onderzoek konden worden geformuleerd. Die uitkomsten zijn met de begeleidingscommissie doorgesproken.

Vanwege de intrinsieke verbondenheid van de materie met de praktijk is de inbreng uit de praktijk verder gemaximaliseerd. Daartoe zijn in een werkconferentie de voorlopige conclusies met weer andere praktijkmensen dan de eerder geïnterviewden bediscussieerd. Ook aan deze werkconferentie namen rechters-commissarissen, OvJ's, advocaten en een hulpOvJ deel. Een overzicht van de organisatorische achtergrond van de deelnemers is in bijlage VI opgenomen.

Deze werkconferentie bleek inderdaad een toegevoegde bron van informatie op te leveren. Op basis van de uitkomsten van beide vormen van onderzoek is een concept-rapport opgesteld. Dit concept is na bespreking in de begeleidingscommissie tot een definitief rapport omgewerkt. Met het opstellen van het definitieve rapport is het onderzoek begin juni afgerond.

Voor deze onderzoeksopzet is gekozen op basis van de veronderstelling dat de uitwerking van de wijzigingen van de Wet herziening GVO op onderdelen in de praktijk van de verschillende gerechten nogal verschillend kan zijn. Die veronderstelling is door

de interviews bevestigd. Door de interviews en de werkconferentie is een in aantal en in regionale spreiding verantwoorde gegevensverzameling gerealiseerd.

Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om de geïnterviewden en de deelnemers aan de werkconferentie nadrukkelijk uit te nodigen om mee te denken over de noodzaak en inhoud van eventuele wijzigingen van de regeling zoals die door de Wet herziening GVO in het Wetboek van strafvordering is opgenomen. Waar relevant, wordt ook van deze inbreng van de zijde van de in het onderzoek betrokken praktijkmensen in dit rapport verslag gedaan.

Het is op deze plaats aangewezen alle geïnterviewden alsmede de deelnemers aan de werkconferentie hartelijk te danken voor hun bereidwillige en constructieve medewerking. Omgekeerd past aan het adres van aanvragers en opdrachtgevers een woord van dank deze onderzoeksopzet mogelijk te hebben gemaakt. Een aantal geïnterviewden en deelnemers aan de werkconferentie stelde het erg op prijs zo direct op basis van concrete ervaringen inbreng te hebben in de evaluatie van een wetswijziging waarvan de uitwerking voor de praktijk van zo'n groot belang is.

1.3 Relatie met het eerste evaluatie onderzoek GVO

De toezegging van de Minister aan de Tweede Kamer, de Wet Herziening gerechtelijk vooronderzoek, binnen vijf jaar te evalueren is toen gesplitst in twee onafhankelijk uit te voeren onderzoeken.

In de eerste fase van het onderzoek zijn de totstandkoming van de wet en de implementatie daarvan aan de orde gekomen, alsmede zijn – met behulp van interviews – de eerste praktijkervaringen met de wet onderzocht.

Uit het onderzoek eerste fase kwamen de volgende conclusies naar voren:

- De implementatie van de wet is goed verlopen in de zin dat kennis verspreid is.
- De angst voor 'fishing expeditions' is ongegrond gebleken.
- De procedure van de opening van de mini-instructie wordt in de praktijk niet, of nauwelijks, gevolgd.
- De respondenten reageren positief op de veranderde doorzoekingsbepalingen, maar over de reikwijdte van sommige bepalingen bestaat enige twijfel.
- Doordat de deskundigheid met betrekking tot het uitvoeren van een persoonlijkheidsonderzoek toch vooral bij de Forensisch Psychiatrische Dienst (FPD)

ligt; is het de vraag of het derhalve veel uitmaakt of het onderzoek door de OvJ of door de RC wordt aangevraagd.

- Er was geen behoefte aan het regelen van de communicatie bij de parallelle opsporing; wat overigens niet zegt dat die overal goed verloopt.
- De werklust voor de RC's en hun griffiers is niet veranderd. Slechts de administratie van de machtigingen telefoontap is overgegaan naar de parketten. Dit heeft de kabinetten ontlast.
- Door het terugdringen van de rol van de RC in het voorbereidend onderzoek naar een puur toetsende rol (behalve bij de geplande doorzoeking van een woning) dreigt de tussenkomst van de RC, zeker bij gecompliceerde onderzoeken, op een zeer geïsoleerd moment te geschieden.

De conclusies van het eerste evaluatie-onderzoek naar de gevolgen van de wet dragen een voorlopig karakter omdat het onderzoek kort na de inwerkingtreding werd uitgevoerd. De bedoeling van dit tweede evaluatie-onderzoek als vervolgonderzoek is mede om te bezien in hoeverre de aanvankelijke conclusies uit het eerste onderzoek bevestiging vinden in de praktijk.

Het onderzoek tweede fase heeft geput uit de conclusies van het eerste onderzoek. Zowel de vraagstelling als de aandachtspunten zijn hierdoor beïnvloed. Het aantal bevroegde personen en instellingen is echter groter geweest.

1.4 Begeleidingscommissie

Het onderzoek is begeleid door een begeleidingscommissie onder voorzitterschap van prof. mr. Th. de Roos (RUL). Politie, openbaar ministerie, zittende magistratuur, advocatuur en het Ministerie van Justitie waren in de commissie vertegenwoordigd. De samenstelling van de begeleidingscommissie is in bijlage 1 opgenomen. Op deze plaats past een hartelijk woord van dank voor de inhoudelijke inbreng van de leden van de commissie en voor de plezierige samenwerking.

2 Korte schets van de achtergrond van de wetswijziging, inhoud en toekomst; de onderzoeksonderwerpen

2.1 Achtergrond van de wetswijziging

De Wet herziening GVO is voortgekomen uit de wens het voorbereidend onderzoek te stroomlijnen, opnieuw in te richten en de wettelijke regeling aan te passen aan de veranderde verhoudingen in het voorbereidend onderzoek in strafzaken in de periode na de Tweede Wereldoorlog. De aanzet van de wijziging is gegeven door de Commissie Herijking Wetboek van Strafvordering (Commissie-Moons). Deze achtergrond is in het eerste evaluatie rapport nader geschetst. De Commissie-Moons koos in de toenmalige discussie voor het handhaven van het GVO in strafzaken.

De ontwikkelingen omtrent het GVO daarna zijn vooral beïnvloed door de noodzaak van het totstandkomen van de Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden (Wet-BOB) na de Parlementaire Enquête Commissie Opsporingsmethoden en de systematiek die de wetgever heeft gekozen in de regeling van die bijzondere opsporingsbevoegdheden. Twee onderdelen van die systematiek zijn hier relevant. De eerste is dat de toepassing van de bevoegdheden is opgedragen aan de officier van justitie en niet meer aan de rechter-commissaris. Verder is relevant dat, voor zover de inzet van de RC nog is voorgeschreven, deze inzet los werd gemaakt van het GVO. De Wet-BOB introduceerde de figuur van de machtiging door de RC aan de OvJ, welke machtiging los van het GVO kan worden verleend.

De systematiek van de Wet-BOB komt er in andere woorden op neer dat de bijzondere opsporingsbevoegdheden geen bevoegdheden meer zijn waarvan de uitoefening aan het optreden van de RC tijdens het GVO zijn gebonden. In deze lijn is ook in de latere ontwikkeling van de regeling van dwangmiddelen en opsporingsbevoegdheden steeds minder gekozen voor een regeling van toepassing ervan door de RC binnen het GVO. Deze ontwikkeling heeft gemaakt dat het GVO aan betekenis heeft verloren voorzover het een wettelijk voorgeschreven kader vormde voor de uitoefening van bevoegdheden door de RC tijdens het GVO. Voor wat betreft de regeling van dwangmiddelen en opsporingsbevoegdheden kwam de nadruk meer en meer te liggen op toepassing door de OvJ en dus buiten GVO, al dan niet na voorgeschreven machtiging van de RC. Ten aanzien van de laatste, in de praktijk belangrijke bevoegdheid tot het doorzoeken van

plaatsen door de RC is de gebondenheid aan het GVO tot op heden blijven bestaan, zij het dat het doorzoeken van andere plaatsen dan woningen zonder toestemming en kantoren van geheimhouders binnen bepaalde grenzen aan andere ambtenaren is opgedragen en er bij het parlement een wijziging van het WvSv aanhangig is waarin ook ten aanzien van het doorzoeken van plaatsen ter inbeslagneming door de RC de band met het GVO wordt doorgesneden. De toepassing van een GVO concentreerde zich daarmee in de praktijk meer en meer vooral op die gevallen waarin het niet gaat om de toepassing van dwangmiddelen en opsporingsmethoden, maar bijvoorbeeld om het horen van getuigen en deskundigen en om bepaalde vormen van onderzoek naar de persoonlijkheid van de verdachte. De Wet herziening GVO past als zodanig in deze trend die overigens nog niet tot stilstand is gekomen. Daarmee roept ook deze Wet herziening GVO voor de toekomst de vraag op naar de plaats en betekenis van het GVO en die van de RC in het voorbereidend onderzoek in strafzaken.

2.2 Inhoud van de wet; onderwerpen van evaluatie

De Wet herziening GVO heeft een aantal wijzigingen in het Wetboek van Strafvordering (WvSv) te weeg gebracht. In het eerste evaluatie-rapport is daarvan een overzicht gegeven.

Afgezien van een aantal betrekkelijk afzonderlijke, meer incidentele wijzigingen, kunnen drie thema's met name worden genoemd. Dat betreft:

- de regeling van het getuigenverhoor bij de RC (art. 186 e.v.);
- de introductie van de mini-instructie;
- de herziening van de regeling van het doorzoeken van plaatsen.

In overleg met de opdrachtgevers is besloten het eerste onderwerp buiten de evaluatie van deze wet te houden. De evaluatie van de wetswijzigingen op dit punt wordt meegenomen in de evaluatie van de Wet-BOB welke evaluatie gelijktijdig met het onderhavige onderzoek wordt uitgevoerd door het WODC en de afdeling strafrecht van de Universiteit Utrecht onder begeleiding van dezelfde begeleidingscommissie als voor het onderhavige onderzoek is ingesteld.

In het onderhavige onderzoek wordt aan meer incidentele wijzigingen weinig of geen aandacht besteed, de benoeming van de gedragsdeskundige uitgezonderd.

Het onderzoek heeft zich daarmee vooral gericht op de onderdelen b. en c. als bovengenoemd.

2.3 Toekomstige veranderingen

2.3.1. Algemeen

De ontwikkelingen omtrent de meest gewenste vorm van inrichting van het voorbereidend onderzoek zijn, bij de afsluiting van dit rapport, voorzichtig gezegd, niet afgesloten. In het kader van het project Strafvordering 2001 is aan de inrichting van het voorbereidend onderzoek uitvoerig aandacht besteed. De Minister van Justitie heeft meegedeeld een herziening van het voorbereidend onderzoek in voorbereiding te nemen.

De onderhavige evaluatie van de Wet herziening GVO heeft voor deze discussie relevante uitkomsten voor de verhoudingen binnen het voorbereidend onderzoek in strafzaken, met name voor die tussen OvJ en RC, en zij heeft gevolgen voor de plaats van het gerechtelijk vooronderzoek als zodanig. Deze gevolgen vloeien als het ware uit de wetwijzigingen voort. Ook aan deze gevolgen wordt daarom in het onderzoek aandacht besteed.

2.3.2 Wetsvoorstel 29 252

Bij de afsluiting van dit rapport is bij de Tweede Kamer een wetsvoorstel in behandeling omtrent de inkadering van de bevoegdheid van de RC tot het doorzoeken van plaatsen zonder toestemming. De kern van het wetsvoorstel is, dat de bevoegdheden tot doorzoeken en tot het bevelen van uitlevering ook buiten het gerechtelijk vooronderzoek toepasbaar worden gemaakt.

Toepassing van deze bevoegdheden buiten het gerechtelijk vooronderzoek is beperkt tot het geval waarin de officier van justitie een vordering daartoe aan de rechter-commissaris richt. Daarmee wordt bereikt, dat geen onduidelijkheid bestaat over de vraag wie het in het opsporingsonderzoek voor het zeggen heeft. Dat is en blijft de officier van justitie. Mogelijk wordt slechts gemaakt dat de rechter-commissaris in het kader van dat opsporingsonderzoek door de officier van justitie kan worden benaderd met het oog op de aan de RC toebedeelde bevoegdheden tot doorzoeking en het bevelen van uitlevering, zonder dat daar een GVO voor nodig is. Daarmee wordt aangesloten bij constructies die ook thans reeds, bij andere bevoegdheden, bestaan.

Voor zover het wetsvoorstel naar de toenmalige stand van zaken wijzigingen bevat die direct betrekking hebben op in deze evaluatie aan de orde zijnde wettelijke bepalingen is bij respondenten de mening terzake gepeild².

² De behandeling van wetsvoorstel 29 252 was bij de uitvoering van het onderzoek gevorderd tot nr. 3 (Memorie van Toelichting).

3 De herziening van de wettelijke regeling inzake het doorzoeken van plaatsen

3.1 Differentiatie van plaatsen en autoriteiten bevoegd tot doorzoeken

3.1.1 Inleiding en schets van de wettelijke regeling

De nieuwe regeling inzake het doorzoeken ter inbeslagneming differentieert naar de te doorzoeken plaatsen en onderscheidt in woningen en kantoren van geheimhouders, andere plaatsen en vervoermiddelen. Deze differentiatie is de basis voor een verdeling in de autoriteit die bevoegd is de betreffende plaats ter inbeslagneming te doorzoeken. Het wetboek onderscheidt op deze basis het doorzoeken van elke plaats door de RC (art. 110 Sv), het doorzoeken van andere plaatsen dan woningen zonder toestemming en kantoren van verschoningsgerechtigden door de OvJ (art. 96c lid 1 Sv) respectievelijk het doorzoeken van vervoermiddelen door elke opsporingsambtenaar (art. 96b Sv).

Aldus is het doorzoeken van woningen zonder toestemming en van kantoren van verschoningsgerechtigden voorbehouden aan de RC. Kan diens optreden niet worden afgewacht dan is – onder nadere voorwaarden – de OvJ en – onder weer nadere voorwaarden – de hulpOvJ tot het doorzoeken daartoe bevoegd: art. 97 Sv. Zij behoeven telkens de voorafgaande machtiging van de RC. Betreft het andere plaatsen dan woningen zonder toestemming of kantoren van verschoningsgerechtigden, dan is er een voorziening voor doorzoeken door de hulpOvJ ingeval het optreden van de OvJ niet kan worden afgewacht (art. 96c lid 2 Sv). In het kader van deze noodbevoegdheid is van belang dat opsporingsambtenaren de bevoegdheid is toegekend een te doorzoeken plaats te betreden en te bevrizen, in afwachting van de komst van de ambtenaar of rechter die bevoegd is de betreffende plaats ter inbeslagneming te doorzoeken (art. 96 lid 2 Sv).

Voor de bevoegdheid tot het doorzoeken van plaatsen ter aanhouding is een aparte en anders opgezette regeling in het wetboek opgenomen. Blijkens art. 55a en art. 565 Sv is elke opsporingsambtenaar tot het doorzoeken ter aanhouding bevoegd. In het geval van art. 55a Sv gaat het daarbij niet, zoals bij art. 565 Sv om de tenuitvoerlegging van bevelen tot vrijheidsbeneming en veroordelende vonnissen. Daarom behoeft de opsporingsambtenaar in de fase van de strafvordering waarin van art. 55a Sv gebruik

wordt gemaakt, voor het doorzoeken van plaatsen ter aanhouding de voorafgaande machtiging van de OvJ, behoudens het geval van dringende noodzakelijkheid.

De regeling wordt in het algemeen en als uitgangspunt als goed en werkbaar ervaren. Opmerkingen bestaan slechts ten aanzien van bepaalde onderdelen.

Ook normatief bestaan weinig bezwaren of bedenkingen bij de respondenten: de RC wordt ingezet waar dat nodig is (woning zonder toestemming en kantoren van verschoningsgerechtigden³) en het doorzoeken van alle andere plaatsen bij heterdaad of bij een verdenking als bedoeld in art. 67 lid 1 Sv, is naar de mening van velen terecht aan de autoriteit van de OvJ overgelaten. Ook het overlaten van het doorzoeken ter inbeslagneming van voertuigen in deze gevallen van verdenking als bedoeld in art. 67 lid 1 Sv aan gewone opsporingsambtenaren wordt evenmin als problematisch ervaren. 'Inkijken' of 'toegang tot' en 'doorzoeken' liggen hier zo dicht bij elkaar, dat het 'doorzoeken' van voertuigen niet als zelfstandige bevoegdheid wordt ervaren. Nochtans versterkt wettelijke duiding van de omvang van de bevoegdheid ("doorzoeken") de helderheid, zo is de opvatting.

Bedenkingen bestaan als gezegd alleen tegen bepaalde onderdelen van de regeling. Op deze onderdelen wordt in het navolgende successievelijk dieper ingegaan.

3.1.2 Andere 'gevoelige' plaatsen

De behoefte van de legitimerende werking van de aanwezigheid van de RC brengt mee dat sommigen, incidenteel ook binnen het OM, er op wijzen dat deze werking wel eens handig kan zijn als plaatsen moeten worden doorzocht die weliswaar geen woning of kantoor van een geheimhouder zijn, maar waarvan het doorzoeken toch gevoelig ligt, zoals bepaalde kantoren van banken e.d. Sommigen benadrukken de meerwaarde van de RC, ook in de beeldvorming. De OvJ staat in die beeldvorming dicht bij de niet onafhankelijke overheid, de RC geldt als een meer zorgvuldig afwegende autoriteit en ook de politie handelt met iets meer terughoudendheid en ontzag als de RC betrokken is en meent ook dat de RC eerder het doorzoeken zal weigeren.

De wet verzet zich niet tegen het doorzoeken van andere gevoelige plaatsen dan woningen zonder toestemming en kantoren van verschoningsgerechtigden door de RC. De RC is immers op grond van art. 110 Sv bevoegd tot het doorzoeken van alle plaatsen, naast de bevoegdheid van andere ambtenaren tot het doorzoeken van plaatsen. De wens

³ De regeling van het doorzoeken van de kantoren van verschoningsgerechtigden is door de Wet herziening GVO niet gewijzigd.

om in sommige gevallen van het doorzoeken van andere gevoelige plaatsen de RC in te schakelen, leidt er echter niet toe dat voor gevallen waar de gevoelens van betrokkenen door het inzetten van de RC moeten worden gespaard, die RC ook in de zaak wordt betrokken. Aangezien het hooguit gaat om incidentele gevallen die zich niet lenen voor aanduiding in de wet, wordt ook niet gepleit voor een andere wettelijke indeling dan het wetboek thans bevat, zeker niet nu de wet de mogelijkheid laat om de RC in het onderzoek te betrekken als dat gewenst is. Met name vanuit het OM wordt er echter op gewezen dat dit niet snel zal gebeuren als de wet de betrokkenheid van de RC niet voorschrijft.

3.1.3 Woningen en de RC

Vrij breed wordt door de respondenten uit de praktijk de gedachte afgewezen om het doorzoeken van woningen zonder toestemming van de RC naar de OvJ over te hevelen. Aan het optreden van de RC is in deze gevallen behoefte, ook bij de uitvoering ervaart men een meerwaarde in de rechtsbescherming, ook en vooral in de sterkere legitimatie naar de bewoners van te doorzoeken woning. De inzet van de RC maakt het doorzoeken soms ook eerder (in berusting) aanvaardbaar. De opvatting leeft dat het psychologisch nogal wat uitmaakt of er een rechter of een OvJ aan de deur staat. Dit staat enigszins haaks op de toch ook wel gehoorde mening dat de burger het verschil echt niet zal merken. Ten aanzien van het doorzoeken van woningen door de RC, lijkt sprake van een soort rechtscultureel verschijnsel, dat als zodanig nog steeds wordt gewaardeerd, ook door de politie.

Bij dit punt speelt mee dat geen der respondenten uiteindelijk de rol van de RC in het voorbereidend onderzoek geheel zou willen missen.

3.1.4 Kantoren van verschoningsgerechtigden en de RC

Ten aanzien van het doorzoeken van kantoren van geheimhouders is elke OvJ en (overige) opsporingsambtenaar blij deze delicate handeling aan de RC te kunnen overlaten. Door het incidentele gebruik van deze bevoegdheid en de mogelijke consequenties in de latere strafvervolging (art. 359a Sv) van onrechtmatig optreden terzake, lijkt er sprake te zijn van een zeer zorgvuldige praktijk.

Het incidentele gebruik van de bevoegdheid tot het doorzoeken van de kantoren van verschoningsgerechtigden is er ook oorzaak van dat de meeste respondenten hiermee geen of slechts een eenmalige ervaring hebben gehad. Slechts één OvJ had in meer dan twee situaties een eigen ervaring.

Dit laat onverlet de wel gehoorde, maar buiten dit onderzoek vallende opmerking dat naar geldend recht niet altijd even duidelijk is wanneer een kantoor van een verschoningsgerechtigde mag worden onderzocht.

3.1.5 Onbewoonde woningen en toch RC

De betrokkenheid van de RC is ook noodzakelijk bij het doorzoeken van evident 'onbewoonde' woningen, zoals woonhuizen die slechts als dealpand worden gebruikt. De vraag rees of de inzet van de RC dan wel altijd noodzakelijk is. Ook hier werd voor de helderheid van de regeling geen nader onderscheid tussen bewoonde en onbewoonde woningen in de wettelijke regeling zelf bepleit, enerzijds omdat het onderscheid vaag is (in een drugspand kan ook een matras liggen), de aard en ernst van het strafbare feit een zelfstandige rol kan spelen en anderzijds omdat aan een dergelijke situatie in de praktijk kan worden tegemoet gekomen doordat de RC kan volstaan met een machtiging tot het doorzoeken van zo'n leegstaande woning (art. 97 Sv). Dat blijkt her en der wel te gebeuren, waarmee overigens het criterium voor de toepassing van artikel 97 Sv (spoedbevoegdheid) enigszins wordt opgerekt.

3.1.6 Doorzoekbevoegdheid in de WWM

De WWM is de enige wet die nogal van de regeling van het doorzoeken in het Wetboek van Strafvordering afwijkt, omdat daarin een onbeperkte bevoegdheid bestaat tot het doorzoeken van alle plaatsen, ook van woningen zonder toestemming, door elke gewone opsporingsambtenaar, in geval verdenking bestaat dat op die plaats wapens of munitie aanwezig zijn. De nieuwe regeling in het Wetboek van Strafvordering zou kunnen meebrengen dat deze afwijking opnieuw op zijn merites wordt bekeken. Desgevraagd bestaat in de praktijk het gevoel dat de nieuwe regeling in het WvSv voldoende adequaat is om ook in geval van overtreding van de WWM te kunnen worden ingezet. Ook concrete praktijkervaringen wijzen dat uit. In geval agenten een woning doorzoeken op grond van de WWM en er ontstaat vervolgens ook een verdenking terzake overtreding van de opiumwet, dan zijn de ambtenaren op zich bevoegd (verder) te zoeken op grond van hun eigen WWM-bevoegdheid⁴. In de praktijk wordt de doorzoeking op zo'n moment echter vaak stilgelegd, de situatie bevroren en wordt de RC op de hoogte gebracht van de nieuwe situatie. Omdat ook sprake is van drugs wordt voor het vervolg van het doorzoeken voor alle zekerheid overgestapt van de eigen bevoegdheid van de opsporingsambtenaar uit de WWM naar de bevoegdheid van de RC uit het WvSv (de

⁴ Op grond van bestendige jurisprudentie kan de rechtmatige uitoefening van bevoegdheid en de daardoor verkregen resultaten leiden tot het (rechtmatig) uitoefenen van andere bevoegdheden.

Opiumwet kent geen eigen, van de regeling van het WvSv afwijkende bevoegdheid voor het doorzoeken van plaatsen ter inbeslagneming). De praktijk is hier voorzichtiger dan de wet voorschrijft. De vraag rijst dan ook of de WWM aan de regeling van het WvSv zou kunnen worden aangepast.

3.1.7 *Uitvoering internationale rechtshulp*

Een aantal malen wordt opgemerkt dat niet helemaal duidelijk is wie de aangewezen autoriteit is om andere plaatsen dan woningen zonder toestemming te doorzoeken als dat ter uitvoering van een inkomend verzoek om rechtshulp dient te geschieden. Enerzijds wordt er op gewezen dat de bevoegdheidsverdeling in het wetboek niet duidelijk is. De regeling van het doorzoeken zelf maakt terzake van andere plaatsen dan woningen zonder toestemming de OvJ en de RC bevoegd (art. 96c lid 1 en art. 110 Sv). Maar de artikelen 552n en 552o Sv dwingen er wellicht toe de uitvoering aan de RC voor te behouden.⁵ Anderen merken op dat de OvJ wellicht bevoegd is, maar dat het voor het gebruik van de resultaten van de uitvoering van de rechtshulp in de verzoekende staat van belang kan zijn dat het doorzoeken toch door een RC is geschied. Een en ander zou dan ook voor het doorzoeken van voertuigen (art. 96b Sv) moeten gelden, maar dit aspect van de betrokkenheid van de RC speelt bij het doorzoeken van deze plaats minder. Aanbevolen wordt, al dan niet op het niveau van het Wetboek van Strafvordering, deze onduidelijkheid weg te nemen.

3.2 **Beperking in delicten**

De bevoegdheid van de OvJ, de hulpOvJ en de gewone opsporingsambtenaar tot doorzoeken is telkens beperkt tot de gevallen van heterdaad of verdenking van een strafbaar feit als bedoeld in artikel 67 lid 1 Sv. Er bestaat geen behoefte dat de bevoegdheid voor alle gevallen (alle delicten) zou gelden. Niemand kon een praktijkgeval noemen waarin andere plaatsen dan voertuigen werden doorzocht, terwijl geen sprake was van heterdaad of een misdrijf als bedoeld in artikel 67, eerste lid, Sv. Men betwijfelde zelfs of de RC, voor wie deze beperking niet geldt, ooit buiten heterdaad een doorzoeking zou uitvoeren in het kader van de opsporing van een ander delict dan een misdrijf als bedoeld in artikel 67, eerste lid, Sv. Proportionaliteit en praktische overwegingen lijken daaraan in de weg te staan. Desgevraagd wil niemand overigens

⁵ Zie J.M. Reijntjes, Het Wetboek van Strafvordering, Internationale en interregionale samenwerking in strafzaken (Melai-internationaal), Hoofdstuk 5, onderdeel 8 onder 4.11 en onder 5. 3 (suppl. 134) en Sjöcrona/De Groot, T&C Sv, 5de druk, aant. 3c bij art. 552n en aant. 6b bij art. 552o Sv. In een eventuele verandering van de regelgeving kan ook aandacht worden besteed aan het omgekeerde geval: behoeft een verzoek doorzoeking in het buitenland door de OvJ op grond van de regeling van het nationale recht ten minste de voorafgaande machtiging van de RC?

daadwerkelijk voorstellen de bevoegdheid van de RC in artikel 110 nader tot bepaalde delicten te beperken.

3.3 De inzet van de RC bij het doorzoeken van woningen zonder toestemming

3.3.1 Praktisch probleem?

Geen der respondenten meldt onoverkomelijke praktische problemen met het vernieuwde uitgangspunt dat bij het doorzoeken van een woning zonder toestemming na de wetswijziging in alle gevallen de RC betrokken moet zijn, al is het maar in de vorm dat de RC vooraf machtiging moet geven voor het doorzoeken. Wel komt ten aanzien van de uitvoering een aantal voor deze evaluatie relevante opmerkingen naar voren. Deze worden in de navolgende subparagrafen van dit onderdeel nader besproken.

3.3.2 Wanneer machtigen?

Er is praktisch onderscheid in de gevallen waarin de RC machtigt dan wel zelf het doorzoeken van de woning uitvoert. Zoals al aangestipt, is soms de aard van de woning van belang: wordt aangegeven dat sprake is van een 'onbewoonde woning' dan is dat aanleiding te machtigen, al is er geen sprake van spoed.

In grotere arrondissementen blijkt het rechter-commissariaat overdag nogal eens bezet met getuigenverhoren, voorgeleidingen, e.d. zodat tijdens kantooruren om deze reden eerder gemachtigd wordt en buiten kantooruren de doorzoeking eerder zelf door de RC wordt uitgevoerd. Bij kleine arrondissementen is de praktijk soms enigszins omgekeerd. Daar is eerder overdag tijd om te doorzoeken. Buiten kantooruren wordt aldaar eerder gemachtigd, ook omdat daar de aanrijtijd van de RC's langer is, zoals in één arrondissement het geval bleek te zijn. Verder wordt wel gedifferentieerd naar de ernst van het feit. Ook de dag van de week kan bepalend zijn voor de vraag of er RC's beschikbaar zijn of juist niet en er daarom eerder een machtiging wordt verstrekt; sommige dagen zijn eerder gereserveerd als 'voorgeleidingsdagen'⁶. Bij geplande acties zijn machtigingen minder snel noodzakelijk, ook als verscheidene woningen moeten worden doorzocht. Dan kan door het bevriezen van de situatie de RC optreden alvorens er met doorzoeken wordt begonnen. Ook kan dan tijdig de inzet van meer RC's worden georganiseerd.

⁶ Bij bijna alle arrondissementen is sprake van vaste voorgeleidingsdagen. Op deze dagen dwingt het capaciteitsprobleem de RC, soms en eerder, tot machtigen. Geen der respondenten geeft aan de indruk te hebben dat precies op deze dagen de RC eerder met een verzoek tot het doorzoeken van woningen wordt benaderd.

Kortom, in het algemeen staat het doorzoeken door de RC zelf, in plaats van machtigen, voorop. Dat is uitgangspunt van handelen. Of die wijze wordt gevolgd, hangt van verschillende factoren af. Naast de beschikbaarheid plegen RC's ook te informeren wat de te verwachten situatie is op de te doorzoeken plaats. De uitkomst kan tot nadere belangenafweging (zelf gaan of machtigen) aanleiding geven. Dat wisselt per arrondissement en ook per geval, omdat het slechts één van de relevante factoren is. Bij geplande acties wordt van machtigingen minder gebruik gemaakt.

Enkele respondenten, niet RC's, menen een verschuiving waar te nemen in die zin dat er de laatste tijd wat gemakkelijker en eerder wordt gemachtigd. Desgevraagd kunnen RC's die indruk niet bevestigen. Eén en ander blijft afhankelijk van de omstandigheden. Zelf zoeken is uitgangspunt.

Zijdelings werd nog opgemerkt dat de inzet van de RC nogal eens eerder te realiseren is door het doorzoeken vóór de aanvang van kantooruren te plannen en te doen plaatsvinden. De RC doet dan voor aanvang van zijn kantoorwerk met de nachtploeg van de politie in de vroege ochtenduren een doorzoeking.

3.3.3 Zaak-RC

De praktijk van doorzoeken van woningen (inclusief de keuze van machtigen of zelf doorzoeken) wordt voorts beïnvloed door het feit dat de rol van het rechter-commissariaat in het algemeen van belang blijkt. Bij sommige arrondissementen is praktijk dat de RC die de bewaring doet of heeft gedaan, dan wel op enige andere wijze reeds bij het onderzoek is betrokken, de zaak onder zich houdt en daarmee dan ook degene is die in voorkomende gevallen de doorzoeking uitvoert. Die betrokkenheid geeft een betere greep op de uitvoering.

3.3.4 Betrokkenheid van de RC: inbeslagneming

De betrokkenheid van de RC bij het doorzoeken van plaatsen als legitimerende meerwaarde naar de burger/bewoner, maar ook als meerwaarde binnen de strafvorderlijke overheid, laat enige onduidelijkheid over de rol van de RC bij de inbeslagneming. Bij een aantal RC's leeft de gedachte dat de wet veronderstelt dat de betrokkenheid van de RC zich ook uitstrekt over de beslissing wat er in beslag wordt genomen en dat het dus de RC is die bij het doorzoeken zal beslissen wat er in beslag wordt genomen, en in zoverre dus ook besluit waarnaar gezocht wordt. De wet dwingt hier overigens niet toe en de opvatting wordt ook niet overal gedeeld. Het doorzetten van die opvatting blijkt in de praktijk ook wel eens een probleem. De OvJ stuurt terzake

vaak heel sterk. De RC kan, wegens een tekort aan overzicht, vaak nauwelijks zelfstandig beslissen, wat er nu in beslag wordt genomen. Voor zover de RC dat wel kan, is dat nogal eens te danken aan het feit dat de doorzoeking plaatsvindt in het kader van een GVO waardoor de RC ook als (anderszins) bij de betreffende strafzaak betrokken is. Wel geven de respondenten aan dat RC's kritisch kijken naar inbeslag te nemen voorwerpen en wellicht geneigd zijn minder in beslag te nemen. In zoverre is een betrokkenheid van de RC bij de beslissing over wat er in beslag wordt genomen, weer wel van extra waarde.

Onduidelijk is in dit verband ook nog wel eens wie er 'met de in beslag genomen spullen' blijft zitten. De RC's zijn geneigd de afhandeling van beslag aan de OvJ over te laten. Deze praktijk werkt overigens niet in het nadeel van de verdachte; de OvJ is hierdoor immers ook verantwoordelijk voor een correcte bewaring en administratie van de inbeslaggenomen goederen.

Deze ontwikkeling heeft, mede, te maken met de situatie waarin sprake is van parallelle opsporing in het kader van een Strafrechtelijk Financieel Onderzoek. Bij het SFO is het immers de OvJ die verantwoordelijk is voor de inbeslagname. Dat zou ook voor het 'reguliere' doorzoeken uitgangspunt kunnen worden.

Zoals eerder aangegeven ligt de betrokkenheid van de RC bij het doorzoeken van woningen zonder toestemming vooral in zijn legitimerende aanwezigheid en zijn beslissing dat er doorzocht zal worden. Dat is voldoende om zijn betrokkenheid ook in de toekomst te legitimeren, ondanks zijn verminderde invloed op hetgeen in beslag wordt genomen. Voor een beslissende invloed van de RC op hetgeen in beslag wordt genomen is dan minder grond. De mogelijkheid om die invloed uit te oefenen wordt in elk geval sterk gereduceerd als het doorzoeken van woningen door de RC als een bevoegdheid buiten GVO wordt geregeld. Dan zal de RC in het algemeen te weinig van een strafzaak weten om een adequate beslissing te kunnen nemen over hetgeen wel (of juist niet) in beslag wordt genomen.

3.3.5 Contact hulpOvJ en RC via OvJ

In geval van spoed kan ook de hulpOvJ bevoegd zijn een woning te doorzoeken (art. 97 lid 3 Sv). Hij behoeft daartoe machtiging van de RC. Deze machtiging wordt ingevolge de laatste volzin van art. 97 lid 3 Sv door tussenkomst van de OvJ gevraagd.⁷

Bij geen van de respondenten is de behoefte gevoeld een direct contact tussen de hulpOvJ en de RC te realiseren teneinde sneller een beslissing te kunnen nemen. Slechts in gevallen dat de RC bij een doorzoeking aanwezig is en de OvJ niet, zal een dergelijk contact voor de hand liggen. Vanuit de parketten werd het direct contact afgewezen met als argument dat de OvJ primair verantwoordelijke is voor de opsporing. De RC's vreesden slecht gemotiveerde verzoeken en vinden het de taak van het OM om tussen de politie en de RC in te blijven staan⁸. En de respondenten binnen de politie voelden de toets door de OvJ, alvorens de RC te verzoeken, als een prettige bescherming tegen het verwijt van (te) snel willen doorzoeken.

3.4 Bevriezen

3.4.1 Wettelijke regeling

De bevoegdheid voor de opsporingsambtenaar om een plaats te bevroren is geregeld in art. 96 lid 2 Sv. Deze bevoegdheid kan worden uitgeoefend terzake van woningen (RC bevoegd, of, in geval van spoed, OvJ of hulpOvJ, maar niet na machtiging RC) of terzake van andere plaatsen (art. 96c Sv). In de praktijk speelt deze bevoegdheid vrijwel uitsluitend ten aanzien van woningen.

De bevoegdheidsregeling inzake het bevroren van de situatie op een bepaalde plaats, in afwachting van de komst van de tot doorzoeken bevoegde autoriteit werkt (meestal) bevredigend en behoeft geen aanpassing. Een aantal knelpunten wordt (desondanks) genoemd.

Enige onduidelijkheid bleek te bestaan over de relatie tot het betreden van de woning ter bevroren en het vereiste van een machtiging op grond van de Algemene wet op het binnentreden. Het arrest HR 13 mei 2003, NJ 2004, 40 geeft antwoord op een vraag die in het onderzoek naar voren kwam. Als er een aan het binnentreden van de woning voorafgaande machtiging aan de hulpOvJ is gegeven tot doorzoeken van de woning ter inbeslagneming, dan is deze hulpOvJ daarom vrijgesteld van het vereiste van een machtiging tot betreden van de woning als bedoeld in de Awbi (Art. 97 lid 4 Sv). De bevoegdheid tot het betreden van woningen door gewone opsporingsambtenaren (of de hulpOvJ zonder machtiging van de RC), op grond van art. 96 lid 1 Sv is echter een

⁷ In zijn arrest van 12 december 2003 NJ 2004, 65 lijkt het Hof 's Hertogenbosch dit voorschrift in verband te brengen met het feit dat de OvJ aldus ook kan nagaan of hij niet in staat is het doorzoeken te verrichten en er daarom geen (spoed)bevoegdheid voor de hulpOvJ bestaat.

⁸ In Hof Den Bosch 19 november 2003, NJ 2004/ 65 leidde machtiging van een hulpOvJ door de RC tot het verrichten van een doorzoeking ex artikel 97 Sv zelfs tot bewijsuitsluiting, nu geen reden aanwezig was voor het passeren van de OvJ.

zelfstandige bevoegdheid (tot bevroren, niet tot doorzoeken). Deze ambtenaren behoeven bij de uitoefening van die bevoegdheid daarom wel een machtiging als bedoeld in de Awbi.⁹

Voor onduidelijkheid over de omvang van de bevoegdheid tot betreden is relevant dat in HR 21 oktober 2003, nr. 02580/02 nog eens uitdrukkelijk is overwogen dat die bevoegdheid het recht geeft tot toegang tot de woning zelf, maar ook tot doorgang in de woning tot alle vertrekken die daarvan deel uitmaken. Dit standpunt is herhaald in HR 25 mei 2004, nr. 01992/03 in welk arrest ook uitdrukkelijk wordt overwogen dat de door de Wet herziening GVO geregelde systematiek van het betreden en doorzoeken van plaatsen ter inbeslagneming ook geldt indien het gaat om opsporingsonderzoek met betrekking tot verdovende middelen. (Art. 9 Opiumwet geeft dus geen bevoegdheid tot het doorzoeken van plaatsen.)

De uitleg van de wettelijke regeling door de Hoge Raad heeft de regeling voor de praktijk verhelderd. De wettelijke regeling bevat op zich geen onlogische of tegenstrijdige bepalingen. Terzake is geen reden wetswijziging aan te bevelen.

3.4.2 Omvang bevoegdheid tot bevroren

Voor de reikwijdte van de bevoegdheid tot het bevroren is art. 96 lid 2 Sv in verband met art. 124 en art. 125 Sv van belang. Wat bij vergelijking opvalt is dat artikel 125 uitdrukkelijk het niet gebruiken van telecommunicatievoorzieningen noemt (maar niet voor de ambtshandeling van het bevroren). Overwogen zou kunnen worden om de artikelen 96 lid 2, 124 en 125 Sv te harmoniseren voor wat betreft de aanduiding van de te nemen maatregelen.

3.4.3 De duur van het bevroren

Van de zijde van de politie wordt vernomen dat het bevroren soms (te) lang duurt. De tot doorzoeken bevoegde ambtenaar laat dan kennelijk lang op zich wachten. Dat vereist niet alleen inzet van veel politiecapaciteit, maar is ook vervelend voor de bewoners van de woning die soms niet eens kan worden toegestaan van het toilet gebruik te maken. Dergelijke bevrozingssituaties zijn zowel voor de betrokken ambtenaren vervelende momenten, als ook voor de 'bevroren' betrokkenen. Tevens leveren dit soort situaties vervelende interacties op. Men heeft niet altijd het gevoel dat in de afweging van de RC of machtiging zal worden verleend voor het doorzoeken, dan wel opdracht wordt

⁹ De relatie met de Awbi is wat problematischer bij de bevoegdheid tot het doorzoeken ter aanhouding. Zie hierna.

gegeven te bevriezen in afwachting van zijn komst, aan deze factor voldoende gewicht wordt toegekend.

Deze bevinding wordt in zoverre in het onderzoek bevestigd dat RC's vrijwel niet uit zichzelf de problemen die langdurig bevriezen met zich kan brengen, noemen als factor die bij de keuze om al of niet te machtigen van belang is. Anderzijds wordt van de zijde van de politie opgemerkt dat de aanvankelijk soms wel erg lange bevroezingsperioden in de praktijk thans veelal beperkt worden tot een periode van 1 à 2 uur. Dat is volgens de respondenten van de politie een acceptabele periode.

Geen der respondenten ziet in de problemen die het (te) lang bevriezen van de situatie in een woning met zich mee kan brengen dringend aanleiding er voor te pleiten terug te keren naar de wettelijke situatie van voor de herziening. Toen mocht de OvJ of hulpOvJ in geval van strafvorderlijke nood zonder voorafgaand contact met of machtiging van de RC de woning doorzoeken.

Wellicht is hiervoor toch een argument uit de beschreven praktijk te destilleren. Het komt vrijwel nooit voor dat een op initiatief van de politie ingezette bevroezingsactie wordt gevolgd door een weigering van de RC om de betreffende woning te doorzoeken. Die constatering zou kunnen pleiten voor het loslaten van de eis van voorafgaande machtiging in geval van spoed. Maar deze bevinding kan op zijn beurt weer het gevolg zijn van het feit dat de politie met een dergelijke actie terughoudend is omdat zij weet dat de RC toestemming voor het doorzoeken moet verlenen. Het systeem van voorafgaande machtiging stuitte als gezegd niet op onoverkomelijke bezwaren en verdient dan uit rechtsbeschermend oogpunt de voorkeur. Van een modaliteit om een machtiging tot doorzoeken desnoods achteraf te kunnen verlenen, zag ook niemand van de respondenten enige toegevoegde waarde.

In de praktijk wordt van de bevoegdheid tot bevriezen nog het meest gebruikt gemaakt in het kader van een vooraf geplande, uitgebreide zoekactie door de RC in verschillende woningen. In zo'n situatie levert de wettelijke constellatie van bevriezen en eerst na – ten minste – machtiging doorzoeken, minder problemen op.

3.5 De spoedbevoegdheid van de hulpOvJ tot het doorzoeken van andere plaatsen

In gevolge art. 96c lid 1 Sv kan de OvJ de in dat artikellid genoemde plaatsen ter inbeslagneming doorzoeken. In geval van dringende noodzaak en indien het optreden van de OvJ niet kan worden afgewacht, komt de bevoegdheid toe aan de hulpOvJ (art. 96c lid 2). Deze heeft daartoe de voorafgaande machtiging van de OvJ. Tot zover loopt

de regeling parallel met de spoedbevoegdheid tot het doorzoeken van woningen voor OvJ en hulpOvJ in art. 97 Sv). Maar anders dan dat art. 97, laat art. 96c lid 2 Sv de mogelijkheid open dat in geval van spoed of onbereikbaarheid van de OvJ de machtiging ook achteraf kan worden verleend. Dat moet wel gebeuren, en wel binnen drie dagen. Wordt de machtiging geweigerd dan worden “de gevolgen van de doorzoeking zoveel mogelijk (...) ongedaan gemaakt”.

Van het eerste deel van de regeling wordt in zoverre gebruik gemaakt dat als het doorzoeken van andere plaatsen dan woningen in de praktijk door de OvJ aan de hulpOvJ wordt overgelaten, dit na overleg en het doorzoeken dan dus met voorafgaande machtiging van de OvJ gebeurt. In combinatie met de bevoegdheid tot bevrozen (art. 96 Sv) wordt weinig gebruik gemaakt van de mogelijkheid waarin de machtiging eerst achteraf wordt verleend. Daaraan lijkt geen behoefte te bestaan. Wat men zich moet voorstellen bij het ongedaan maken van de gevolgen van een doorzoeking mocht de OvJ achteraf de machtiging weigeren, staat de praktijk dan ook niet helder voor de geest.

De vraag kan rijzen of de spoedbevoegdheid van art. 96c lid 2 niet op dezelfde voet kan worden geregeld als de bevoegdheid van art. 97 Sv zodat de hulpOvJ ook voor de uitoefening van zijn bevoegdheid op grond van art. 96c lid 2 Sv steeds de voorafgaande toestemming van de OvJ heeft. Praktisch lijkt dit niet op onoverkomelijke problemen te stuiten en de aard van de te doorzoeken plaatsen, ook al betreft het dan geen woningen, zou voor zo'n wijziging aanleiding kunnen zijn.

3.6 Doorzoeken ter aanhouding

3.6.1 Inleiding en wettelijke regeling

Het Wetboek van Strafvordering onderscheidt van oudsher het in beslag nemen van voorwerpen enerzijds en het betreden en vervolgens doorzoeken van plaatsen teneinde die voorwerpen te vinden anderzijds. In het voetspoor van dat onderscheid is in navolging van de voorstellen van de Commissie-Moons in de Wet herziening GVO een nader onderscheid gemaakt tussen het aanhouden van personen en het daartoe betreden en doorzoeken van plaatsen. Met deze wetswijziging deed het doorzoeken van plaatsen ter aanhouding van personen zijn intrede in het Wetboek van Strafvordering. De bevoegdheid is uitgewerkt in een nieuw art. 55a Sv en in een wijziging van art. 565 Sv voor de fase van tenuitvoerlegging van bevelen tot vrijheidsbeneming en veroordelende vonnissen.

In het kader van de tenuitvoerlegging is elke met de tenuitvoerlegging bevoegde ambtenaar bevoegd elke plaats ter aanhouding te doorzoeken. In art. 55a Sv is de gewone opsporingsambtenaar tot doorzoeken bevoegd gemaakt, zij het alleen als het gaat om heterdaad of een misdrijf als bedoeld in art. 67 lid 1 Sv, terwijl hij bovendien voor de uitoefening van de bevoegdheid in de principe de voorafgaande machtiging van de OvJ behoeft.

De grootste discrepantie met de regeling van het doorzoeken ter inbeslagneming bestaat er in dat voor het doorzoeken van plaatsen, woningen in het bijzonder, het doorzoeken door RC en OvJ afwezig is. Elke plaats mag door de opsporingsambtenaar worden onderzocht; alleen bij art. 55a Sv is voorafgaande machtiging door de OvJ in principe noodzakelijk.

3.6.2 Opvattingen in de praktijk

Over het apart regelen van het doorzoeken ter aanhouding in art. 55a Sv zijn de meningen verdeeld. Enerzijds wordt vastgesteld dat de regeling logisch is als men binnentreden en doorzoeken, net als bij inbeslagneming, scheidt. De bevoegdheid geeft in de praktijk geen probleem, mede omdat zij niet zo vaak wordt toegepast; louter doorzoeken ter aanhouding komt nauwelijks voor. Als er alleen ter aanhouding wordt binnentreden, hoeft er zelden doorzocht te worden om de aan te houden persoon aan te treffen. Anderzijds werden enkele knelpunten genoemd. Met name worden vragen gesteld bij de toegevoegde waarde van de regeling, bijvoorbeeld in geval een arrestatieteam wordt ingezet. Dan wordt standaard een machtiging tot doorzoeken ter aanhouding verleend.

In de praktijk komt ook de situatie voor dat de doorzoeking na de daadwerkelijke aanhouding plaatsvindt, op grond van de machtiging tot doorzoeken ter aanhouding. Dat is niet de bedoeling.

Doorzoeken ter aanhouding wordt eigenlijk als vanzelfsprekend onderdeel van de bevoegdheid tot binnentreden en aanhouden zelf gevoeld. De wettelijke regeling, die dat scheidt wordt daarom ook wel als verwarrend ervaren.

Eén respondent deed de suggestie om te bezien of de machtiging/het bevel tot aanhouding buiten heterdaad van de officier van justitie (art. 54 Sv) niet een machtiging tot doorzoeken ter aanhouding zou kunnen impliceren.

3.6.3 *Relatie met de Awbi*

Door een enkele respondent werd gewezen op de mogelijkheid, die de wet openlaat, (artikel 55a lid 1 Sv buiten het geval van spoed in combinatie met lid 2) er op neerkomend dat de opsporingsambtenaar die in het bezit is van een mondelinge machtiging van de OvJ op basis van artikel 55a Sv, zonder enig stuk een woning, zonder toestemming van de bewoner, mag betreden en zelfs doorzoeken. En dat terwijl in geval van spoed (art. 55 lid 1) wel een machtiging als bedoeld in de Awbi noodzakelijk is.

Het ware te overwegen artikel 55a Sv in die zin aan te passen, dat de machtiging van de OvJ altijd schriftelijk moet zijn en voorafgaand moet worden gegeven, dan wel, indien zulks onmogelijk is, de Awbi (toch) van toepassing te laten zijn.

3.7 **De band met het GVO**

Doorzoeken door de RC is in het Wetboek van Strafvordering nog steeds gebonden aan diens optreden binnen een gerechtelijk vooronderzoek. De vraag is of dat ook voor de toekomst gewenst is. Wetsvoorstel 29 252¹⁰ voorziet in het doorsnijden van de band tussen RC en GVO. Ook in het onderhavige onderzoek naar de evaluatie van de bestaande bepalingen, kwam dit punt aan de orde.

Er bestaat consensus over het gegeven dat het vrij zinloos is het gehele model van een GVO van stal te halen als er louter en alleen doorzocht hoeft te worden. Daarvoor is dat model niet per sé nodig; het levert een betrekkelijk leeg GVO op. Het doorsnijden van de band tussen doorzoeken door de RC en het GVO past ook in de bredere ontwikkeling van de gewijzigde opzet van de regeling van dwangmiddelen in het voorbereidend onderzoek in strafzaken.

Dit op zichzelf evidente gegeven neemt niet weg dat er in de regeling en noodzakelijke toepassing van het model van het GVO elementen schuilen die naar de mening van nogal wat respondenten niet zonder meer bij het vuilnis moeten worden gezet. Gewezen werd op de navolgende punten.

Het effect van de binding van het doorzoeken aan het GVO is dat er, ter opening van dat GVO, een vordering moet worden gedaan, waarin het feit waarop het GVO betrekking heeft, nader wordt omschreven. Dat is van groot belang, omdat die omschrijving van het feit de RC enig houvast geeft om te beslissen wat hij moet zoeken en wat hij in beslag moet nemen. Deze concretisering is weer van belang omdat de RC anders te weinig

zicht heeft op het kader waarbinnen het doorzoeken verlangd wordt. Ook los daarvan zal het doorsnijden van de band tussen GVO en doorzoeken geen winst opleveren voor de RC die zich toch min of meer uitgebreid in de betreffende strafzaak en de stand van het onderzoek zal moeten verdiepen.

Voor de praktijk van een aantal RC's is de band met het GVO in zoverre van belang dat als een zaak via deze lijn bij de RC komt, het gebruikelijk is dat dezelfde RC dan ook de bewaring behandelt (of omgekeerd) en de band met het GVO er ook langs deze weg toe bijdraagt dat de RC tijdig meer van de inhoud van de zaak en het (complete) dossier op de hoogte raakt dan het geval zou zijn indien hij betrekkelijk incidenteel voor het doorzoeken van een woning wordt ingeschakeld. Daarbij speelt een rol dat nogal eens het doorzoeken van een woning het begin is van verdere betrokkenheid van de RC in de betreffende strafzaak, ook in de vorm van een GVO. Dan kan het onderzoek maar beter van begin af aan in dat model worden gegoten.

Voorts werd opgemerkt dat, als het GVO als model in het voorbereidend onderzoek bewaard blijft, het wellicht aangewezen is om ten minste één dwangmiddel louter te blijven hanteren in het kader van het GVO opdat OvJ en RC ook de nodige vaardigheden blijven behouden in het hanteren van het GVO. Meer in het algemeen werd aangegeven dat het antwoord op de vraag naar de wenselijke band tussen GVO, RC en doorzoeken wellicht pas dan voldoende afgewogen kan worden gegeven als de wetgever meer in het algemeen duidelijkheid verschaft over de positie van de RC en van het GVO in de regeling van het voorbereidend onderzoek in strafzaken. Daarbij werd nogal eens aangetekend dat de bestaande band met het GVO wellicht vaak tot betrekkelijk 'lege' GVO's aanleiding geeft waarin, afgezien van het doorzoeken, weinig gebeurt, maar dat omgekeerd niet sprake is van een dermate knellend opstakel, dat dit op korte termijn door wetswijziging moet worden weggenomen, zeker niet nu door de Wet herziening GVO de sluitingsprocedure aanzienlijk vereenvoudigd is.

Bij de beoordeling van wetsvoorstel 29 252 speelt het eerder gesignaleerde punt een rol dat wellicht de band tussen doorzoeken door de RC en de inbeslagneming lossier zou kunnen worden gemaakt. Juist de veronderstelling dat de RC tijdens de doorzoeking degene is die in beslag neemt, maakt dat hij meer van de inhoud van de strafzaak moet weten, dan in een benadering waarin hij (louter) verantwoordelijk is voor het doorzoeken zelf. De vraag is omgekeerd gerechtvaardigd of doorzoeken en (beslissen over) in beslag nemen kan worden gesplitst. Zo niet, dan dreigt ook om die reden het gevaar dat door het doorsnijden van de band tussen GVO en doorzoeken de RC te

¹⁰ Opgenomen in de bijlagen en kort samengevat weergegeven in onderdeel 3 Hoofdstuk 2.

weinig informatie heeft om zijn taak op dit punt (inbeslagneming) naar behoren te kunnen vervullen.

3.8 Conclusies en aanbevelingen

3.8.1 Conclusies

In het algemeen is de praktijk goed op de hoogte van de nieuwe regeling omtrent het doorzoeken van plaatsen. Deze sluit in hoofdlijnen aan bij de werkwijze en verdeling van bevoegdheden zoals die door de praktijk als zinvol en werkbaar wordt ervaren. De eis van voorafgaande machtiging in combinatie met de bevoegdheid tot bevrozen wordt – na enige afstemming over de uitvoering en opheldering over de precieze reikwijdte – als zinvol ervaren; voor het doorzoeken van plaatsen is ook naar de beleving in de praktijk de inzet en komst van OvJ of RC op z'n plaats.

In nogal wat gevallen komt een RC zelf in gevallen waarin sprake is van het doorzoeken van een woning. De keuze tussen machtigen of zelf doorzoeken wordt aan de hand van verschillende factoren gemaakt. Afgezien van beschikbaarheid van de RC spelen daarin ook objectieve factoren een rol, zoals de vraag of het een bewoonde of onbewoonde woning betreft. Dergelijke nadere nuancering hoeft niet in de wettelijke regeling zelf te worden vertaald.

Voor het geval het doorzoeken van plaatsen geschiedt ter uitvoering van een inkomend verzoek om rechtshulp vloeit uit de bestaande regeling niet glashelder voort of terzake uitsluitend de RC bevoegd is, dan wel zijn optreden het meest wenselijk is, in plaats van uitvoering door de OvJ.

Over de achtergrond, noodzaak en reikwijdte van de bevoegdheid tot het doorzoeken ter aanhouding bestaat niet altijd evenveel duidelijkheid. Overwogen zou in dat kader kunnen worden er in te voorzien dat de machtiging van de OvJ tot aanhouden buiten heterdaad ook de machtiging tot het doorzoeken ter aanhouding zou kunnen omvatten.

Veel GVO's worden gevraagd om doorzoeken van woningen door de RC buiten spoed mogelijk te maken. Dat hoeven niet altijd lege GVO's te blijven omdat er daarna soms ook nog wel het één en ander aan onderzoek gebeurt.

Er bestaat geen overwegend bezwaar tegen het losmaken van het doorzoeken door de RC van het GVO. Bepaalde voordelen van die regeling dienen echter wel verzekerd te blijven. Dat betreft vooral het op schrift zetten van het strafbare feit terzake waarvan wordt gezocht (vgl. de vordering GVO). Zonder deze voorwaarde heeft de RC te weinig

houvast om te kunnen beslissen of en waarnaar er gezocht moet worden en nog meer om te kunnen beslissen wat in beslag moet worden genomen.

Overwogen zou kunnen worden de inbeslagneming tijdens het doorzoeken van de woning aan de OvJ te laten. De facto is hij in de praktijk reeds vaak degene die daarover beslist en die in elk geval met de in beslag genomen spullen blijft opgescheept.

Meer algemeen zou het losmaken van het optreden van de RC van het GVO echter eerder de uitkomst moeten zijn van een breder ontwikkelde visie op de verhoudingen in het voorbereidend onderzoek in strafzaken in het algemeen. Daarbij verdient ook de invloed van het fenomeen van de parallelle opsporing de aandacht. De praktijk ervaart thans een zekere tweeslachtigheid in de verdeling tussen taken en verantwoordelijkheden van de OvJ en de RC en hun kader van optreden.

De onderhavige evaluatie levert in dat kader voldoende gegevens op voor de stelling dat de praktijk het optreden van de RC in een aantal gevallen niet zou willen missen. Voorts is het noodzakelijk dat de RC binnen een bepaald onderzoekskader optreedt (zoals nu het GVO of de mini-instructie) dat een aantal kenmerken van het bestaande GVO bezit. Het formuleren van een grondslag (het feit terzake waarvan verdenking bestaat) alsmede regels over de inbreng van verdachte en raadsman, de uitwisseling van stukken tussen OvJ, RC en raadsman, e.d. zouden van zo een stelsel deel moeten uitmaken. In dat kader is terughoudendheid geboden met het afschaffen van het GVO. In elk geval zal een daarmee vergelijkbaar kader noodzakelijk blijken, ook voor een goede inbedding van de toegenomen invloed van de OvJ in het voorbereidend onderzoek.

3.8.2 Aanbevelingen

Het doorzoeken door de RC moet niet van het GVO worden losgekoppeld zonder een aantal waarborgen en randvoorwaarden van het GVO als kader van onderzoek te bewaren.

De noodzaak van het bestaan van de bevoegdheid tot doorzoeken ter aanhouding zou nader kunnen worden geëxpliciteerd aan de praktijk; wijziging van de wettelijke regeling is op één punt wenselijk namelijk daar waar de wet thans de mogelijkheid lijkt open te laten dat er zonder schriftelijke machtiging vooraf zonder toestemming wordt binnengetroten. Die mogelijkheid bestaat als de OvJ een mondelinge bevel tot doorzoeken geeft. Door dit mondelinge bevel is dan ook geen schriftelijke machtiging als bedoeld in de Awbi meer noodzakelijk.

Binnentreden ter doorzoeken ter aanhouding zonder schriftelijke machtiging tot één van beide zou niet langer mogelijk moeten zijn.

Aanbevolen kan worden de spoedbevoegdheid van de hulpOvJ als geregeld in art. 96c lid 2 Sv inhoudelijk dezelfde opzet te geven als de regeling van art. 97 Sv in die zin dat ook de hulpOvJ, optredend op grond van art. 96c lid 2 Sv, voor het doorzoeken van plaatsen steeds ten minste de voorafgaande machtiging van de OvJ behoeft.

In geval het doorzoeken van plaatsen geschiedt ter uitvoering van een inkomend verzoek om rechtshulp, ware aan te bevelen dat de uitvoering door de RC geschiedt, ook als het gaat om andere besloten plaatsen dan woningen zonder toestemming en kantoren van geheimhouders, het doorzoeken van voertuigen wellicht daargelaten. De wet zou terzake nadere opheldering kunnen verschaffen. Aanpassing van de bevoegdheid van de RC tot doorzoeken is niet noodzakelijk omdat de bevoegdheid van de RC reeds besloten ligt in zijn algemene bevoegdheid tot het doorzoeken van alle plaatsen (art. 110 Sv).

Aanbevolen kan worden te overwegen om de artikelen 96 lid 2, 124 en 125 te harmoniseren voor wat betreft de aanduiding van de te nemen maatregelen.

4 Praktijk van en ervaringen met de mini-instructie

Anders dan bij de wijziging inzake de regeling van het doorzoeken, betreft het bij de mini-instructie een modaliteit die door in de Wet herziening GVO als een geheel nieuw kader van onderzoek in het WvSv is geïntroduceerd. Zij is bedoeld als een soort tegenhanger van de terugtrekkende betekenis van het GVO.

4.1 Feitelijk karakter in de praktijk: twee benaderingen, uitwerkingen of 'modellen' van toepassing

De inzet van de mini-instructie in de praktijk, lijkt zich langs twee verschillende sporen te hebben ontwikkeld. (De modellen worden hier voor de helderheid enigszins scherper tegenover elkaar gesteld dan ze in de praktijk bestaan.)

Als men de achtergrond van de mini-instructie bekijkt, dan kan de indruk ontstaan dat het gaat om een modaliteit die de verdediging een mogelijkheid biedt om het verrichten van bepaalde onderzoekshandelingen door te zetten of misschien wel af te dwingen. Dat ietwat dringende karakter hangt samen met het feit dat het gaat om een mogelijkheid tot het doen verrichten van onderzoekshandelingen in het voorbereidend onderzoek in een strafzaak waar geen GVO meer aan te pas komt en het verrichten van de handeling dus van politie of OvJ moet worden 'afgedwongen'. De achtergrond van dit idee schuilt in de opvatting dat politie en OM minder dan de RC geneigd zijn een strafbaar feit in z'n volle breedte te onderzoeken. De modaliteit van de mini-instructie krijgt dan iets van een beroep op de RC teneinde een bepaalde richting van onderzoek te doen meenemen in het voorbereidend onderzoek. Dat verklaart ook waarom de uitvoering van de mini-instructie, maar ook de beslissing of die er wel komt, aan de RC is opgedragen.

Tegelijkertijd schuilt achter de modaliteit van de wettelijke regeling van de mini-instructie in concreto ook de gedachte dat dit 'strijdwapen' van de verdediging er niet toe moet leiden dat politie en justitie in vroeg stadium van het opsporingsonderzoek tot een teveel aan onderzoekshandelingen worden gedwongen. Daarom kan slechts het verrichten van bepaalde onderzoekshandelingen worden verzocht, moet het opsporingsonderzoek een bepaalde fase of handeling hebben bereikt waaruit een redelijk vermoeden van strafvervolging is af te leiden en voorziet de wet in een openingsprocedure.

In deze opvatting is de mini-instructie een tegenhanger, een onderzoeksmodaliteit aan de zijde van de verdediging die los staat van de loop van het voorbereidend onderzoek dat politie en OvJ voor ogen staat en juist als invloed of correctie daarop wordt gedacht. Min of meer vergelijkbaar aan het rechterlijk toezicht op de voortgang van het voorbereidend onderzoek in het bestaande art. 180 Sv, maar meer nog in het in wetsvoorstel 29 252 opgenomen nieuwe artikel 180 Sv. Ingevolge dit nieuwe artikel 180 Sv ziet de RC toe op de voortvarendheid van het verloop van het voorbereidend onderzoek. En hij geeft daar, indien de verdachte daarom verzoekt, een oordeel over.

In de praktijk heeft de mini-instructie zich bij een aantal gerechten tot een enigszins ander model ontwikkeld en wel juist tot een modaliteit die, formeel of informeel, veel meer onderdeel uit maakt van de door de politie en OvJ gewenste loop van het voorbereidend onderzoek. In die benadering is de in een mini-instructie verzochte onderzoekshandeling er één die in veel gevallen ook door politie en OvJ als gewenste onderzoekshandeling wordt beschouwd. Voor het uitvoeren van de onderzoekshandeling is dan soms niet een verzoek aan de RC noodzakelijk, maar kan ook de OvJ worden benaderd. In dit model worden onderzoekshandelingen pas laat in het voorbereidend onderzoek geïnitieerd, zodat het criterium van art. 36a Sv geen rol speelt. Aan een procedure of er wel een mini-instructie komt, bestaat minder behoefte. De mini-instructie wordt in deze benadering eerder gebruikt als het model om een enkele onderzoekshandeling te laten verrichten (in plaats van een uitgebreid onderzoek waarvoor het GVO bestemd is) terwijl voor de uitvoering van die handeling wel de RC de aangewezen persoon is (horen van getuigen). In die benadering zou de mini-instructie voor een dergelijke handeling ook voor het OM een alternatief voor het GVO moeten kunnen zijn.

Aan de hand van deze zwart-wit geschilderde modellen kan een aantal aspecten van de regeling van de mini-instructie in de praktijk worden beschreven.

4.2 Belangrijkste handeling: horen van getuigen

De verschillende modellen zullen hierna aan de hand van concrete onderwerpen nader worden geïllustreerd. Het lijkt er echter op dat de tweede benadering zich heeft kunnen ontwikkelen vanwege de aard van de meest verzochte onderzoekshandeling. Dat betreft in verreweg de meeste gevallen het horen van een of meer getuigen.

Naast het horen van getuigen komen er ook verzoeken van de verdediging voor om een reconstructie van het gepleegde feit te realiseren of een contra-expertise uit te voeren. In

het kader van dat laatste is vermeldenswaard dat in art. 36c Sv de regeling van de contra-expertise van art. 232-234 Sv is uitgesloten. De parlementaire geschiedenis¹¹ vermeldt als reden dat als op verzoek van een verdachte een deskundige is gehoord, hij niet opnieuw een deskundige moet kunnen aanwijzen. Deze redenering gaat alleen op als in het verzoek mini-instructie de verdachte zelf een deskundige naar voren brengt, niet als in het kader van de mini-instructie op niet meer dan het initiatief van de verdachte door de RC een deskundige wordt benoemd.

4.2.1 De mini-instructie wordt gebruikt door de raadslieden, niet door de verdachte

De vaststelling dat het bij de mini-instructie vooral gaat om het horen van getuigen is van belang omdat daaruit mede voortvloeit dat het verzoek een dergelijke handeling te verrichten vrijwel alleen voorkomt in zaken waar voorlopige hechtenis is toegepast en er dus een raadsman bij de zaak is betrokken. In deze situatie is het de raadsman (en niet de verdachte) die de mini-instructie initieert. Dit is niet anders dan in de praktijk uit het 'oude' GVO. De inhoud van het verzoek is alleen iets anders. In het GVO verzoekt de raadsman (of de verdachte) de RC immers direct om een onderzoekshandeling. Onder de huidige wet vraagt de raadsman een mini-instructie aan om de RC een bevoegdheid te geven tot het verrichten van de verzochte handeling.

In de gevallen waar er geen voorlopige hechtenis is toegepast en er wel een raadsman is die de verdachte bijstaat, gaat het nogal eens om de meer gecompliceerde zaken als bijvoorbeeld handel met voorkennis en fraude. Bij deze zaken loopt er eerder een GVO omdat er dan informatie uit geautomatiseerde werken werd gevorderd en die bevoegdheid vereist (nog) steeds een GVO.

4.2.2 Laat in het voorbereidend onderzoek

Het feit dat het bij de mini-instructie vooral gaat om het horen van getuigen, brengt ook mee dat het verzoek tot het houden van een mini-instructie betrekkelijk laat in het voorbereidend onderzoek wordt gedaan. Het eerste verloop van het voorbereidend onderzoek wordt afgewacht totdat meer helderheid is verkregen over wat de resultaten van dit onderzoek zijn en wat in dat kader de belangrijkste getuige is of getuigen zijn. Van een respondent uit de advocatuur kwam de reactie dat door het later op de hoogte zijn van de inhoudelijke stand van zaken in het voorbereidend onderzoek, zaken terug worden gewezen naar de RC en er dan alsnog onderzoekshandelingen moeten worden verricht.

¹¹ Kamerstukken II, 1994-1995, 23 251, nr. 9, p. 12.

4.2.3 In gevallen van voorlopige hechtenis

Het karakter van de mini-instructie als – vooral – het doen horen van een getuige door de raadsman, hangt ook samen met het feit dat de mini-instructie vooral opduikt in de gevallen waarin voorlopige hechtenis is toegepast. De veronderstelling is gewettigd dat hier een onderling versterkend effect optreedt. Door de toepassing van voorlopige hechtenis is er een raadsman toegevoegd. Die zal eerder dan de verdachte zonder raadsman de weg van de mini-instructie weten te vinden en dat levert een band op met de mini-instructie die vooral wordt toegepast in zaken waarin de verdachte voorlopig gehecht zit. Dat zijn de zwaardere strafzaken waarin, ook in het kader van de toetsing van de verlenging van de voorlopige hechtenis, adequaat wordt opgespoord en daarvan verslag wordt gedaan. Dat leidt weer eerder tot het opduiken van cruciale getuigen, terwijl het horen daarvan nu juist niet tot de procedure voorlopige hechtenis behoort. Het verhoor van die getuigen verschuift vervolgens gemakkelijk door naar de mini-instructie als er geen GVO is en dat, ook niet noodzakelijk lijkt omdat met het verhoor van één of enkele getuigen lijkt te kunnen worden volstaan.

4.3 Openingsprocedure en criterium van ‘redelijke verwachting’

4.3.1 Van misbruik blijkt niet

Het criterium van artikel 36a Sv en de openingsprocedure zijn geïntroduceerd als dam tegen mogelijk misbruik van de mini-instructie van de zijde van de verdachte of diens verdediging. Van dergelijk misbruik blijkt in de praktijk niet, ook niet meer incidenteel buiten de constatering dat het bij de mini-instructie toch al vooral gaat om het horen van getuigen in een betrekkelijke late fase van voorbereidend onderzoek. Ook als men daarmee afstand neemt van de door de wetgever wel gewekte suggestie van mogelijk misbruik is er toch omgekeerd ook geen aanleiding deze ‘drempels’ uit de wet te verwijderen, wellicht wel om ze aan te passen. Daarmee komen we bij de inhoud van het criterium.

4.3.2 ‘Redelijke verwachting’

Het criterium van artikel 36a Sv mag zich niet in een levendige praktische toepassing verheugen. Dat is deels te wijten aan de vaagheid van de inhoud ervan. Voorts is dat te wijten aan het feit dat de mini-instructie vooral gebruikt wordt voor het horen van getuigen in een vergevorderd stadium van het voorbereidend onderzoek, veelal in strafzaken waarin de verdachte zich in voorlopige hechtenis bevindt. Dan is de toegangsgrens van artikel 36a Sv al ver overschreden. De redelijke verwachting kan immers reeds ontstaan door de aanhouding of door een bevel tot inverzekeringstelling.

Wanneer aan dit criterium is voldaan, kan per strafzaak verschillen. Er zijn geen respondenten geweest die aangaven ervaring te hebben met een verzoek om een mini-instructie terwijl nog niet aan het openingscriterium van artikel 36a Sv was voldaan.

Tegen de achtergrond van de praktijk rijst de vraag of het criterium van art. 36a Sv niet zou moeten worden vervangen door een criterium met een grotere inhoudelijke helderheid dat bovendien het moment waarop een mini-instructie kan worden gevorderd voor alle strafzaken op een gelijk moment legt. Gedacht zou kunnen worden aan het moment waarop een verdachte voor het eerst omtrent de mogelijke betrokkenheid bij een strafbaar feit wordt verhoord.

4.3.3 Openingsprocedure

De wet veronderstelt dat op een verzoek van de verdachte om een mini-instructie er een procedure voor de RC plaatsvindt waarin verdachte, diens eventuele raadsman en eventueel de OvJ worden gehoord over de vraag of de verzochte handeling wel plaats moet vinden.

Deze procedure past in de oorspronkelijke benadering van de mini-instructie als een van buitenkomende bijsturing van het voorbereidend onderzoek. In een aantal arrondissementen wordt de mini-instructie ook op deze wijze benaderd. De noodzaak van een mini-instructie wordt dan eerst in de hoorzitting van artikel 36b Sv vastgesteld. In arrondissementen waar de mini-instructie vooral wordt gebruikt voor het horen van getuigen in een laat stadium van onderzoek blijkt aan het volgen van deze wettelijke procedure veel minder behoefte. Het initiatief blijft uiteraard aan (de raadsman van) de verdachte, maar diens welgemotiveerd verzoek (aan de RC) tot het horen van bepaalde getuigen wordt door deze al snel als redelijk en wenselijk beoordeeld en daarom, buiten de procedure van artikel 36b Sv om, uitgevoerd. Uit het feit dat de RC de uitvoering van het verzochte ter hand neemt, blijkt dan dat het verzoek kennelijk is ingewilligd. Van een expliciete beslissing als bedoeld in art. 36e lid 4 Sv, te weten dat er een mini-instructie komt, is dan geen sprake.

Naar de regeling van het WvSv wordt in deze laatste gevallen de jure de mini-instructie en de verzochte handeling 'ambtshalve' verricht als bedoeld in artikel 36e Sv, zij het dat deze weg ook wordt gevolgd in de (overigens weinige) gevallen dat een mini-instructie wordt verzocht terwijl geen voorlopige hechtenis wordt toegepast. Voor die gevallen voorziet art. 36e Sv eigenlijk helemaal niet in de mogelijkheid een mini-instructie ambtshalve uit te voeren.

In de wijze waarop in de praktijk binnen de verschillende arrondissementen wordt gehecht aan de openingsprocedure van artikel 36b Sv, kan veel worden afgeleid omtrent het antwoord op de vraag bij welk van beide modellen er wordt aangesloten.

Hoezeer het OM in bepaalde gevallen ook met het overslaan van de formele procedure tot instelling van een mini-instructie kan instemmen, aan deze praktijk kleeft toch met name voor het OM één bepaald bezwaar. Als de procedure van art. 36b Sv wordt overgeslagen wordt de mini-instructie (het instellen er van en de vaststelling van de te verrichten handeling, maar ook het tijdstip daarvan gelet op de stand van zaken in het voorbereidend onderzoek in de betreffende strafzaak voor het overige) gemakkelijk een zaak tussen (raadsman van de) verdachte en RC, zonder dat de OvJ voldoende van een en ander op de hoogte is om terzake desnoods enige sturende invloed uit te oefenen. Het gaat bij een verzoek om een mini-instructie niet altijd slechts om de vraag of een getuige wordt gehoord, maar ook wanneer (in welke stand van het onderzoek). Nogal eens wordt in de praktijk dan weer rekening gehouden met deze complicatie door het OM te informeren, maar formeel is de positie van het OM in deze praktijk minder goed geregeld dan in de wet.

De suggestie is aangereikt het verzoek om een mini-instructie daarom wellicht via de OvJ bij de RC in te dienen, in plaats van rechtstreeks bij de RC zoals artikel 36b lid 2 Sv thans voorschrijft. Dat ligt weer minder voor de hand voor het overgrote aantal gevallen waarin het gaat om een verzoek tot het horen van getuigen, hetgeen toch door de RC moet gebeuren. Volstaan zou kunnen worden met het voorschrift dat de OvJ op diens verzoek omtrent de verzochte onderzoekshandeling wordt gehoord. De positie van de OvJ is hierna nog nader voorwerp van aparte beschouwing.

4.4 Ambtshalve verrichten van onderzoekshandelingen (art. 36e Sv)

Hiervoor is al gewezen op het 'gebruik' van artikel 36e Sv voor het geval de openingsprocedure van artikel 36b Sv wordt overgeslagen. Omgekeerd leeft artikel 36e Sv in zijn meest pure vorm nauwelijks. Er zijn weinig of geen gevallen waarin de RC zonder enig verzoek van de zijde van de verdediging ambtshalve onderzoekshandelingen beveelt, ook al zit de verdachte in voorlopige hechtenis.

4.5 Behandeling en uitvoering van het verzoek

4.5.1 Welke RC?

Als eerder geconstateerd zijn er arrondissementen waar een zaak, bijvoorbeeld en met name door het bevel bewaring, reeds bij een bepaalde RC is (geweest) en die daarom als praktijk en uitgangspunt handhaven dat deze RC ook de mini-instructie beoordeelt en uitvoert. Dat biedt het voor de hand liggende voordeel dat de betreffende RC de zaak al kent, het verzoek beter kan beoordelen (ook naar het moment van uitvoering, gelet op de stand van zaken in het voorbereidend onderzoek in de strafzaak voor het overige) en voor de uitvoering ervan niet te veel voorbereidingstijd kwijt is. Op de achtergrond speelt mee dat hiermee sommige kabinetten hun eigen positie in het voorbereidend onderzoek in de strafzaak nader willen onderstrepen. Maar uitvoering door dezelfde RC die de bewaring heeft bevolen, is niet altijd en overal regel.

4.5.2 Kennis bij de RC

Ter uitvoering van de mini-instructie is het noodzakelijk dat de RC over de nodige informatie beschikt. Terzake daarvan geeft de praktijk een wisselend beeld. Voor de uitvoering van de mini-instructie gaat soms het gehele dossier in de strafzaak over naar de RC. Soms gaat slechts een deel van het dossier over. Het is niet ongebruikelijk dat de RC nadere vragen aan de OvJ stelt, die voor een goede uitvoering noodzakelijk zijn. De meningen verschillen omtrent de vraag of deze mail- of briefwisseling en de inhoud daarvan in het strafdossier thuishoort zodat ook de raadsman daarvan kennis kan nemen. Een aantal RC's meent dat dit wel het geval moet zijn en voegt die correspondentie aan het dossier toe.

De RC's geven aan door de reductie van de mini-instructie tot bepaalde handelingen soms over te weinig informatie in de strafzaak te beschikken om die mini-instructie adequaat te kunnen uitvoeren. Dat hoeft in het algemeen geen probleem te zijn. Er wordt zonodig om nadere informatie gevraagd en deze wordt ook altijd door de OvJ verstrekt.

4.5.3 De rol van de RC

Met het voorgaande hangt samen dat de opvattingen over en praktijken omtrent de rol van de RC in de uitvoering van de mini-instructie, zeker als het gaat om het horen van getuigen, per arrondissement, verschillen. Terzake is overigens minstens zo zeer sprake van zaaksgelateerde praktische verschillen als van verschil van normatieve opvatting over de meest wenselijke rol van de RC.

In de mini-instructie verzorgt de RC hetgeen verzocht is. Als het, zoals zo vaak, gaat om het horen van een getuige, is terzake een accentverschil te constateren tussen de RC die, als in een GVO, zelf het verhoor van de getuige begint en voert en in dat kader ook de raadsman en de OvJ gelegenheid geeft vragen te stellen en de RC die in eerste instantie het ondervragen van de getuige aan de raadsman laat. Terzake van deze twee uitgangspunten is sprake van een marginaal verschil. Ook in dat laatste geval zal de RC, voor zover noodzakelijk, aanvullende vragen stellen. Hij zal steeds proberen een compleet verhoor af te nemen waarin alle aspecten van de wetenschap van de betreffende getuige in verband met het concrete strafbare feit aan de orde komen.

In het model waarin de RC zelf de onderzoekshandeling aan zich houdt, kan het voorkomen dat hij op basis van de gevraagde handeling zelf tot nadere onderzoekshandelingen beslist.

4.5.4 Aanwezigheid OvJ

De opstelling van de RC tijdens de uitvoering van de verzochte onderzoekshandeling hangt soms af van de vraag of de OvJ daarbij aanwezig is en wat zijn opstelling terzake is. Meestal is de OvJ echter niet bij het getuigenverhoor door de RC aanwezig. Ook hier lijkt verschil te bestaan tussen de opvatting dat de mini-instructie een wezenlijk onderdeel van het voorbereidend onderzoek zelf, zoals het door justitie wordt gevoerd en waarvoor de OvJ zich verantwoordelijk voelt, en de opvatting dat de mini-instructie eerder een onderzoeksincident is dat zich vooral afspeelt tussen (de raadsman van) de verdachte en de RC. In de eerste opvatting heeft de OvJ eerder de neiging bij het getuigenverhoor aanwezig te zijn; in de tweede opvatting is de rol van de OvJ er eerder toe beperkt er voor te zorgen dat de uitvoering van de onderzoeks-handeling het voorbereidend onderzoek voor het overige niet doorkruist.

Wel is duidelijk dat indien het een 'belangrijke' zaak betreft of het om een cruciale getuige gaat de OvJ veelal wel aanwezig is. Ook bij getuigen waar door de OvJ reeds een slachtoffergesprek mee is gevoerd is de OvJ meestal bij het verhoor aanwezig om eventueel ernstig kwetsende vragen te beletten.

4.5.5 Aanwezigheid verdachte

In het kader van de uitvoering van de onderzoekshandeling komt het wel voor dat vanwege RC of OvJ gezorgd wordt dat de verdachte bij de uitvoering van de mini-instructie aanwezig is. Dat is in het algemeen echter niet het geval. De praktijk loopt in

deze parallel met die van het horen van getuigen tijdens het GVO. Ook daarbij is de verdachte zelf maar sporadisch aanwezig.

4.6 De positie van het OM bij de mini-instructie

De indruk bestaat dat de mini-instructie als zodanig, de regeling ervan en de wijze waarop er in de praktijk uitvoering aan wordt gegeven, tot enige knelpunten voor het OM leiden. Deze betreffen meer gedetailleerd bepaalde onderdelen van de regeling of bepaalde effecten van praktische modaliteiten, maar betreffen ook de mini-instructie en de verhoudingen tussen RC en OvJ in het voorbereidend onderzoek in het algemeen. Die laatste bezwaren gaan deels terug op het karakter van de mini-instructie: een betrekkelijk klein deel uit het voorbereidend onderzoek in een strafzaak in z'n geheel (terzake waarvan de OvJ een steeds dominantere positie krijgt in wetgeving en praktijk) wordt uitbesteed aan de RC. Dat leidt soms tot ietwat verwarrende verhoudingen. Waar de wetgever bij de regeling van de mini-instructie een handreiking heeft willen doen in de richting van de verdediging (welke handreiking als zodanig naar behoren functioneert), lijkt het OM ietwat onder de effecten van deze regeling en de toepassing er van te lijden.

4.6.1 Aanvang en beslissing over mini-instructie

Doordat de 'openingsprocedure' van art. 36b Sv soms wordt overgeslagen, is het OM niet altijd vooraf en voldoende op de hoogte van het bestaan van een mini-instructie. Mededeling aan het OM, zoals door art. 36b lid 1 ook voorgeschreven, is noodzakelijk teneinde eventueel het moment en de wijze van uitvoering te kunnen beïnvloeden, om de RC van adequate informatie te voorzien en om aanwezig te kunnen zijn bij de uitvoering. Zonder deze minimuminformatie aan het OM kan de uitvoering van de mini-instructie het verloop van het voorbereidend onderzoek negatief beïnvloeden; de RC kan er te zeer doorheen fietsen. De gedachte werd geopperd dat de praktijk, en misschien ook de wetgever, er (al dan niet in aanvulling op art. 36b Sv) in zou moeten voorzien dat het OM steeds van een verzoek mini-instructie op de hoogte wordt gesteld en uitdrukkelijk gelegenheid wordt geboden over de wenselijkheid ervan en met name over de wijze van uitvoering ervan te worden gehoord, alvorens er uitvoering aan wordt gegeven.

4.6.2 Indienen via de OvJ

In dit kader werd ook wel de verdergaande suggestie gedaan om het verzoek mini-instructie via de OvJ bij de RC in te dienen. Die suggestie werd gedaan met name vanuit

parketten waar men de mini-instructie als waardevol onderdeel van eigen onderzoek beschouwt. In zo'n opzet hoeft een verzoek tot het verrichten van bepaalde onderzoekshandelingen soms niet eens aan de RC te worden voorgelegd, omdat de OvJ zelf al zal besluiten er uitvoering aan te geven. Aantekening daarbij verdient wel dat deze laatste optie alleen voordelen biedt als het verzoek niet betreft het horen van getuigen. Dat wordt immers altijd aan de RC gelaten.

4.6.3 Uitvoering door de OvJ

Geconstateerd kan worden dat de mini-instructie vooral betreft het horen van getuigen. Er kan worden geconstateerd dat er vrij brede consensus bestaat over het feit dat deze handeling blijvend door de RC moet worden verricht, ook op grond van diepergravende, bijna rechtsculturele argumenten dan alleen maar normatieve die bijvoorbeeld aan het EVRM zijn te ontleen. Verhoor door een rechter heeft meerwaarde, juist ook met het oog op de behandeling van de strafzaak ter terechtzitting.¹² Uitvoering van de mini-instructie door de OvJ is dan ook geen optie, hoezeer sommige parketten ook onderstrepen dat de OvJ meer dan ooit verantwoordelijk is (en zich verantwoordelijk voelt) voor de volledigheid van het voorbereidend onderzoek en in dat kader ook open te staat voor redelijke suggesties voor onderzoek van de zijde van de verdediging.

4.6.4 Mini-instructie op initiatief van de OvJ

Het feit dat het horen van getuigen aan de RC moet worden gelaten, deed wel een andere suggestie opkomen, te weten die van de mini-instructie op initiatief van de OvJ. In feite functioneert de mini-instructie in een aantal gevallen als een functioneel model voor het horen van getuigen door de RC, met name in strafzaken waarin er geen aanleiding is om voor andere onderzoekshandelingen een GVO in te stellen. De mini-instructie krijgt dan het karakter van een vereenvoudigd model voor getuigenverhoor. Mits ook praktisch adequaat geregeld, lijken OM, RC en raadslieden daar weinig tot geen moeite mee te hebben.

In die opvatting komt sterker naar voren dat het OM (officieel) geen mogelijkheid heeft een mini-instructie te initiëren. Wil de OvJ een getuige laten horen door de RC, dan zal hij daartoe een GVO moeten vorderen. Waar het gaat om het horen van getuigen wordt daarom, afhankelijk van de initiatiefnemer, een mini-instructie dan wel een GVO ingesteld, terwijl voor het onderscheid weinig goede grond meer is. De suggestie is in deze gedaan de regeling van de mini-instructie te verruimen zodat ook het OM daartoe

een verzoek kan doen. (Gemeld werd dat zeer incidenteel deze weg van het OM-initiatief wel eens wordt gevolgd via de omweg van art. 36e Sv: de OvJ suggereert een onderzoekshandeling aan de RC.) Dan is er één model voor het horen van getuigen in strafzaken waarin dat de enig wenselijke bemoeienis van de RC is. Aangetekend moet worden dat deze optie niet aan de orde is in de gevallen waarin er om andere redenen toch (ook) een GVO zal worden gevorderd. Maar in dat kader is weer relevant dat de meest aanwezige reden daarvoor (doorzoeken van een woning zonder toestemming door de RC) wellicht (wetsvoorstel 29 252) van de noodzaak van het instellen van een GVO zal worden losgemaakt.

Uitbreiding van deze mogelijkheid verandert het karakter van de mini-instructie, maar hoeft geen afbreuk te doen aan de oorspronkelijke bedoeling, te weten het aanreiken van een instrument aan de verdediging om in de loop van het voorbereidend onderzoek onderzoekshandelingen te doen verrichten en daarmee wellicht ook de loop en de richting van het onderzoek te beïnvloeden.

Voordat deze lijn van denken in concrete conclusies en aanbevelingen wordt omgezet, moet worden aangetekend dat, meer algemeen gezegd, het OM last heeft van de ietwat halfslachtige positie die de wet thans aan de RC geeft; namelijk wel iets doen, maar geen echt GVO. (De hier te evalueren wetswijziging heeft aan de verschuiving van de verhoudingen bijgedragen maar is daarvan overigens niet de enige of belangrijkste component.) Een keuze door de wetgever en een adequate uitwerking daarvan acht men noodzakelijk. (Eerst) in dat ruimere kader van de verhoudingen in het voorbereidend onderzoek zou ook de mini-instructie en de inrichting van de wettelijke regeling opnieuw kunnen worden bekeken.

4.7 Aantallen

Er is getracht een beeld te vormen van het effect van de Wet herziening GVO op het aantal GVO's. Van een aantal arrondissementen konden concrete en onderling vergelijkbare cijfers worden verkregen. De tendensen die daaruit naar voren kwamen zijn vervolgens in het verdere onderzoek aan ook geïnterviewden van andere arrondissementen voorgelegd. Deze tendensen werd in het algemeen erkend. Op basis van deze bevindingen kunnen daarom onderstaande, op zich zelf niet representatieve

¹² In dat kader kan overigens de praktische invloed van de voorziening van de raadsheer-commissaris (art. 316 lid 2 Sv) van belang zijn. Daarmee bestaan echter nog geen ervaringen. De invloed van deze wetswijziging valt bovendien buiten dit onderzoek.

cijfers omtrent de invloed van de Wet herziening GVO op het aantal GVO's worden gepresenteerd en kunnen enkele hoofdlijnen van ontwikkeling worden geschetst. De onderstaande cijfers zijn afkomstig van een drietal arrondissementen, één groot, een middelgroot en een kleiner arrondissement.

4.7.1 Aantallen mini-instructies

Mini-instructies	2000	2001	2002	2003
Klein arrondissement	41	108	79	117
Middelgroot arrondissement	7	18	27	50
Groot arrondissement	161	222	214	217

4.7.2 Aantallen GVO's

GVO's	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Klein arrondissement	220	237	211	135	144	96
Middelgroot arrondissement	260	363	213	346	303	326
Groot arrondissement	1722	2105	1019	875	958	980

4.7.3 Aantallen telefoontaps

telefoontaps	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Klein arrondissement	156	175	154	110	119	122
Middelgroot arrondissement	171	499	304	341	346	531
Groot arrondissement			926	1491	2221	2599

4.7.4 Analyse

Sinds de invoering van de mini-instructie is het aantal GVO's gedaald. Die daling is niet veroorzaakt door de invoering van de mini-instructie, maar door het uit het GVO halen van de telefoontap. Dat de mini-instructie geen invloed heeft gehad op het aantal GVO's is verklaarbaar doordat de voornaamste activiteit, het horen van getuigen, toch nog vaak in een GVO plaatsvindt. Het feit dat het instellen van het GVO noodzakelijk is gebleven om het doorzoeken van woningen zonder toestemming mogelijk te maken is de reden dat veel, betrekkelijk lege, GVO's worden ingesteld. De totale hoeveelheid zaken is dermate toegenomen dat het verhoudingsgewijs afnemen van het aantal GVO's (gecorrigeerd met de invloed van de telefoontap) teniet wordt gedaan door het grotere totale aantal zaken. Voorts is van belang dat de OvJ in veel zaken zelf behoefte heeft aan het doen horen van getuigen door de RC. Zelfs als de inzet van de RC daartoe in de opvatting van de OvJ beperkt kan zijn, is daartoe toch een GVO noodzakelijk. De

(raadsman van de) verdachte zal in het algemeen eerst het horen van een getuige middels een mini-instructie verzoeken als blijkt dat de OvJ de betreffende getuige niet in een GVO zal doen horen. De mini-instructie vervangt in zoverre het GVO (nog) niet. Hooguit kan worden gesteld dat de mini-instructie het GVO enigszins ontlast.

4.8 Conclusies en aanbevelingen

De mini-instructie heeft haar plaats in de praktijk verworven. Zijn oorspronkelijk karakter van handreiking aan de verdediging is echter niet de belangrijkste karaktertrek die de mini-instructie in de praktijk heeft gekregen. De mini-instructie als een soort correctie-mogelijkheid op de richting die de OvJ met een opsporingsonderzoek wil inslaan, is in de praktijk niet aanwezig. Dit karakter van de regeling is echter wel nog steeds van belang en zou niet weggenomen moeten worden. De noodzaak van zo een regeling kan minder goed blijken omdat voor de inzet van een mini-instructie de bijstand van een raadsman nodig is en die bijstand eerst door een bevel voorlopige hechtenis gerealiseerd wordt. De mini-instructie speelt daarmee, wellicht om praktische redenen, geen rol in de eerste fase van het voorbereidend onderzoek.

De mini-instructie blijkt vooral een nuttig instrument voor het horen van getuigen door de RC in een laat stadium van het voorbereidend onderzoek in zwaardere strafzaken, veelal die waarin voorlopige hechtenis is toegepast.

Met dat model strookt niet helemaal dat de mini-instructie niet ook als instrument aan de OvJ is gegeven. Het OM is eigenlijk, als nieuwe leider van het voorbereidend onderzoek, ten volle in staat zelf (of in elk geval in eerste instantie) de belangen, gediend met een mini-instructie te dienen. De regeling zou er dan ook in kunnen voorzien dat een verzoek in eerste instantie aan de OvJ wordt gericht. Hij is immers verantwoordelijk voor de volledigheid van het onderzoek en zal aan relevante verzoeken zeker uitvoering geven. Dat geldt te meer nu blijkt dat verzoeken in de praktijk vooral betrekking hebben op het uitvoeren van concrete en beperkte handelingen in een laat stadium van het onderzoek.

Anderzijds betreft de mini-instructie vooral het horen van getuigen. Er bestaat brede consensus over dat die onderzoekshandeling in elk geval door de RC moet blijven worden verricht. Dan ligt het voor de hand de OvJ de mogelijkheid te geven daartoe een mini-instructie te initiëren in plaats van hem daartoe tot een vordering GVO te dwingen. Deze mogelijkheid werd door de praktijk betrekkelijk ruim onderschreven en zou daarom (reeds) als aanbeveling van dit onderzoek kunnen worden geformuleerd, alhoewel een dergelijke wijziging wellicht eerder in het grote verband van discussie over

en herinrichting van de verhoudingen in het voorbereidend onderzoek kan worden meegenomen.

5 Overige onderwerpen

In dit hoofdstuk worden nog enkele losse onderwerpen die in het kader van evaluatie van belang zijn kort aangestipt. Eén onderwerp betreft een onderdeel van de wetswijziging zelf en wel de benoeming van deskundigen.

Het tweede onderdeel betreft het kader van het voorbereidend onderzoek in strafzaken in het algemeen. De (evaluatie van) de onderhavige wetswijziging is daarmee op diverse wijze verbonden.

5.1 Benoeming (gedrags)deskundigen

5.1.1 *Wettelijke regeling*

In de gewijzigde wettelijke regeling is de OvJ bevoegd om een deskundige die als vaste gerechtelijke deskundige is beëdigd, te benoemen (art. 151 lid 1 Sv). In de nieuwe regeling kan dat ook betreffen een deskundige die rapporteert over de persoonlijkheid van de verdachte. Terzake bestaan voor de OvJ twee beperkingen, die niet gelden voor de bevoegdheid van de RC tot benoeming van deskundigen betreffende de persoonlijkheid van de verdachte. De OvJ is namelijk niet bevoegd tot het geven van een opdracht tot klinisch onderzoek van de verdachte. Daartoe is alleen de RC bevoegd. Verder is de OvJ alleen bevoegd tot het benoemen van een deskundige die als vaste gerechtelijke deskundige is beëdigd. De RC kan ook een andere deskundige benoemen en beëdigen.

Deze beperkingen hebben niet te maken met de aard van de inzet van de deskundigen als zodanig maar met de beperkte omvang van de bevoegdheden van de OvJ. Aangezien hij geen rechter is kan hij geen deskundige beëdigen en ligt het ook minder voor de hand hem de bevoegdheid te geven de vrijheidsbeneming te bevelen die klinisch onderzoek van de verdachte onvermijdelijk met zich brengt.

5.1.2 *Observaties omtrent de praktijk*

Terzake van het inschakelen van deze gedragsdeskundige komen enkele relevante aspecten in het onderzoek naar voren. (Omdat deze zich alleen bij de benoeming van gedragsdeskundigen voordoen, is de kwestie niet relevant voor de mogelijkheid van benoeming van andere deskundigen door de hulpOvJ als bedoeld in art. 151 lid 2 Sv.)

De bevoegdheid van de officier van justitie is in art. 151 lid 1 Sv als gezegd beperkt omdat indien voor een adequate rapportage over de persoonlijkheid van de verdachte klinisch onderzoek noodzakelijk is, alleen de RC daartoe bevoegd is. Daartoe zal de RC dan op initiatief van de OvJ worden ingeschakeld. Met name in zaken waarin de RC verder niet in het voorbereidend onderzoek betrokken is omdat er geen GVO is ingesteld, kan op deze wijze de keuze tussen klinische of niet-klinische rapportage enigszins in de knel komen. De RC maakt die keuze niet meer omdat hij alleen wordt benaderd als de OvJ klinische rapportage wenselijk acht. De OvJ zal daartoe wellicht minder snel besluiten, juist omdat hij de benoeming van een (vaste) deskundige voor niet-klinische rapportage meer zelf in de hand heeft en wellicht ook aarzelt om alleen voor klinische observatie een GVO te vorderen. Dat kan er toe leiden dat niet in alle gevallen die vorm van onderzoek omtrent de persoonlijkheid van de verdachte wordt uitgevoerd welke geïndiceerd is. Dat gevaar is weer minder als de door de OvJ benoemde deskundige van, bijvoorbeeld de FPD, desnoods rapporteert dat klinisch onderzoek noodzakelijk is. De ook in breder verband relevante vraag is of tot de regeling van het voorbereidend onderzoek moet blijven behoren de mogelijkheid van de RC om op eigen initiatief en op grond van zijn afweging te beslissen over de vraag of klinisch onderzoek al dan niet wenselijk is. Men kan in de versterkte positie van de OvJ ook begrepen achten dat deze beslissing – in eerste instantie – aan de OvJ is terwijl in voorkomende gevallen de verdachte en de raadsman (en eventueel ook de OvJ) via de mini-instructie terzake ook het oordeel van de RC kunnen inwinnen. In die modaliteit moet echter worden gewaakt voor een te zeer incidentele beslissing van de RC in de betreffende strafzaak. Men kan echter anderzijds ook menen dat de OvJ wellicht een indicatie moet kunnen vragen omtrent de wenselijkheid van rapportage over de persoonlijkheid van de verdachte (en de daartoe meest geëigende vorm, dat wil zeggen: klinisch of niet-klinisch), maar dat het geven van opdracht tot dat onderzoek zelf (en daarmee de keuze van de vorm van dat onderzoek) niet iets is dat het OM (wellicht: thans reeds) voelt als van nature behorend tot zijn taak in het voorbereidend onderzoek in strafzaken.

Een hiermee verwant probleem is de tweede beperking die in art. 151 lid 1 Sv besloten ligt. De OvJ kan alleen besluiten tot het benoemen van deskundigen die als vaste gerechtelijke deskundigen zijn beëdigd. Dit leidt tot enkele verschillen in de praktijk. Sommige parketten werken om deze reden uitsluitend met vaste deskundigen. Bij andere parketten is dit onderscheid juist aanleiding de deskundige toch maar door de RC te laten benoemen, dan kan er geen probleem opduiken. Het komt voor dat de OvJ

daartoe het initiatief neemt door, bijvoorbeeld bij de behandeling van de vordering bewaring, de benoeming van een deskundige aan de RC in overweging te geven. Op zich hoeven dergelijke verschillen in de praktijk niet zonder meer problematisch te zijn. Verder kunnen problemen worden voorkomen door, indien daartoe de noodzaak bestaat, meer personen als vaste deskundige te beëdiggen.

5.2 De verhoudingen in het voorbereidend onderzoek in strafzaken in het algemeen

In het voorgaande is al een aantal malen aangestipt dat de bepaling van de waarde van dit evaluatieonderzoek en de richting waarin met conclusies en aanbevelingen verder moet worden gedacht, volgens zeer veel respondenten niet los kan worden gezien van de discussie in de verschuivingen in het voorbereidend onderzoek in strafzaken in het algemeen en de veranderingen die daarin door deze en andere wetwijzigingen dan de onderhavige in zijn aangebracht. (De onderhavige wetwijziging heeft in deze verschuiving slechts een beperkte rol gespeeld, die bijvoorbeeld tot uitdrukking komt in het feit dat na doorzoeken door de RC de afhandeling van al hetgeen in beslag is genomen, meer aan de OvJ is gelaten. Bij de uitvoering van de mini-instructie blijkt dat de RC soms een wat terughoudender opstelling kiest omdat de onderzoekshandeling niet op zijn initiatief wordt verricht.)

Het schetsen van een afgerond model terzake gaat het onderhavige onderzoek verre te buiten. In verband met dit onderzoek konden wel de navolgende kanttekeningen en gedachten worden genoteerd.

Er wordt de noodzaak gevoeld helderheid te scheppen over de positie van de OvJ in het voorbereidend onderzoek. Velen hadden geen bezwaar tegen een verdere uitbouw van die positie, zij het dat dit dan wel betrekkelijk consequent en samenhangend dient te gebeuren.

In dat kader werd gewezen op de noodzaak het voorbereidend onderzoek zoals dat dan door de OvJ gebeurt, van een kader te voorzien. Daartoe behoren elementen als: het feit terzake waarvan onderzoek wordt verricht vastleggen, één verantwoordelijke zaaks-OvJ aanwijzen die ook voor de verdediging kenbaar is, inzage in stukken garanderen, toezicht op voortvarendheid, invloed op inhoud en richting van het onderzoek door de verdediging, etc.

Daarbij zijn weer twee nadere kanttekeningen relevant. De eerste is dat deze noodzaak de discussie over de opheffing van het GVO aanzienlijk relativeert. Hoe dan ook is een breder wettelijk kader van onderzoek noodzakelijk. De raambepalingen die nu voor het GVO gelden, zij hoe dan ook noodzakelijk.

De tweede kanttekening is dat de OvJ in feite twee niet te scheiden, maar wel te onderscheiden functies in het voorbereidend onderzoek aan het innemen is. De eerste rol is die van leider van het opsporingsonderzoek. In die rol geeft hij leiding aan de politie in de eerste fase van het voorbereidend onderzoek en past hij desnoods zelf dwangmiddelen toe, zoals bij de Wet-BOB het geval is. In deze activiteit ligt een zwaar accent op (leiding geven aan) opsporing. Een andere rol is die waarin de OvJ in een latere fase van het voorbereidend onderzoek minder op opsporing gerichte handelingen verricht, maar eerder onderzoekshandelingen verricht die gericht zijn op de completering van het voorbereidend onderzoek (en van het dossier) als voorfase van het onderzoek ter terechtzitting. In deze rol neemt de OvJ steeds meer taken van de RC over. De aangestipte bevoegdheid tot het benoemen van deskundigen is daar een voorbeeld van. Dit punt speelt ook bij de geconstateerde wenselijkheid van het kunnen initiëren van een mini-instructie door de OvJ en de bij sommigen levende wens het verzoek om een mini-instructie van de verdediging via de OvJ te laten lopen.

Deze laatste activiteit is een accentuering van een latere fase van het voorbereidend onderzoek in strafzaken dan de klassieke opsporing en heeft inhoudelijk ook een ietwat ander accent. De vraag rijst of (juist) in deze tweedeling niet een aanleiding ligt om ook in het wenselijk wettelijk kader voor het voorbereidend onderzoek buiten GVO nader te onderscheiden. Het kader voor die laatste soort activiteiten kan dan meer op het bestaande GVO lijken en de nog steeds wenselijke inbreng van de RC in voorkomenden gevallen kan daar wellicht gemakkelijker in worden ingepast. Voor de klassieke opsporing zou (daarnaast) een dergelijk kader wellicht te zwaar zijn of niet noodzakelijk of niet noodzakelijkerwijze zo ver uitgewerkt. Dan zou van twee kaders sprake kunnen zijn. Dat zou ook problemen met het aanwijzen van het aanvangsmoment kunnen verminderen.

Deze beschouwingen nemen niet weg dat precies de ervaringen met de mini-instructie aantonen dat de RC in het voorbereidend onderzoek naar de mening van een ieder nimmer geheel kan worden gemist. Ook aan de wenselijke betrokkenheid van de RC zou de wetgever in meer algemeen verband nadere aandacht kunnen besteden.

De meningen over de precieze positie van de RC lopen uiteen. Sommigen wijzen op de meerwaarde in gevoelige zaken, voor het evenwicht in het voorbereidend onderzoek en voor de kwaliteit en compleetheid van dat onderzoek. Anderen zien mogelijkheden dergelijke waarborgen ook via de OvJ, voldoende te garanderen. Hoe dat ook zij, in het horen van getuigen blijft een centrale rol voor de RC over welke rol niemand van deze functionaris zou willen wegnemen, al is het maar met het oog op de voorbereiding van de terechtzitting. Ook de mogelijkheid van verhoor van getuigen door een van de leden van de berechtende strafkamer zoals geïntroduceerd door de regeling van de raadsheer-commissaris (art. 316 lid 2 Sv), zal deze rol van de RC nimmer geheel doen vervallen. Bij die stand van zaken is weer relevant dat voor het noodzakelijk kader van werken van de RC men dan wellicht wel het GVO kan afschaffen, maar de noodzaak van een daarmee inhoudelijk flink vergelijkend kader desondanks blijft bestaan. Als gezegd zouden zich daarbij wel de contouren kunnen aftekenen van een kader waarin zowel OvJ als RC, in de latere fasen van het voorbereidend onderzoek en met een minder accent op opsporing, zouden kunnen werken.

Het verder uitwerken van deze gedachte gaat als gezegd het onderhavige (evaluatie)onderzoek te buiten.

6 Conclusies en aanbevelingen; beantwoording van de onderzoeksvragen

In dit hoofdstuk worden de conclusies en aanbevelingen geformuleerd die voortvloeien uit de voorgaande drie hoofdstukken. Ook worden op basis van de resultaten van het onderzoek nog enige meer algemene opmerkingen gemaakt en worden de onderzoeksvragen beantwoord.

De Wet herziening GVO bevat een beperkt aantal wijzigingen van het Wetboek van Strafvordering. De introductie van de mini-instructie en de herziening van de bepalingen inzake het doorzoeken van plaatsen zijn de voornaamste. Daarnaast is de regeling omtrent het horen van getuigen gewijzigd, maar die wijziging is in deze evaluatie niet meegenomen.

De herziening van de regeling van het doorzoeken en de mini-instructie zijn onderwerpen van nogal verschillende aard. Daarom worden zij ook in dit hoofdstuk nader onderscheiden.

6.1 Algemeen

De conclusies van dit evaluatie-onderzoek bevestigen in grote lijnen de uitkomsten van het eerste onderzoek. De wetswijziging heeft zijn weg in de praktijk goed gevonden. Er bestaat voldoende kennis van de nieuwe regeling en deze wordt in hoofdlijnen ook als logisch en praktisch hanteerbaar ervaren.

In de toepassing heeft de wettelijke regeling zijn verdere uitwerking gevonden. Daarbij treden onvermijdelijk verschillen tussen gerechten onderling op. Die zijn ook ten aanzien van de onderhavige wetswijzigingen aangetroffen. In het algemeen is geen sprake van zodanige grote onderlinge verschillen of afwijkende toepassingen van de wettelijke regeling dat wetswijziging daarom noodzakelijk zou zijn. Op die algemene conclusie bestaan eigenlijk slechts twee uitzonderingen betreffende de mini-instructie. De praktijk, waarin de openingsprocedure vrijwel niet wordt gebruikt, laat zien dat de mogelijke invloed van de OvJ op het uitvoeren van een mini-istructie niet altijd voldoende is gegarandeerd. Het verdient verder aanbeveling de mogelijkheid te openen dat ook de OvJ een mini-instructie zou kunnen vorderen.

Van groter belang is de vaststelling dat verdere wijzigingen in de regeling de uitkomst van een bredere beschouwing aangaande de inrichting van het voorbereidend onderzoek, en in het bijzonder de positie van de RC daarbinnen, zou moeten zijn.

6.2 Conclusies en aanbevelingen betreffende de regeling van het doorzoeken van plaatsen

6.2.1 Conclusies

In het algemeen is de praktijk goed op de hoogte van de nieuwe regeling. Deze sluit in hoofdlijnen aan bij de werkwijze en verdeling van bevoegdheden zoals die door de praktijk als zinvol en werkbaar wordt ervaren.

In nogal wat gevallen komt een RC zelf in gevallen waarin sprake is van het doorzoeken van een woning. De keuze tussen machtigen of zelf doorzoeken wordt aan de hand van verschillende factoren gemaakt. Afgezien van beschikbaarheid van de RC, spelen daarin ook objectieve factoren een rol, zoals de vraag of het een bewoonde of onbewoonde woning betreft. Dergelijke nadere nuancering hoeft niet in de wettelijke regeling zelf te worden vertaald.

In geval het doorzoeken van plaatsen geschiedt ter uitvoering van een inkomend verzoek om rechtshulp, ware aan te bevelen dat de uitvoering door de RC geschiedt, ook als het gaat om andere besloten plaatsen dan woningen zonder toestemming en kantoren van geheimhouders, het doorzoeken van voertuigen wellicht daargelaten. De wet zou terzake nadere opheldering kunnen verschaffen. Aanpassing van de bevoegdheid van de RC tot doorzoeken is niet noodzakelijk omdat de bevoegdheid van de RC reeds besloten ligt in zijn algemene bevoegdheid tot het doorzoeken van alle plaatsen (art. 110 Sv).

Over de achtergrond, noodzaak en reikwijdte van de bevoegdheid tot het doorzoeken ter aanhouding bestaat niet altijd evenveel duidelijkheid. Overwogen zou in dat kader kunnen worden er in te voorzien dat de machtiging van de OvJ tot aanhouden buiten heterdaad ook de machtiging tot het doorzoeken ter aanhouding zou kunnen omvatten.

Veel GVO's worden gevraagd om doorzoeken van woningen door de RC buiten spoed mogelijk te maken. Dat hoeven niet altijd lege GVO's te blijven omdat er daarna soms ook nog wel het één en ander aan onderzoek gebeurt.

Er bestaat geen overwegend bezwaar tegen het losmaken van het doorzoeken door de RC van het GVO. Bepaalde voordelen van die regeling dienen echter wel verzekerd te blijven. Dat betreft vooral het op schrift zetten van het strafbare feit terzake waarvan

wordt gezocht (vgl. de vordering GVO). Zonder deze voorwaarde heeft de RC te weinig houvast om te kunnen beslissen of en waarnaar er gezocht moet worden en nog meer om te kunnen beslissen wat in beslag moet worden genomen.

Overwogen zou kunnen worden de inbeslagneming tijdens het doorzoeken van de woning aan de OvJ te laten. De facto is hij in de praktijk reeds vaak degene die daarover beslist en die in elk geval voor de verdere bewaring en verwerking van de in beslag genomen spullen verantwoordelijk is.

Meer algemeen zou het losmaken van het optreden van de RC van het GVO echter eerder de uitkomst moeten zijn van een breder ontwikkelde visie op de verhoudingen in het voorbereidend onderzoek in strafzaken in het algemeen. Daarbij verdient ook de invloed van het fenomeen van de parallelle opsporing de aandacht. De praktijk ervaart thans een zekere tweeslachtigheid in de verdeling tussen taken en verantwoordelijkheden van de OvJ en de RC en hun kader van optreden.

De onderhavige evaluatie levert in dat kader voldoende gegevens op voor de stelling dat de praktijk het optreden van de RC in een aantal gevallen niet zou willen missen. Voorts is het noodzakelijk dat de RC binnen een bepaald onderzoekskader optreedt (zoals nu het GVO of de mini-instructie) dat een aantal kenmerken van het bestaande GVO bezit. Het formuleren van een grondslag (het feit terzake waarvan verdenking bestaat) alsmede regels over de inbreng van verdachte en raadsman, de uitwisseling van stukken tussen OvJ, RC en raadsman, e.d. zouden van zo een stelsel deel moeten uitmaken. In dat kader is terughoudendheid geboden met het afschaffen van het GVO. In elk geval zal een daarmee vergelijkbaar kader noodzakelijk blijken, ook voor een goede inbedding van de toegenomen invloed van de OvJ in het voorbereidend onderzoek.

6.2.2 Aanbevelingen

Het doorzoeken door de RC moet niet van het GVO worden losgekoppeld zonder een aantal waarborgen en randvoorwaarden van het GVO als kader van onderzoek te bewaren.

De noodzaak van het bestaan van de bevoegdheid tot doorzoeken ter aanhouding zou nader kunnen worden geëxpliciteerd aan de praktijk; wijziging van de wettelijke regeling is op één punt wenselijk namelijk daar waar de wet thans de mogelijkheid lijkt open te laten dat er zonder schriftelijke machtiging vooraf zonder toestemming wordt binnentreden. Die mogelijkheid bestaat als de OvJ een mondelinge bevel tot

doorzoeken geeft. Door dit mondeling bevel is dan ook geen schriftelijke machtiging als bedoeld in de Awbi meer noodzakelijk.

Binnentreden ter doorzoeken ter aanhouding zonder schriftelijke machtiging tot één van beide zou niet langer mogelijk moeten zijn.

Aanbevolen kan worden de spoedbevoegdheid van de hulpOvJ als geregeld in art. 96c lid 2 Sv inhoudelijk dezelfde opzet te geven als de regeling van art. 97 Sv in die zin dat ook de hulpOvJ, optredend op grond van art. 96c lid 2 Sv, voor het doorzoeken van plaatsen steeds ten minste de voorafgaande machtiging van de OvJ behoeft.

Aanbevolen kan worden te overwegen om de artikelen 96 lid 2, 124 en 125 te harmoniseren voor wat betreft de aanduiding van de te nemen maatregelen.

6.3 Conclusies en aanbevelingen inzake de mini-instructie

6.3.1 Conclusies

De openingsprocedure van art. 36b Sv wordt zelden gebruikt, maar dient desondanks behouden te blijven.

De RC blijkt in het algemeen voldoende in staat zich adequaat te informeren om zijn taak naar behoren te kunnen verrichten. Kennisneming door de raadsman van de communicatie tussen RC en OvJ in dat kader is niet overal gegarandeerd.

De mini-instructie wordt vooral gebruikt voor het horen van getuigen in een betrekkelijk laat stadium van het voorbereidend onderzoek. Het wordt niet gebruikt als instrument om de loop en richting van dat onderzoek reeds in een vroeg stadium te beïnvloeden.

Van 'misbruik' van de mini-instructie (*'fishing expeditions'*) is niet gebleken.

6.3.2 Aanbevelingen

Juist omdat de procedure van art. 36b Sv nogal eens wordt overgeslagen verdient de wettelijke regeling aanpassing zodat in alle gevallen verzekerd is dat de OvJ tijdig van een verzoek tot het verrichten van een onderzoekshandeling op de hoogte is en invloed kan uitoefenen op de wijze en het moment waarop aan de verzochte onderzoekshandeling uitvoering wordt gegeven.

Het verdient aanbeveling de beperking van art. 36e Sv dat de RC slechts ambtshalve een mini-instructie kan gelasten in geval de verdachte zich in voorlopige hechtenis bevindt,

te schrappen, ook omdat de noodzaak tot een ambtshalve verrichte onderzoekshandeling zich ook na de vrijlating van de verdachte kan voordoen.

Het verdient aanbeveling om het wettelijk mogelijk te maken dat ook de OvJ een mini-instructie kan initiëren.

Het verdient aanbeveling te overwegen of (expliciet) moet worden vastgelegd dat de communicatie tussen RC en OvJ in het kader van een mini-instructie in het dossier moet worden gevoegd.

6.4 Overige onderwerpen

De beperking dat de OvJ alleen als vaste deskundige beëdigde personen als deskundigen kan aanwijzen en geen klinisch onderzoek kan bevelen kan tot de aanbeveling leiden duidelijk te maken wie op welke wijze in het voorbereidend onderzoek verantwoordelijk is voor de keuze tussen klinisch en niet-klinisch onderzoek naar de persoon van de verdachte.

6.5 Beantwoording van de onderzoeksvragen

1. Op welke wijze wordt uitvoering gegeven aan de Wet herziening gerechtelijk vooronderzoek en welke knelpunten openbaren zich in dit verband?
2. Welke concrete gevolgen hebben de verschillende wijzigingen uit de Wet herziening gerechtelijk vooronderzoek elk afzonderlijk?

Het antwoord op bovenstaande twee algemene onderzoeksvragen liggen in het hele rapport besloten. Gezegd kan worden dat de praktijk goed kan omgaan met de wetwijzigingen. De daarin uitgezette modellen, in het bijzonder inzake de mini-instructie en de nieuwe regeling van het doorzoeken, zijn in de praktijk goed aangeslagen. Verschillen in de uitvoering zijn niet terug te voeren op strijdpunten omtrent verschillende interpretatie van de wet, maar vooral op de invloed van de diversiteit van de strafrechtelijke praktijk. Echte knelpunten in de wettelijke regeling zelf zijn er niet. Slechts de wijze waarop met de mini-instructie wordt omgegaan vraagt de aandacht. Met die mini-instructie wordt eigenlijk met een zeker gemak omgegaan omdat deze nieuwe modaliteit zich beter in de praktijk bleek te laten inpassen dan de wetgever kennelijk meende. Juist door het gemak waarmee de mini-instructie zijn plaats heeft

gevonden is de betrokkenheid van het OM en de (on)mogelijkheid van het OM om er gebruik van te maken een punt van aandacht. Als gezegd is dit niet een tekortkoming van de Wet herziening GVO zelf, maar een gevolg van de wijze waarop met deze wijziging bleek te kunnen worden omgegaan.

Vastgesteld kan worden dat de rol en positie van de RC mede door de Wet herziening GVO in elk geval aan verandering onderhevig is. Dat is echter een wijziging die gevoed wordt door allerlei ontwikkelingen waarvan de Wet herziening GVO er slechts één is. Inhoudelijk behelst die wijziging een verschuiving van GVO naar meer incidentele betrokkenheid van de RC. Het onderzoek maakt duidelijk dat ook voor die incidentele betrokkenheid aandacht nodig blijft voor de noodzaak om de RC voldoende adequaat voorbereid en ingelicht zijn taak te kunnen laten uitvoeren. In dat kader zou ook zijn meer incidentele inzet wel eens noodzakelijkerwijze omgegeven moeten kunnen blijven met elementen uit de bestaande regeling van het GVO. Het vastleggen van het strafbaar feit in het kader van welk onderzoek de inzet van de RC wordt gevraagd (vgl. huidige vordering GVO) is daarvan een voorbeeld.

3. Welke veranderingen zijn opgetreden in de rol en positie van de rechter-commissaris? Kan de rechter-commissaris functioneren in de context zoals deze er nu ligt?
4. Welke gevolgen heeft de Wet herziening gerechtelijk vooronderzoek voor de positie en rechtsbescherming van de verdachte?

De Wet herziening GVO heeft niet onmiddellijk en rechtstreeks invloed op de positie en de rechtsbescherming van de verdachte. Het kader van het GVO is mede in de wet geregeld om de rechtspositie van de verdachte te beschermen. Als gezegd zullen elementen van dat kader ook noodzakelijk blijven als de inzet van de RC een meer incidentele betrokkenheid heeft. Dat is (reeds) nodig om het adequaat functioneren van de RC te garanderen. En dat is dan meteen ook in het belang van de positie van de verdachte. In zoverre illustreert een en ander dat de regeling van de positie in het strafproces van de ene betrokkene nooit los kan worden gezien van de regeling van de positie van de ander.

Verder is de rechtspositie van de verdachte in de uitwerking van de mini-instructie in zoverre gewaarborgd dat elk redelijk verzoek tot het verrichten van onderzoekshandelingen een grote kans op inwilliging biedt. De formele grenzen van de wet, met name de openingsprocedure, staan daaraan niet in de weg.

Opvallend is wel dat de mini-instructie vooral wordt gebruikt voor het horen van getuigen in de late fase van het voorbereidend onderzoek. De mini-instructie wordt niet gebruikt om al in een zeer vroeg stadium van het onderzoek door het doen verrichten van onderzoekshandelingen de loop van dat onderzoek van begin af aan te beïnvloeden. Men zou zo'n inzet kunnen zien als een mogelijkheid tot versterking van de rechtspositie van de verdachte. In die benadering blijft deze mogelijkheid dan veelal ongebruikt.

5. Heeft de Wet herziening gerechtelijk vooronderzoek gevolgen voor de informatie waarover de rechter-commissaris bij de uitoefening van zijn taken kan beschikken bijvoorbeeld in het kader van een mini-instructie of bij het uitoefenen van bevoegdheden van de rechter-commissaris die niet langer gekoppeld zijn aan een gvo?

Het antwoord op deze onderzoeksvraag ligt besloten in het antwoord op de derde vraag. Als de RC buiten GVO incidenteel wordt ingeschakeld moet er voor worden gewaakt dat de RC daartoe voldoende met informatie geëquipeerd is. Het onderzoek leert dat RC's in het algemeen voldoende op hun autoriteit kunnen vertrouwen om de benodigde informatie ambtshalve te achterhalen. Het is wel een punt van zorg dat ook de aandacht van de wetgever zou kunnen behoeven. Met name kan uit het onderzoek worden afgeleid dat elementen uit de regeling van het GVO als kader van onderzoek hier van belang zijn en behouden moeten blijven.

6. Welke verschuiving heeft plaats gevonden in het aantal ingestelde gvo's als gevolg van de Wet herziening gerechtelijk vooronderzoek?

Het onderzoek heeft wellicht te weinig concrete getallen opgeleverd om deze vraag enigszins representatief te beantwoorden. In elk geval kan worden gezegd dat de meest voorkomende aard van de mini-instructie (horen van getuigen) een activiteit is die overigens alleen in een GVO zal worden uitgeoefend. De Wet herziening GVO heeft er dan waarschijnlijk toe geleid dat het absolute aantal GVO's minder is dan het zou zijn als er geen mini-instructie zou zijn ingevoerd. Terzake van het doorzoeken is deze invloed minder omdat het daarbij toch vooral gaat om het doorzoeken van woningen, een bevoegdheid die ook door Wet herziening GVO in principe aan de RC is voorbehouden en daarin ook aan een GVO gebonden is gebleven. Voor het overige wordt het absolute aantal GVO's waarschijnlijk eerder beïnvloed door factoren als het

toenemend aantal zwaardere strafzaken e.d. dan door factoren waarvan de invloed door wijziging van de wettelijke regeling in de Wet herziening GVO zijn gewijzigd.

7. Wat zijn de aantallen mini-instructies per arrondissement? Hoeveel zijn er op grond van artikel 36a Sv en hoeveel op grond van artikel 36e Sv? Is er een stijgende lijn?

Bij de respondenten zijn te weinig gegevens voorhanden om deze vraag enigszins representatief te beantwoorden. Wel kan worden gezegd dat het onderscheid tussen art. 36a en art. 36e Sv in de praktijk niet leeft. (Verzoeken ex art. 36a Sv waarbij de openingsprocedure wordt overgeslagen leiden formeel tot ambtshalve mini-instructies op grond van art. 36e Sv.) Een op dat onderscheid gebaseerde verzameling van aantallen kan geen basis zijn voor relevante uitspraken.

8. Hoe is de gang van zaken rond de mini-instructie in ruime zin (procedures, moment van aanvang onderzoek, verschil tussen onderzoek op grond van artikel 36a Sv en 36e Sv, afhandeling). Welke onderzoekshandelingen worden in het kader van een mini-instructie verricht? In welke gevallen wordt nog een gvo geopend en in welke fase van het opsporingsonderzoek vindt dit plaats?

Aan de beantwoording van de verschillende onderdelen van deze onderzoeksvraag is de gedetailleerde bespreking van hoofdstuk 4 geheel gewijd.

6.6 Algemene afsluitende conclusie en aanbeveling

De afsluitende aanbeveling is om ingrijpende wijzigingen van de wettelijke regeling eerst te voorzien van een afgeronde gedachte omtrent de verhoudingen in het voorbereidend onderzoek tussen OvJ en RC (en de plaats van de raadsman en de verdachte daarin) en omtrent de modaliteiten van onderzoek waarbinnen OvJ en RC in het voorbereidend onderzoek in strafzaken optreden. Met name voor het verder uitbouwen van de positie van de OvJ is het noodzakelijk zijn optreden van een algemeen onderzoekskader te voorzien. Verder moet worden besloten en consequent worden doorgezet of dwangmiddelen nu wel of niet in het kader van het GVO worden geregeld. Bij één en ander moet ook de vergelijking met de regeling en praktijk van het strafrechtelijk financieel onderzoek (SFO) worden betrokken.

Bijlage 1: Samenstelling begeleidingscommissie

Samenstelling begeleidingscommissie

Voorzitter:

Dhr. Prof. Mr. Th. A. de Roos
Universiteit Leiden

Leden:

Dhr. G. Baan
Politie regio Rotterdam-Rijnmond

Dhr. Mr. J. C. P. M. Boogers
Landelijk Expertisecentrum voor de opsporing en vervolging

Dhr. Mr. H. H. M. van Dijk
Van Iersel & Luchtman Advocaten

Mevr. Mr. W.M. de Jongste
Ministerie van Justitie WODC/ EWB

Mevr. Mr. Jongeneel van Amerongen
Ministerie van Justitie DGWRR/ DW

Dhr. Mr. D. Radder
Rechtbank Amsterdam

Dhr. Mr. J. Silvis
Ministerie van Justitie DGWRR/ DW

Dhr. Dr. H. C. L. Vreugdenhil
Ministerie van Justitie DGRH/ DOB

Dhr. Mr. R. J. Bokhorst
Ministerie van Justitie WODC

Bijlage 2: De Wet herziening GVO

Jaargang 1999

243

Wet van 27 mei 1999 tot partiële wijziging van het Wetboek van Strafvordering (herziening van het gerechtelijk vooronderzoek)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is de bepalingen inzake het gerechtelijk vooronderzoek en enige andere daarmee samenhangende onderwerpen in het Wetboek van Strafvordering te herzien;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

Het Wetboek van Strafvordering¹ wordt als volgt gewijzigd:

A

Na artikel 9 wordt een nieuw artikel 10 ingevoegd, dat luidt:

Artikel 10

1. De officier van justitie, bevoegd tot het doen van enig onderzoek, kan een bepaalde onderzoekshandeling ook binnen het rechtsgebied van een andere rechtbank dan die waarbij hij is geplaatst verrichten of doen verrichten. Hij brengt in dat geval zijn ambtgenoot hiervan tijdig op de hoogte.
2. Bij dringende noodzakelijkheid kan de officier van justitie een bepaalde onderzoekshandeling overdragen aan de officier van justitie die is geplaatst bij de rechtbank binnen welker rechtsgebied de onderzoekshandeling moet plaatshebben.
3. De officier van justitie, bevoegd tot het bijwonen van enig onderzoek door een rechterlijke instantie, kan als zodanig ook binnen het rechtsgebied van een andere rechtbank dan die waarbij hij is geplaatst optreden, indien dit onderzoek aldaar plaatsvindt.

B

Artikel 12i, derde lid, wordt als volgt gewijzigd:

- a. In de eerste volzin wordt «237, derde lid,» vervangen door: 241, eerste lid,.
- b. De tweede volzin komt te vervallen.

C

Artikel 33 komt als volgt te luiden:

De kennisneming van alle processtukken in het oorspronkelijk of in afschrift mag de verdachte niet worden onthouden zodra het gerechtelijk vooronderzoek is gesloten of geëindigd of, indien een gerechtelijk vooronderzoek niet heeft plaatsgehad, zodra de kennisgeving van verdere vervolging of de dagvaarding ter terechtzitting in eerste aanleg aan hem is betekend.

D

Na artikel 36 worden de artikelen 36a tot en met 36e ingevoegd, die luiden:

Artikel 36a

1. De verdachte, jegens wie door of vanwege de Staat een handeling is verricht waaraan hij in redelijkheid de verwachting kan ontlennen dat tegen hem terzake van een bepaald feit in Nederland een vervolging zal worden ingesteld, kan de rechter-commissaris binnen wiens rechtsgebied de handeling is verricht, verzoeken dienaangaande enig onderzoek in te stellen.
2. Indien terzake van een bepaald feit de vervolging is aangevangen doch geen gerechtelijk vooronderzoek is ingesteld, kan de verdachte, zolang het onderzoek op de terechtzitting nog niet is aangevangen, een verzoek bedoeld in het eerste lid indienen bij de rechter-commissaris binnen wiens rechtsgebied het feit wordt vervolgd.
3. Het verzoek wordt schriftelijk gedaan. Het behelst een opgave van het feit en van de handelingen van onderzoek die door de rechtercommissaris dienen te worden verricht, en is met redenen omkleed.

Artikel 36b

1. De rechter-commissaris geeft de verdachte schriftelijk bericht van ontvangst van het verzoek en zendt de officier van justitie onverwijld een afschrift daarvan.
2. De verdachte wordt, tenzij hij in zijn verzoek kennelijk niet ontvankelijk of het verzoek kennelijk ongegrond is, gehoord althans behoorlijk opgeroepen. De verdachte is bevoegd zich bij het verhoor door een raadsman te doen bijstaan.
3. De rechter-commissaris stelt de officier van justitie op de hoogte van tijd en plaats van het verhoor. De officier van justitie is bevoegd het verhoor bij te wonen en daarbij de nodige opmerkingen te maken.
4. De rechter-commissaris beslist zo spoedig mogelijk. De beschikking is met redenen omkleed en wordt schriftelijk ter kennis van de verdachte en de officier van justitie gebracht. In geval van toewijzing van het verzoek, vermeldt de beschikking het feit waarop het onderzoek betrekking heeft en verricht de rechter-commissaris zo spoedig mogelijk de verzochte handeling van onderzoek.
5. Nadat de onderzoeksbehandeling is voltooid, zendt de rechtercommissaris de daarop betrekking hebbende stukken aan de officier van justitie. Een afschrift zendt hij aan de verdachte.

Artikel 36c

1. Op het onderzoek van de rechter-commissaris zijn de bepalingen van de tweede tot en met vijfde afdeling van de Derde Titel van het Tweede Boek van overeenkomstige toepassing, met uitzondering van de artikelen 207, 208, derde lid, en 232 tot en met 234.
2. Van de beëindiging van het onderzoek wordt door de rechtercommissaris aan de officier van justitie en aan de verdachte schriftelijk kennis gegeven.

Artikel 36d

Een verzoek bedoeld in de artikelen 36, eerste lid, 36a, eerste lid, of 36a, tweede lid, kan ook door de raadsman van de verdachte worden gedaan.

Artikel 36e

1. Zolang de verdachte zich in voorlopige hechtenis bevindt, kan de rechter-commissaris ten aanzien van het feit waarvoor de voorlopige hechtenis is bevolen, ambtshalve bepaalde handelingen van onderzoek verrichten.
2. Artikel 36c is van overeenkomstige toepassing.

E

Na nummering van de leden van artikel 44 komt onderdeel a van het eerste lid van dit artikel als volgt te luiden:

a. in geval van enig onderzoek door de rechter-commissaris, door deze of door hem die in opdracht van de rechter-commissaris met het verhoor is belast, bij het eerste verhoor:

F

Na nummering van de leden van artikel 50 komt het vierde lid van dit artikel als volgt te luiden:

4. Alle belemmeringen van het vrij verkeer tussen raadsman en verdachte, welke ingevolge een der beide voorgaande leden bevolen zijn, nemen een einde zodra het gerechtelijk vooronderzoek is gesloten of geëindigd, of, ingeval een gerechtelijk vooronderzoek niet heeft plaatsgehad, zodra de kennisgeving van verdere vervolging of de dagvaarding ter terechtzitting in eerste aanleg aan de verdachte is betekend.

G

Na artikel 50 wordt een nieuw artikel 50a ingevoegd, dat luidt:

Artikel 50a

1. Ingeval een bevel als bedoeld in artikel 50 is gegeven, brengt de officier van justitie of de rechter-commissaris dit onverwijld ter kennis van de voorzitter van de rechtbank. Deze voegt onverwijld een raadsman aan de verdachte toe.
2. De krachtens het eerste lid toegevoegde raadsman treedt, zolang het bevel van kracht is en voor zover het vrije verkeer tussen raadsman en verdachte daardoor wordt beperkt, als zodanig op.

H

Na artikel 55 wordt een nieuw artikel 55a ingevoegd, dat luidt:

Artikel 55a

1. In geval van ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit of in geval van verdenking van een misdrijf als omschreven in artikel 67, eerste lid, kan iedere opsporingsambtenaar ter aanhouding van de verdachte elke plaats doorzoeken. Hij behoeft daartoe de machtiging van de officier van justitie, behoudens het geval van dringende noodzakelijkheid. In het laatste geval wordt de officier van justitie onverwijld van de doorzoeking op de hoogte gesteld.
2. Indien de officier van justitie aan een opsporingsambtenaar een machtiging heeft verleend ter aanhouding van de verdachte een woning zonder toestemming van de bewoner te doorzoeken, is voor het binnentreden in die woning door de betrokken opsporingsambtenaar geen machtiging als bedoeld in artikel 2 van de Algemene wet op het binnentreden vereist.

I

Artikel 96 wordt als volgt gewijzigd:

1. In geval van ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit of in geval van verdenking van een misdrijf als omschreven in artikel 67, eerste lid, is de opsporingsambtenaar bevoegd de daarvoor vatbare voorwerpen in beslag te nemen en daartoe elke plaats te betreden.
2. De opsporingsambtenaar kan, in afwachting van de komst van de rechter of ambtenaar die bevoegd is ter inbeslagneming de plaats te doorzoeken, de maatregelen nemen die redelijkerwijs nodig zijn om wegmaking, onbruikbaarmaking, onklaarmaking of beschadiging van voor inbeslagneming vatbare voorwerpen te voorkomen. Deze maatregelen kunnen de vrijheid van personen die zich ter plaatse bevinden beperken.

J

Na artikel 96 worden de nieuwe artikelen 96a tot en met 96c ingevoegd, die luiden:

Artikel 96a

1. In geval van verdenking van een misdrijf als omschreven in artikel 67, eerste lid, kan de opsporingsambtenaar een persoon die redelijkerwijs moet worden vermoed houder te zijn van een voor inbeslagneming vatbaar voorwerp bevelen dat hij dit ter inbeslagneming zal uitleveren.
2. Het bevel wordt niet gegeven aan de verdachte.
3. Op grond van hun bevoegdheid tot verschoning zijn niet verplicht aan het bevel te voldoen:
 - a. de personen bedoeld bij artikel 217;
 - b. de personen bedoeld bij artikel 218, voorzover de uitlevering met hun plicht tot geheimhouding in strijd zou zijn;

- c. de personen bedoeld bij artikel 219, voorzover de uitlevering hen of een hunner daarin genoemde betrekkingen aan het gevaar van een strafrechtelijke vervolging zou blootstellen.
4. Ten aanzien van brieven kan het bevel alleen worden gegeven, indien deze van de verdachte afkomstig zijn, voor hem bestemd zijn of op hem betrekking hebben, of wel indien zij het voorwerp van het strafbare feit uitmaken of tot het begaan daarvan gediend hebben.
5. Het eerste lid vindt geen toepassing ten aanzien van pakketten, brieven, stukken en andere berichten, welke aan de houder van de concessie als bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de Postwet (Stb. 1988, 522), of de houder van de concessie als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Wet op de telecommunicatievoorzieningen (Stb. 1988, 520) dan wel aan een andere instelling van vervoer zijn toevertrouwd.

Artikel 96b

1. In geval van ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit of in geval van verdenking van een misdrijf als omschreven in artikel 67, eerste lid, is de opsporingsambtenaar bevoegd ter inbeslagneming een vervoermiddel, met uitzondering van het woongedeelte zonder toestemming van de bewoner, te doorzoeken en zich daartoe de toegang tot dit vervoermiddel te verschaffen.
2. Indien zulks met het oog op de uitoefening van de in het eerste lid verleende bevoegdheid noodzakelijk is, kan de opsporingsambtenaar:
- van de bestuurder van het vervoermiddel vorderen dat hij het vervoermiddel tot stilstand brengt, en
 - het vervoermiddel vervolgens naar een daartoe door hem aangewezen plaats overbrengen of door de bestuurder laten overbrengen.

Artikel 96c

1. In geval van ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit of in geval van verdenking van een misdrijf als omschreven in artikel 67, eerste lid, kan de officier van justitie ter inbeslagneming elke plaats, met uitzondering van een woning zonder toestemming van de bewoner en een kantoor van een persoon met bevoegdheid tot verschoning als bedoeld in artikel 218, doorzoeken.
2. Bij dringende noodzakelijkheid en indien het optreden van de officier van justitie niet kan worden afgewacht, kan een hulpofficier deze bevoegdheid uitoefenen. Hij heeft daartoe de machtiging van de officier van justitie. Indien vanwege de vereiste spoed of de onbereikbaarheid van de officier van justitie de machtiging niet tijdig kan worden gevraagd, kan de machtiging binnen drie dagen na de doorzoeking door de officier van justitie worden verleend. Weigert de officier van justitie de machtiging, dan draagt hij zorg dat de gevolgen van de doorzoeking zoveel mogelijk ongedaan worden gemaakt.
3. Het doorzoeken van plaatsen overeenkomstig het bepaalde in het eerste lid geschiedt onder leiding van de officier van justitie of, in geval van toepassing van het tweede lid, onder leiding van de hulpofficier.
4. Artikel 96, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

K

Artikel 97 wordt als volgt gewijzigd:

1. In geval van ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit of in geval van verdenking van een misdrijf als omschreven in artikel 67, eerste lid, kan de officier van justitie, bij dringende noodzakelijkheid en indien het optreden van de rechter-commissaris niet kan worden afgewacht, ter inbeslagneming de volgende plaatsen doorzoeken:
- een woning zonder toestemming van de bewoner, en
 - een kantoor van een persoon met bevoegdheid tot verschoning als bedoeld in artikel 218.
2. Voor een doorzoeking als bedoeld in het eerste lid heeft de officier van justitie de machtiging van de rechter-commissaris. Deze machtiging is met redenen omkleed.
3. Kan ook het optreden van de officier van justitie niet worden afgewacht, dan komt de bevoegdheid tot doorzoeking toe aan de hulpofficier. Het eerste en het tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing. De machtiging van de rechter-commissaris wordt zo mogelijk door tussenkomst van de officier van justitie gevraagd.
4. Indien de rechter-commissaris aan een hulpofficier van justitie machtiging heeft verleend ter inbeslagneming een woning zonder toestemming van de bewoner te doorzoeken, is voor het binnentreden in die woning door de betrokken hulpofficier van justitie geen machtiging als bedoeld in artikel 2 van de Algemene wet op het binnentreden vereist.
5. Artikel 96, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

L

Na de nummering van de leden van artikel 98 komt het tweede lid van dit artikel als volgt te luiden:

2. Een doorzoeking vindt bij zodanige personen, tenzij met hun toestemming, alleen plaats voor zover het zonder schending van het stands-, beroeps-of ambtsgeheim kan geschieden, en strekt zich niet uit tot andere brieven of geschriften dan die welke het voorwerp van het strafbare feit uitmaken of tot het begaan daarvan gediend hebben.

M

Na nummering van de leden van artikel 99 komt het derde lid van dit artikel te vervallen. Na artikel 99 wordt een nieuw artikel 99a ingevoegd, dat luidt:

Artikel 99a

De verdachte is bevoegd zich tijdens het doorzoeken van plaatsen door zijn raadsman te doen bijstaan, zonder dat de doorzoeking daardoor mag worden opgehouden.

N

Na nummering van de leden van artikel 100 komt het eerste lid van dit artikel als volgt te luiden:

1. In geval van ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit of in geval van verdenking van een misdrijf als omschreven in artikel 67, eerste lid, kan de officier van justitie ter inbeslagneming de uitlevering tegen ontvangstbewijs bevelen van de pakketten, brieven, stukken en andere berichten, welke aan de houder van de concessie als bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de Postwet (Stb. 1988, 522), of de houder van de concessie als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Wet op de telecommunicatievoorzieningen (Stb. 1988, 520) dan wel aan een andere instelling van vervoer zijn toevertrouwd; een en ander voor zover zij klaarblijkelijk van de verdachte afkomstig zijn, voor hem bestemd zijn of op hem betrekking hebben, of wel indien zij klaarblijkelijk het voorwerp van het strafbare feit uitmaken of tot het begaan daarvan gediend hebben.

O

Na de nummering van de leden van artikel 101 wordt dit artikel als volgt gewijzigd:

a. Het eerste lid komt als volgt te luiden:

1. De officier van justitie geeft inbeslaggenomen pakketten, brieven, stukken en andere berichten, welke aan de houder van de concessie als bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de Postwet (Stb. 1988, 522), of de houder van de concessie als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Wet op de telecommunicatievoorzieningen (Stb. 1988, 520) dan wel aan een andere instelling van vervoer waren toevertrouwd en welke inbeslagneming niet wordt gehandhaafd onverwijld aan de vervoerder ter verzending terug.

b. Het tweede lid komt als volgt te luiden:

2. Tot de kennisneming van de inhoud der overige zaken, voor zover deze gesloten zijn, gaat de officier van justitie niet over dan na daartoe door de rechter-commissaris te zijn gemachtigd.

c. Na het tweede lid worden de volgende leden toegevoegd:

3. De machtiging kan zowel mondeling als schriftelijk worden gevorderd en verleend.

4. Wordt de machtiging geweigerd, dan geeft de officier van justitie de inbeslaggenomen zaken onverwijld aan de vervoerder ter verzending terug.

P

Na artikel 102 wordt een nieuw artikel 102a ingevoegd, dat luidt:

Artikel 102a

1. De hulpofficier van justitie of de opsporingsambtenaar stelt inbeslaggenomen gesloten brieven onverwijld ter beschikking van de officier van justitie.

2. De officier van justitie geeft de gesloten brieven, welke inbeslagneming niet wordt gehandhaafd, onverwijld terug aan degene bij wie zij inbeslaggenomen zijn.

3. De artikelen 101, tweede, derde en vierde lid, en 102 zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de brieven die niet bij de processtukken of de stukken van overtuiging worden gevoegd, worden teruggegeven aan degene bij wie zij inbeslaggenomen zijn.

Q

Na nummering van de leden van artikel 105 wordt dit artikel als volgt gewijzigd:

a. Het eerste lid komt als volgt te luiden:

1. De rechter-commissaris kan, ambtshalve of op de vordering van de officier van justitie, bevelen dat hij die redelijkerwijs moet worden vermoed houder te zijn van een voor inbeslagneming vatbaar voorwerp, dit ter inbeslagneming aan hem zal uitleveren of op de griffie van de rechtbank overbrengen, een en ander binnen de termijn en op de wijze bij het bevel te bepalen.

b. Na het tweede lid wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt:

3. Artikel 96a, tweede, derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.

R

De artikelen 106 en 107 komen te vervallen.

S

Artikel 109 wordt als volgt gewijzigd:

Indien het over te brengen stuk een gedeelte uitmaakt van een register, waarvan het niet kan worden afgescheiden, kan de rechter-commissaris bevelen dat het register, voor de tijd bij het bevel te bepalen, ter inzage of voor het maken van een afschrift zal worden overgebracht.

T

Na de nummering van de leden van artikel 110 wordt dit artikel als volgt gewijzigd:

1. De rechter-commissaris kan, ambtshalve of op de vordering van de officier van justitie, ter inbeslagneming elke plaats doorzoeken. Hij kan zich daarbij doen vergezellen van bepaalde door hem aangewezen personen.

2. Het doorzoeken van plaatsen overeenkomstig het bepaalde in het eerste lid geschiedt onder leiding van de rechter-commissaris in tegenwoordigheid van de officier van justitie of, in geval van diens verhuizing, van een hulpofficier van justitie.

3. De artikelen 98, 99 en 99a zijn van overeenkomstige toepassing.

U

De artikelen 111, 112 en 113 komen te vervallen.

V

Na nummering van de leden van artikel 114 wordt dit artikel als volgt gewijzigd:

a. In het eerste lid van dit artikel wordt na het woord «toepassing» in plaats van een puntkomma een punt geplaatst en komt de daarop volgende zin te vervallen.

b. Het tweede lid komt als volgt te luiden:

2. De rechter-commissaris is bevoegd te bepalen dat van de inhoud van inbeslaggenomen gesloten pakketten, brieven, stukken en andere berichten, welke aan de houder van de concessie als bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de Postwet (Stb. 1988, 522), of de houder van de concessie als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Wet op de telecommunicatievoorzieningen (Stb. 1988, 520) dan wel aan een andere instelling van vervoer waren toevertrouwd, zal worden kennis genomen, voor zover zij klaarblijkelijk van de verdachte afkomstig zijn, voor hem bestemd zijn of op hem betrekking hebben, of wel indien zij klaarblijkelijk het voorwerp van het strafbare feit uitmaken of tot het begaan daarvan gediend hebben.

W

Na nummering van de leden van artikel 125 komt het eerste lid van dit artikel als volgt te luiden:

1. In geval van een schouw of het doorzoeken van plaatsen kan de daarmede belaste rechter of ambtenaar de nodige maatregelen tot bewaking of afsluiting nemen of doen nemen en bevelen dat niemand zich, zonder zijn uitdrukkelijke bewilliging, van de plaats van onderzoek zal verwijderen of gebruik zal maken van de zich op de plaats van onderzoek bevindende telecommunicatievoorzieningen zolang het onderzoek aldaar niet is afgelopen.

X

In het eerste lid van artikel 125i wordt na het woord «rechtercommissaris» een tussen komma's geplaatste zin ingevoegd, die luidt: ambtshalve of op vordering van de officier van justitie.

Y

Artikel 125j wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste en tweede lid, wordt het woord «huiszoeking» telkens vervangen door het woord: doorzoeking.

2. Het derde lid komt te vervallen.

Z

In artikel 125k wordt het woord «huiszoeking» vervangen door het woord: doorzoeking.

AA

In artikel 125m, tweede lid, wordt «106, tweede lid,» vervangen door: 96a, derde lid, en wordt het woord «huiszoeking» vervangen door: doorzoeking.

BB

Artikel 125n wordt als volgt gewijzigd:

- a. In het eerste lid wordt het woord «huiszoeking» vervangen door het woord: doorzoeking.
- b. Aan dit artikel worden een derde en vierde lid toegevoegd, die luiden:

3. De officier van justitie kan bepalen dat gegevens, vastgelegd tijdens een doorzoeking of met toepassing van een van de bevoegdheden, genoemd in deze Afdeling, kunnen worden gebruikt voor:

- a. een ander strafrechtelijk onderzoek dan waartoe de bevoegdheid is uitgeoefend;
- b. opslag in een register zware criminaliteit, indien het gegevens betreft omtrent een persoon als bedoeld in artikel 13a, eerste lid, onderdeel a tot en met c, van de Wet politieregisters.

4. Indien toepassing is gegeven aan het derde lid, onderdeel a, behoeven de gegevens, in afwijking van het eerste lid, niet te worden vernietigd totdat het andere onderzoek is geëindigd. Is toepassing gegeven aan het derde lid, onderdeel b, dan behoeven de gegevens niet te worden vernietigd, totdat de Wet politieregisters opslag van de gegevens niet meer toestaat.

CC

Het vijfde lid van artikel 126 komt te vervallen.

DD

In het derde lid van artikel 126a wordt «106, tweede lid,» vervangen door: 96a, derde lid.

EE

Artikel 126b wordt als volgt gewijzigd:

a. In het tweede lid worden de woorden «huiszoeking doet of» vervangen door: een woning waarvan de toegang door de bewoner wordt geweigerd of een kantoor van een persoon met bevoegdheid tot verschoning als bedoeld in artikel 218, doorzoekt dan wel.

b. In het derde lid wordt het gestelde na «dat:» vervangen door:

a. hij ook bevoegd is de uitlevering ter inbeslagneming te bevelen van brieven welke kunnen dienen om door degene tegen wie het onderzoek is gericht, verkregen wederrechtelijk voordeel aan te tonen;

b. hij niet gehouden is degene tegen wie het onderzoek is gericht of diens raadsman tot bijwoning van enige door hem te verrichten onderzoekshandeling toe te laten.

c. Het vierde lid komt te vervallen.

FF

Artikel 126c wordt als volgt gewijzigd:

a. In het eerste lid worden de woorden «huiszoeking doen op elke plaats waar zich» vervangen door de woorden: een woning waarvan de toegang door de bewoner wordt geweigerd of een kantoor van een persoon met bevoegdheid tot verschoning als bedoeld in artikel 218 doorzoeken indien zich daar.

b. Het tweede lid komt als volgt te luiden:

2. Artikel 97, tweede, derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.

GG

In artikel 126d wordt «98 en 99» vervangen door: 98, 99 en 99a.

HH

Artikel 150 wordt als volgt gewijzigd:

1. De officier van justitie of de hulpofficier is bevoegd teneinde enige plaatselijke toestand of enig voorwerp te schouwen, met de personen door hem aangewezen, elke plaats te betreden.

2. De officier van justitie geeft, voorzover het belang van het onderzoek dit niet verbiedt, tijdig schriftelijk kennis van de voorgenomen schouw aan de verdachte en diens raadsman. De hulpofficier van justitie geeft voorts tijdig schriftelijk kennis van de voorgenomen schouw aan de officier van justitie.

3. De verdachte en diens raadsman worden, voorzover het belang van het onderzoek dit niet verbiedt, door de officier van justitie of de hulpofficier toegelaten de schouw geheel of gedeeltelijk bij te wonen; zij kunnen verzoeken dat zij aanwijzingen mogen doen of inlichtingen mogen geven of dat bepaalde opmerkingen in het proces-verbaal zullen worden vermeld.

II

Artikel 151 wordt als volgt gewijzigd:

1. De officier van justitie kan, ambtshalve of op het verzoek van de verdachte of diens raadsman, een of meer vaste gerechtelijke deskundigen, bedoeld in artikel 228, tweede lid, benoemen die tot taak hebben hem voor te lichten of bij te staan, alsmede, zo nodig, een onderzoek, een onderzoek omtrent de persoonlijkheid van de verdachte daaronder begrepen, in te stellen en daarover een schriftelijk verslag uit te brengen. Bij de benoeming worden vermeld de opdracht die moet worden vervuld en de termijn binnen welke de deskundige het schriftelijk verslag uitbrengt.

2. Deze bevoegdheid komt ook toe aan de hulpofficier, met dien verstande dat door hem benoemde deskundigen niet tot taak hebben een onderzoek omtrent de persoonlijkheid van de verdachte in te stellen en daarover schriftelijk verslag uit te brengen.

JJ

Artikel 158 komt te vervallen.

KK

In artikel 159 wordt het woord «vier» vervangen door het woord: drie.

LL

In artikel 170 vervalt het tweede lid. Voor de tekst van het eerste lid vervalt het cijfer 1.

MM

Na nummering van de leden van artikel 177 komt het eerste lid van dit artikel als volgt te luiden:

1. De rechter-commissaris kan, zoveel mogelijk door tussenkomst van de officier van justitie, in het belang van het onderzoek, het doen van nasporingen opdragen en bevelen geven aan de ambtenaren genoemd in artikel 141 onder b en c en aan de personen genoemd in artikel 142, eerste lid.

NN

Na artikel 177 wordt een nieuw artikel 177a ingevoegd, dat luidt:

Artikel 177a

In geval terzake van een feit waarop een gerechtelijk vooronderzoek betrekking heeft, opsporing geschiedt, draagt de officier van justitie zorg dat de rechter-commissaris hieromtrent ten spoedigste wordt ingelicht en aan deze de desbetreffende processtukken worden toegezonden.

OO

Na artikel 178 wordt een nieuw artikel 178a ingevoegd, dat luidt:

Artikel 178a

1. De rechter-commissaris, bevoegd tot het doen van enig onderzoek, kan een bepaalde onderzoekshandeling ook binnen het rechtsgebied van een andere rechtbank verrichten of doen verrichten. Hij brengt in dat geval zijn ambtgenoot hiervan tijdig op de hoogte.

2. Bij dringende noodzakelijkheid kan de rechter-commissaris een bepaalde onderzoekshandeling overdragen aan de rechter-commissaris bij de rechtbank binnen welker rechtsgebied zij moet plaatshebben.

3. Ten aanzien van een onderzoekshandeling bedoeld in het tweede lid vinden de bepalingen van de tweede tot en met de vijfde en de achtste afdeling van de Derde Titel van dit Boek overeenkomstige toepassing.

PP

Na nummering van de leden van artikel 180 komt het tweede lid van dit artikel als volgt te luiden:

2. Zij kan, ambtshalve, op de vordering van de officier van justitie of op het verzoek van de verdachte of diens raadsman, zich de processtukken

QQ

De laatste vier leden van artikel 184 komen te vervallen.

RR

Het tweede en het derde lid van artikel 185 komen te vervallen.

SS

Artikel 186 wordt als volgt gewijzigd:

1. De officier van justitie is bevoegd de verhoren van de rechtercommissaris bij te wonen.
2. De rechter-commissaris stelt de officier van justitie in de gelegenheid bij de verhoren tegenwoordig te zijn, zonder dat het onderzoek daardoor mag worden opgehouden.
3. De officier van justitie kan de vragen opgeven die hij gesteld wenst te zien.

TT

Na artikel 186 wordt een nieuw artikel 186a ingevoegd, dat luidt:

Artikel 186a

1. De raadsman is bevoegd de verhoren van de rechter-commissaris bij te wonen, tenzij het belang van het onderzoek dit verbiedt.
2. De rechter-commissaris kan, indien hij dit in het belang van het onderzoek wenselijk acht, ook de verdachte in de gelegenheid stellen het verhoor van een getuige of deskundige bij te wonen.
3. Artikel 186, tweede en derde lid, is ten aanzien van de raadsman en de verdachte van overeenkomstige toepassing.

UU

Artikel 187 wordt als volgt gewijzigd:

1. Indien gegrond vermoeden bestaat dat de getuige of deskundige niet ter terechtzitting zal kunnen verschijnen of dat de gezondheidstoestand van de getuige of deskundige door het afleggen van een verklaring ter terechtzitting ernstig in gevaar wordt gebracht, nodigt de rechtercommissaris de officier van justitie en de verdachte tot bijwoning van het verhoor uit, tenzij het belang van het onderzoek geen uitstel van het verhoor gedooft.
2. De rechter-commissaris kan bevelen dat de verdachte de plaats van verhoor zal verlaten, opdat een getuige of deskundige buiten zijn tegenwoordigheid zal worden ondervraagd. In dat geval wordt de verdachte onmiddellijk na afloop van het verhoor onderricht van hetgeen de getuige of deskundige heeft verklaard.

VV

Na artikel 187 worden de nieuwe artikelen 187a tot en met 187c ingevoegd, die luiden:

Aan de verdachte die geen raadsman heeft wordt op last van de rechter-commissaris onverwijld een raadsman toegevoegd, indien die raadsman krachtens het bepaalde in artikel 186a, eerste lid, of 187 bevoegd zou zijn enig verhoor bij te wonen.

WW

Artikel 187b

De rechter-commissaris kan, ambtshalve of op het verzet van de officier van justitie of de verdachte, beletten dat aan enige vraag door de officier van justitie, de verdachte of diens raadsman gedaan gevolg wordt gegeven.

Artikel 187c

Tot bijwoning van het verhoor van een getuige of deskundige kan de rechter-commissaris bijzondere toegang verlenen.

XX

Na nummering van de leden van artikel 189 komen in het tweede lid van dit artikel de woorden «of diens raadsman» te vervallen.

YY

Artikel 192 wordt als volgt gewijzigd:

1. De rechter-commissaris kan, ambtshalve, op de vordering van de officier van justitie of op het verzoek van de verdachte, de bevoegdheid omschreven in artikel 150 uitoefenen.
2. De rechter-commissaris kan bepalen dat de verdachte, de getuigen en deskundigen op de plaats zullen worden verhoord.
3. Van het binnentreden in een woning waarvan de toegang door de bewoner wordt geweigerd wordt binnen tweemaal vier en twintig uur proces-verbaal opgemaakt.

ZZ

Na nummering van de leden van artikel 193 wordt dit artikel als volgt gewijzigd:

- a. In het eerste lid komen de woorden «en diens raadsman» te vervallen.
- b. Het tweede lid komt als volgt te luiden:
 2. De officier van justitie kan bij iedere schouw tegenwoordig zijn. De verdachte wordt, voor zover het belang van het onderzoek dit niet verbiedt, door de rechter-commissaris toegelaten de schouw geheel of gedeeltelijk bij te wonen; hij kan verzoeken dat hij aanwijzingen mag doen of inlichtingen mag geven of dat bepaalde opmerkingen in het procesverbaal zullen worden vermeld.

AAA

Artikel 194 komt te vervallen.

Na nummering van de leden van artikel 195 wordt dit artikel als volgt gewijzigd:

- a. In het tweede lid wordt na het woord «gehoord» de puntkomma vervangen door een punt en komt de daarop volgende zin te vervallen.
- b. Het derde lid komt eveneens te vervallen. BBB In artikel 196 komen de woorden «of diens raadsman» te vervallen.

BBB

In artikel 196 komen de woorden «of diens raadsman» te vervallen.

CCC

Na nummering van de leden van artikel 197 komt het eerste lid van dit artikel als volgt te luiden:

1. Het bevel, bedoeld bij artikel 196, is met redenen omkleed en wordt niet gegeven dan nadat het oordeel van een of meer deskundigen is ingewonnen en de verdachte terzake is gehoord of behoorlijk opgeroepen. De rechter-commissaris nodigt de officier van justitie uit bij het verhoor tegenwoordig te zijn.

DDD

In het tweede lid van artikel 198 vervalt: of diens raadsman.

EEE

Na nummering van de leden van artikel 199 komen in het eerste lid van dit artikel de woorden «of diens raadsman» te vervallen.

FFF

Na de nummering van de leden van artikel 200 wordt dit artikel als volgt gewijzigd:

- a. Onder vernummering van het tweede tot het derde lid wordt een nieuw tweede lid ingevoegd, dat luidt:
 2. De verdachte wordt zo spoedig mogelijk na het instellen van het gerechtelijk vooronderzoek gehoord althans behoorlijk opgeroepen. Indien het belang van het onderzoek dit dringend vordert, kan de rechter-commissaris de verdachte op een later tijdstip horen of oproepen. Bij het eerste verhoor deelt de rechter-commissaris de verdachte de reden van dit uitstel mede.

GGG

Artikel 201 komt te vervallen.

HHH

Na nummering van de leden van artikel 202 komt in het tweede lid van dit artikel de tussen komma's geplaatste zin, beginnende met het woord «en» en eindigende met het nummer «192», te vervallen.

III

Na nummering van de leden van artikel 207 worden de woorden «derde en vierde lid» vervangen door: vierde en

vijfde lid.

JJJ

Na nummering van de leden van artikel 208 komen het eerste en het tweede lid van dit artikel als volgt te luiden:

1. De verdachte kan schriftelijk of bij zijn verhoor mondeling getuigen en deskundigen alsmede feiten ten onderzoek opgeven. Bij het procesverbaal wordt, voor zover de opgave redelijke grenzen niet overschrijdt, van een en ander melding gemaakt, met korte aanduiding van hetgeen de getuigen en deskundigen volgens de opgave van de verdachte zouden kunnen verklaren.
2. Indien de rechter-commissaris bezwaar heeft, hetzij tegen het vermelden van een en ander in het proces-verbaal, hetzij tegen het horen van de opgegeven getuigen of deskundigen, hetzij tegen het onderzoek naar de opgegeven feiten, deelt hij zijn weigering om tot een of ander over te gaan, bij een met redenen omklede schriftelijke beschikking aan de verdachte en de officier van justitie mede.

KKK

Artikel 211 komt als volgt te luiden:

De artikelen 203 en 204 vinden ten aanzien van het verhoor van getuigen, die zich in de Nederlandse Antillen of Aruba ophouden, overeenkomstige toepassing.

LLL

Na nummering van de leden van artikel 212 komt in het tweede lid van dit artikel de tussen komma's geplaatste zin, beginnende met het woord «en» en eindigende met het nummer «192», te vervallen.

MMM

Na nummering van de leden van artikel 216 wordt dit artikel als volgt gewijzigd:

a. Het eerste lid komt als volgt te luiden:

1. De rechter-commissaris beëdigt, indien er gegrond vermoeden bestaat dat de getuige of deskundige niet ter terechtzitting zal kunnen verschijnen of dat de gezondheidstoestand van de getuige of deskundige door het afleggen van een verklaring ter terechtzitting ernstig in gevaar wordt gebracht, of ingeval de overlegging van beëdigde getuigenissen nodig is om de uitlevering van de verdachte te verkrijgen, de getuige dat hij de gehele waarheid en niets dan de waarheid zal zeggen.

b. Na het derde lid wordt een vierde lid toegevoegd, dat luidt:

4. Een beëdiging of aanmaning vindt tevens plaats ingeval de rechtercommissaris deze in verband met de betrouwbaarheid van de verklaring van de getuige of deskundige nodig acht.

NNN

Na nummering van de leden van artikel 223 worden in het vierde lid van dit artikel de woorden: «zoodra de sluiting van het gerechtelijk vooronderzoek onherroepelijk is geworden dan wel het gerechtelijk vooronderzoek met toepassing van artikel 258, tweede lid, is beëindigd» vervangen door de woorden: zodra het gerechtelijk vooronderzoek is gesloten of geëindigd.

OOO

Na nummering van de leden van artikel 227 komt het eerste lid van dit artikel als volgt te luiden:

1. De rechter-commissaris kan, hetzij ambtshalve, hetzij op de vordering van de officier van justitie of het verzoek van de verdachte, een of meer deskundigen benoemen die tot taak hebben hem voor te lichten of bij te staan, alsmede, zo nodig, een onderzoek in te stellen en daarover een schriftelijk verslag uit te brengen. Bij de benoeming worden vermeld de opdracht die moet worden vervuld en de termijn binnen welke de deskundige het schriftelijk verslag uitbrengt. Hij kan hun dagvaarding bevelen.

PPP

Na nummering van de leden van artikel 230 komen in het eerste lid van dit artikel de woorden «en diens raadsman» te vervallen.

QQQ

Artikel 231 wordt als volgt gewijzigd:

a. In het tweede lid komen de woorden «en diens raadsman» en de daarachter geplaatste komma te vervallen.

b. De eerste volzin van het derde lid komt als volgt te luiden: De officier van justitie en de verdachte hebben, ook indien het onderzoek van de deskundigen buiten hun tegenwoordigheid geschiedt, de bevoegdheid met betrekking tot dat onderzoek aanwijzingen te doen en opmerkingen te maken.

c. De laatste volzin van het vierde lid komt aldus te luiden: De officier van justitie is bevoegd bij dit onderhoud tegenwoordig te zijn.

d. De leden van dit artikel worden genummerd.

RRR

Artikel 237 wordt als volgt gewijzigd:

1. Indien de rechter-commissaris oordeelt dat het gerechtelijk vooronderzoek is voltooid of dat tot voortzetting daarvan geen grond bestaat, sluit hij het onderzoek bij een beschikking, waarin de reden der sluiting is vermeld.

2. De rechter-commissaris doet deze beschikking toekomen aan de officier van justitie en, indien deze bekend is, aan de verdachte.

SSS

Artikel 238 wordt als volgt gewijzigd:

Indien de officier van justitie aan de rechter-commissaris schriftelijk mededeelt dat van verdere vervolging wordt afgezien, eindigt het gerechtelijk vooronderzoek.

TTT

Artikel 239 komt te vervallen.

UUU

Na nummering van de leden van artikel 240 wordt in het eerste lid van dit artikel «237, eerste lid,» vervangen door: 238.

VVV

Artikel 241 wordt als volgt gewijzigd:

1. Indien het gerechtelijk vooronderzoek is gesloten of geëindigd, doch het onderzoek op de terechtzitting nog niet is aangevangen, kan de rechter-commissaris op de vordering van de officier van justitie of op het verzoek van de verdachte, gehoord de officier van justitie, nader onderzoek verrichten.

2. De vordering onderscheidenlijk het verzoek wordt schriftelijk gedaan, behelst een opgave van de handelingen van onderzoek die door de rechter-commissaris dienen te worden verricht, en is met redenen omkleed.

3. De rechter-commissaris beslist zo spoedig mogelijk. De beschikking, die in geval van afwijzing van het verzoek met redenen is omkleed, wordt schriftelijk ter kennis van de officier van justitie en de verdachte gebracht.

4. Tegen de beslissing van de rechter-commissaris op de vordering van de officier van justitie of het verzoek van de verdachte staat geen rechtsmiddel open.

WWW

Na artikel 241 wordt een nieuw artikel 241a ingevoegd, dat luidt:

Artikel 241a

1. In geval van een toewijzing van de vordering of het verzoek, bedoeld in artikel 241, eerste lid, stelt de rechter-commissaris zo spoedig mogelijk het onderzoek in of doet hij dat onderzoek instellen.

2. Het onderzoek geldt als een gerechtelijk vooronderzoek en wordt overeenkomstig de bepalingen van de tweede tot en met de vijfde en de achtste afdeling van de Derde Titel van het Tweede Boek gevoerd.

3. Van de beëindiging van het onderzoek wordt door de rechtercommissaris aan de officier van justitie en de verdachte schriftelijk kennis gegeven.

XXX

Na artikel 241a wordt een nieuwe afdeling toegevoegd, die luidt:

ACHTSTE AFDELING

Bevoegdheden van de raadsman

Artikel 241b

Elke bevoegdheid aan de verdachte bij deze Titel toegekend komt mede toe aan diens raadsman.

YYY

Na artikel 241b wordt een nieuwe afdeling toegevoegd, die luidt:

NEGENDE AFDELING

Geen beroep in cassatie voor het openbaar ministerie

Artikel 241c

In afwijking van artikel 446, tweede lid, staat voor het openbaar ministerie tegen een beschikking van de rechtbank, gegeven in hoger beroep ingesteld tegen een beschikking van de rechter-commissaris, waarbij een krachtens deze Titel genomen vordering niet is toegewezen, geen beroep in cassatie open.

ZZZ

In artikel 243 wordt «237, eerste lid,» vervangen door: 238.

AAAA

Na nummering van de leden van artikel 244 komt het eerste lid van dit artikel als volgt te luiden:

1. Indien een gerechtelijk vooronderzoek heeft plaatsgehad, doet de officier van justitie, buiten het geval van artikel 243, uiterlijk binnen twee maanden nadat het gerechtelijk vooronderzoek is gesloten, hetzij de verdachte kennis geven dat hij hem terzake van het feit waarop dat onderzoek betrekking had, niet verder zal vervolgen, of dat in verband met dat onderzoek tot verdere vervolging van enig bepaald omschreven feit zal worden overgegaan, hetzij de verdachte dagvaarden ter terechtzitting.

BBBB

Na nummering van de leden van artikel 246 wordt in het derde lid van dit artikel «237, eerste lid,» vervangen door: 238.

CCCC

In artikel 250, tweede lid, wordt na «vijfde» ingevoegd: en achtste.

DDDD

Van artikel 255 komen in de eerste volzin van het vierde lid de woorden «van de termijn bedoeld in artikel 238, eerste lid, of» te vervallen.

EEEE

In artikel 257 komen de woorden «verzuim of nietigheid van de betekening, voorgeschreven bij artikel 238, vierde lid, alsmede bij» te vervallen.

FFFF

Na nummering van de leden van artikel 316 wordt in het tweede lid van dit artikel «vijfde» vervangen door: vijfde en de achtste.

GGGG

In artikel 398 komt in onderdeel 13° «, 201, eerste lid,» te vervallen.

HHHH Na artikel 411 wordt een nieuw artikel 411a ingevoegd, dat luidt:

1. Indien tegen het vonnis in eerste aanleg hoger beroep is ingesteld, doch het onderzoek op de terechtzitting in hoger beroep nog niet is aangevangen, kan de rechter-commissaris behorende bij de rechtbank die in eerste aanleg heeft gevonnis op de vordering van het openbaar ministerie of op het verzoek van de verdachte of diens raadsman nader onderzoek verrichten.

2. De artikelen 241, tweede tot en met vierde lid, en 241a zijn van overeenkomstige toepassing.

IIII

Artikel 467 wordt als volgt gewijzigd:

Het onderzoek, bedoeld in artikel 466, geldt als een gerechtelijk vooronderzoek en wordt overeenkomstig de tweede tot en met de vijfde en de achtste afdeling van de Derde Titel van het Tweede Boek gevoerd. De getuigen worden beëdigd of wel overeenkomstig artikel 216, tweede lid, aangemaand. Indien het onderzoek geschiedt door een raadsheercommissaris, geldt al hetgeen bepaald is omtrent de rechtbank, de rechter-commissaris, de officier van justitie en de griffier, ten aanzien van de Hoge Raad, de raadsheer-commissaris, de procureur-generaal en de griffier bij de Hoge Raad, behoudens dat de raadsheer-commissaris en de procureur-generaal zich bij het doorzoeken van plaatsen en bij een schouw kunnen doen vervangen door de rechter-commissaris en de

officier van justitie bij de rechtbank binnen welker rechtsgebied die moet plaats hebben.

JJJJ

Artikel 484 wordt als volgt gewijzigd:

- a. In onderdeel 4 worden de woorden «eene huiszoeking» vervangen door de woorden: een doorzoeking van plaatsen en worden de woorden «de huiszoeking» vervangen door de woorden: de doorzoeking.
- b. In onderdeel 5 worden de nummers «237–255» vervangen door de nummers: 237–241a, 241c–255.

KKKK

In het eerste lid van artikel 487 komen de woorden «en kan de officier van justitie de hem bij de artikelen 97 en 100 verleende bevoegdheden uitoefenen zonder dat hij de in artikel 181, eerste lid, bedoelde vordering doet» te vervallen.

LLLL

Na nummering van de leden van artikel 542 worden in het tweede lid van dit artikel na het woord «vijfde» ingevoegd de woorden: alsmede de achtste.

MMMM

Na nummering van de leden van artikel 547 worden na het woord «betreden» toegevoegd de woorden: en doorzoeken.

NNNN

Na nummering van de leden van artikel 551 komt het eerste lid van dit artikel als volgt te luiden:

1. In geval van verdenking van een strafbaar feit als omschreven in de artikelen 92–96, 97a–98c, 240, 240a, 240b, 248ter, 250, 250bis, 250ter, 254 of 455 van het Wetboek van Strafrecht zijn de in artikel 141 bedoelde ambtenaren bevoegd ter inbeslagneming de uitlevering te vorderen van alle voor inbeslagneming vatbare voorwerpen, voor zover de vordering tot uitlevering ertoe strekt om hun verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer mogelijk te maken, en die voorwerpen na uitlevering in beslag te nemen. Artikel 96a, vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Oooo

In artikel 552o, eerste lid, onder a, worden de woorden «het verrichten van huiszoeking» vervangen door de woorden: het doorzoeken van plaatsen.

PPPP

In het eerste lid van artikel 552r worden de woorden «een strafbaar feit waarvoor geen voorlopige hechtenis toegelaten» vervangen door de woorden: andere misdrijven dan die welke in artikel 67, eerste lid, zijn omschreven.

QQQQ

Aan artikel 552t wordt een zevende lid toegevoegd, dat luidt:

7. Bij toepassing van het eerste lid voegt de officier van justitie na de beëindiging van het onderzoek van telecommunicatie zo spoedig mogelijk en, ingeval een kennisgeving als bedoeld in het tweede lid verplicht is, uiterlijk op het tijdstip dat hij deze kennisgeving ter betekening aan de verdachte heeft doen uitgaan, de processen-verbaal of andere voorwerpen, bedoeld in artikel 125h, voor zover hij die voor het onderzoek in de zaak van betekenis acht, bij het strafdossier.

RRRR

Artikel 565 wordt als volgt gewijzigd:

De met de tenuitvoerlegging belaste ambtenaar kan ter aanhouding van de te vatten persoon elke plaats betreden en doorzoeken.

ARTIKEL II

Artikel 4 van de Absintwet 1909 (Stb. 1909, 402)² wordt als volgt gewijzigd:

In het tweede lid, onderdeel a, wordt «voer-en vaartuigen» vervangen door: vervoermiddelen.

ARTIKEL III

Artikel 7 van de Wet op sera-en vaccins (Stb. 1927, 91)³ wordt als volgt gewijzigd:

In het tweede lid, onderdeel a, wordt «voer-en vaartuigen» vervangen door: vervoermiddelen.

Artikel IV

Artikel 34 van de Wet bestrijding infectieziekten en opsporing van ziekteorzaken (Stb. 1928, 265)² wordt als volgt gewijzigd:

In het tweede lid wordt «voer-en vaartuigen» vervangen door: vervoermiddelen.

ARTIKEL V

Artikel 22 van de Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag (Stb. 1952, 361)⁴ wordt als volgt gewijzigd:

In het eerste lid wordt «huiszoeking» vervangen door: doorzoeking.

ARTIKEL VI

Artikel 61 van de Oorlogswet voor Nederland (Stb. 1964, 337)⁵ wordt als volgt gewijzigd:

1. In artikel 54, eerste lid, wordt «huiszoeking» vervangen door: doorzoeking.
2. In artikel 61, eerste lid, wordt «huiszoeking» vervangen door: doorzoeking.

ARTIKEL VII

Artikel 9 van de Opiumwet (Stb. 1976, 425)⁶ wordt als volgt gewijzigd: In het eerste lid wordt «voer-en vaartuigen» vervangen door: vervoermiddelen.

ARTIKEL VIII

In artikel 49 van de Wet wapens en munitie⁷ wordt «huiszoeking» vervangen door: doorzoeking.

ARTIKEL IX

Indien het bij koninklijke boodschap van 21 september 1989 aangeboden voorstel van wet tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en andere wetten in verband met de herziening van het strafrecht voor jeugdigen (21 327)⁸ ten tijde van de inwerkingtreding van deze wet reeds tot wet is verheven, komen de in het eerste lid van artikel 487 voorkomende woorden «en kan de officier van justitie de hem bij de artikelen 97 en 100 verleende bevoegdheden uitoefenen zonder dat hij de in artikel 181, eerste lid, bedoelde vordering doet» alsmede onderdeel KKKK van de onderhavige wet te vervallen.

ARTIKEL X

In strafzaken waarin ten tijde van de inwerkingtreding van deze wet reeds een gerechtelijk vooronderzoek is ingesteld of dit gerechtelijk vooronderzoek nog niet onherroepelijk is gesloten, blijven de op dat tijdstip vervallen bepalingen van toepassing op de wijze waarop het gerechtelijk vooronderzoek wordt verricht en gesloten.

ARTIKEL XI

Indien het bij koninklijke boodschap van 24 februari 1997 ingediende voorstel van wet tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering, de Uitleveringswet, de Wet economische delicten en de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnisen betreffende de bepalingen aangaande de procedure in cassatie in strafzaken, herzieningszaken, uitleveringszaken en zaken in het kader van de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnisen (25 240)⁹ ten tijde van de inwerkingtreding van deze wet reeds tot wet is verheven en in werking is getreden, vervalt Artikel I, onderdeel III, van dit wetsvoorstel. In artikel 466, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering wordt in dat geval «de vijfde afdeling» vervangen door «de vijfde en de achtste afdeling» en «bij huiszoeking en schouw» door: bij het doorzoeken van plaatsen en bij een schouw.

ARTIKEL XII

Indien het bij koninklijke boodschap van 17 juni 1997 ingediende voorstel van wet tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering in verband met de regeling van enige bijzondere bevoegdheden tot opsporing en wijziging van enige andere bepalingen (bijzondere opsporingsbevoegdheden) (25 403)¹⁰ tot wet wordt verheven en in werking treedt, wordt in artikel 552t, zevende lid, zoals dat komt te luiden na inwerkingtreding van het onderhavige wetsvoorstel, «artikel 125h» vervangen door: artikel 126aa, eerste lid.

ARTIKEL XIII

Indien het bij koninklijke boodschap van 15 september 1997 ingediende voorstel van wet houdende Regels

inzake de telecommunicatie (Telecommunicatiewet) (25 533)¹¹ tot wet wordt verheven en in werking treedt, wordt in Artikel I, onderdeel V, van dit wetsvoorstel «de houder van de concessie als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Wet op de telecommunicatievoorzieningen (Stb. 1988, 520)» vervangen door: de aanbieder van een openbaar telecommunicatienetwerk of een openbare telecommunicatiedienst.

ARTIKEL XIV

Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip. Dit tijdstip kan voor de onderdelen van artikel I verschillend zijn. Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te 's-Gravenhage, 27 mei 1999 Beatrix

De Minister van Justitie,

A. H. Korthals

Bijlage 3: Wetsvoorstel 29 252

Vergaderjaar 2003–2004

29 252
in

Wijziging van het Wetboek van Strafvordering in verband met inbeslagneming en doorzoeking door de rechter commissaris

Nr. 1

KONINKLIJKE BOODSCHAP

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een voorstel van wet tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering in verband met inbeslagneming en doorzoeking door de rechter-commissaris. De memorie van toelichting, die het wetsvoorstel vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.
En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's-Gravenhage, 20 oktober 2003 Beatrix

Nr. 2 VOORSTEL VAN WET

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:
Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is te bevorderen dat inbeslagneming en de toepassing van de dwangmiddelen ter inbeslagneming door de rechter-commissaris ook buiten het gerechtelijk vooronderzoek kunnen plaatsvinden;
Zo is het dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

Het Wetboek van Strafvordering wordt als volgt gewijzigd:

A

In het opschrift van § 3 van de derde afdeling van titel IV van het eerste boek vervalt «tijdens het gerechtelijk vooronderzoek»

B

In artikel 104, eerste lid, vervalt «tijdens het gerechtelijk vooronderzoek» en aan dat lid wordt een zin toegevoegd, luidend: Buiten een gerechtelijk vooronderzoek vindt inbeslagneming slechts plaats door de rechtercommissaris die enig onderzoek in de zaak verricht.

C

In artikel 105, eerste lid, wordt «ambtshalve of op de vordering van de officier van justitie» vervangen door: op vordering van de officier van justitie en in het gerechtelijk vooronderzoek tevens ambtshalve.

D

In artikel 110, eerste lid, wordt «ambtshalve of op de vordering van de officier van justitie» vervangen door: op vordering van de officier van justitie en in het gerechtelijk vooronderzoek tevens ambtshalve.

E

In artikel 114, eerste lid, wordt na «vinden» ingevoegd: tijdens het gerechtelijk vooronderzoek.

F

In artikel 125i, eerste lid, wordt «Tijdens het gerechtelijk vooronderzoek kan de rechter-commissaris, ambtshalve of op vordering van de officier van justitie» vervangen door: De rechter-commissaris kan, op vordering van de officier van justitie en in het gerechtelijk vooronderzoek tevens ambtshalve.

ARTIKEL II

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Justitie,

Bijlage 4: Vragenlijsten zoals gebruikt tijdens interviews

Vragenlijst bij Herziening Gerechtelijk Vooronderzoek

1. Inleiding

In het navolgende worden de belangrijkste aspecten van de Wet herziening GVO uitgewerkt in vraagvorm om aan de hand daarvan diverse autoriteiten te bevragen op de uitwerking van die wijzigingen. De vragenlijst zal in eerste instantie en vooral worden voorgelegd aan RC's. Ter completering van het beeld zullen ook enkele OvJ's en raadslieden worden benaderd (zie de uitwerking in de onderzoeksopzet). Heel concreet komen achtereenvolgens verhoudingen in het voorbereidend onderzoek, de wijziging van de regeling inzake de doorzoeking en de mini-instructie, aan de orde. Verder is in de wetwijziging de rol van de RC respectievelijk het GVO op een aantal punten veranderd en ten dele teruggedrongen. Min of meer als alternatief voor een GVO is de mini-instructie als een betrekkelijk nieuwe modaliteit geïntroduceerd. Net als in het GVO staat daarin het verrichten van onderzoek door de RC voorop, maar anders dan het GVO gaat het daarbij om meer incidentele onderzoekshandelingen die – in eerste instantie – niet door de RC worden geïnitieerd.

2. Betekenis voor de verhoudingen in het voorbereidend onderzoek

Inleiding

De achterliggende strekking van de Wet HGVO, althans en in elk geval zijn effect, is dat de positie van de RC die in de vorm van een GVO het voorbereidend onderzoek in strafzaken van enige betekenis beheerst, veranderd is ten gunste van een meer dominante positie van de OvJ. Dit komt onder andere tot uitdrukking in concrete wijzigingen als de introductie van de mini-instructie en door wetwijzigingen anders dan de onderhavige waardoor bevoegdheden die voorheen de RC tijdens het GVO toekwamen zijn vervangen door bevoegdheden van de OvJ die in minder gevallen aan de RC zijn gekoppeld en dan alleen nog maar in de variant van rechterlijke machtiging buiten het GVO.

1. Hoe beoordelen de rechters-commissarissen hun rol in het voorbereidend onderzoek na de wetwijziging? Is er door de wijzigingen een verschil ontstaan in de

mogelijkheid tot een adequate voorbereiding van strafzaken en hebben de wijzigingen een verschil veroorzaakt in het kader van de rechtsbescherming?

2. Is in dit kader de mini-instructie eerder een vervanging van het GVO of een aanvulling in zaken waarin minder tot GVO zou worden besloten? Heeft de mini-instructie daarmee een volwaardige en acceptabele plaats in het voorbereidend onderzoek, of is toch in meer gevallen het vasthouden aan het GVO als modaliteit van volledig onderzoek gewenst?
3. Kan gezien de groeiende betrokkenheid van de OvJ in het voorbereidend onderzoek de rol van de RC voldoende worden waargemaakt? Is soms sprake van een kennisachterstand ten opzichte van de OvJ die een adequaat en zinvol optreden van de RC in de weg staat? Heeft de RC in zijn nieuwe rol in voorkomende gevallen voldoende mogelijkheden het voorbereidend onderzoek voldoende te kunnen beïnvloeden en sturen? Zo ja, is zo'n rol meer of minder gewenst? Hoe ziet men de rol van de RC ten opzichte van de OvJ en andersom?
4. Is de informatie-uitwisseling tussen OvJ en RC door de wetwijziging beïnvloed? Ervaart men hier frictie?
5. Als het gaat om het verlenen van machtigingen voor de uitoefening van dwangmiddelen: heeft de RC altijd voldoende informatie om een weloverwogen afweging te kunnen maken? Worden machtigingen met enige regelmaat geweigerd? En zo ja waarom?
6. Welke gevolgen heeft de Wet herziening gerechtelijk vooronderzoek voor de positie en rechtsbescherming van de verdachte? Deze rechtsbescherming is in feite deels verschoven van optreden door de RC naar een model waarin de verdediging zelf het initiatief moet nemen om de gang van het voorbereidend onderzoek te beïnvloeden, bijvoorbeeld door het verzoeken van onderzoekshandelingen in de mini-instructie. Is dit instrument toereikend binnen de eisen van een adequate voorbereiding van de strafzaak in het voorbereidend onderzoek? Heeft de verdediging tijdig toegang tot volledige informatie? Heeft de verdediging voldoende zicht op de informatiestroom tussen OvJ en RC?
7. Zijn er gevallen bekend waarin van de bevoegdheid tot het verzoeken van een mini-instructie oneigenlijk gebruik wordt gemaakt? Zo ja, waaruit bestond het oneigenlijk gebruik?

8. Zijn er gevallen geweest waarin geen mini-instructie werd verzocht, terwijl dit wel gewenst zou zijn geweest?
9. Zijn er onderzoeken geweest waarbij de verdachte via de mini-instructie aan informatie kwam, die anders tot aan het onderzoek ter terechtzitting, voor hem verborgen waren gebleven?
10. Is de omvang van het kabinet RC veranderd door de Wet herziening GVO? Zo ja, in welke richting en is er dan een andere behoefte aan scholing?
11. Levert het punt van de mogelijke verschoven verhoudingen tussen de rechter-commissaris, de Officier van Justitie en de verdediging binnen het voorbereidend onderzoek in strafzaken aanleiding op voor andere opmerkingen die in het kader van deze evaluatie relevant kunnen zijn?
12. Heeft de wet herziening gerechtelijk vooronderzoek effect op de doorlooptijden van onderzoeken in het kabinet? Wordt door de rechtbank regelmatig gebruik gemaakt van de bevoegdheid te waken voor nodeloze vertraging van het onderzoek (180 Sv)?
13. Is het aantal gerechtelijk vooronderzoeken afgenomen?

3. De wijziging van de regeling van de doorzoeking

Inleiding

De regeling van de doorzoeking ter inbeslagneming is opnieuw opgezet en gedifferentieerd naar de te doorzoeken plaats. De noodzakelijke rol van de RC is daarin teruggebracht tot het doorzoeken van woningen zonder toestemming van de bewoner en het doorzoeken van kantoren van geheimhouders. Anderzijds is ook in geval van spoed de doorzoeking van deze plaatsen gebonden aan de voorafgaande machtiging van de RC. Het doorzoeken van andere plaatsen is in handen gelegd van de OvJ en soms in handen van gewone opsporingsambtenaren. De bevoegdheid tot bevroeren is thans uitdrukkelijk geregeld en de bevoegdheid tot het doorzoeken van plaatsen ter aanhouding is geïntroduceerd. Doorzoeken is alles dat verder gaat dan zoekend rondkijken.

1. Functioneert het vereiste van voorafgaande toestemming door de rechter-commissaris in het kader van de doorzoeking van een woning? Wanneer en op welke criteria kiest de RC tussen zelf ter plaatse doorzoeken of machtiging verlenen aan de OvJ? Is er reden om de hulpofficier van justitie de bevoegdheid te geven direct toestemming aan de rechter-commissaris te vragen in bovengenoemd geval? Gebeurt dit al in de praktijk?
2. Functioneert de bevoegdheid tot bevrozen inderdaad als mogelijkheid om de RC de gelegenheid te geven zelf de woning te komen doorzoeken? Is het handelen van de politie daarop afgestemd? Past de politie deze bevoegdheid correct toe? Heeft zij voldoende kennis van de reikwijdte en de bedoeling van deze bevoegdheid? Zijn er (veel) gevallen waar de rechter-commissaris na een bevrozing niet tot een doorzoeking overgaat?
3. Is aan te geven in hoeveel gevallen de RC zelf de woning komt doorzoeken dan wel daartoe aan de OvJ machtiging verleent?
4. Is het overlaten van het doorzoeken van andere plaatsen dan woningen en kantoren van geheimhouders aan de OvJ in alle gevallen de meest wenselijke situatie? Bestaat bij sommige gevoelige plaatsen (grootwinkelbedrijven, banken, hoofdkantoren van bouwondernemingen) de behoefte aan een beslissing van de RC?
5. Doorzoeken door de RC is in art. 110 Sv gehandhaafd als een bevoegdheid tijdens het GVO. Is er reden om deze bevoegdheid in de lijn van de ontwikkelingen buiten het GVO te brengen ter vermijding van 'lege' GVO's? Zo ja, waarom? Kan op dit punt worden ingestemd met het wetsvoorstel inbeslagneming en doorzoeking?
6. De RC is algemeen bevoegd tot het doorzoeken van plaatsen, deels ook in situaties waarin andere ambtenaren bevoegd zijn. a) Maakt de RC gebruik van zijn doorzoekbevoegdheid in gevallen, waarin (ook) andere functionarissen bevoegd zijn?; b) Maakt de RC gebruik van deze bevoegdheid in situaties (gevallen) waarin er geen bevoegdheid voor de (hulp-)OvJ bestaat (buiten heterdaad, verdenking overtreding of misdrijf niet genoemd in art. 67, lid 1 Sv)?; c) Maakt de RC ooit nog wel eens ambtshalve gebruik van zijn doorzoekingsbevoegdheid ex art. 110 Sv? Zo ja, in welke gevallen?

7. Doorzoeken is door de wetgever gedefinieerd als alles dat verder gaat dan binnentreden (= zoekend rondkijken). Is deze beperkte definitie in de praktijk helder hanteerbaar? (Anders gezegd: tot hoever mag bijvoorbeeld 'verbreking' gaan: wel slaapkamerdeur, niet kastdeur?) Wordt bij toepassing van de Opiumwet of de WWM dezelfde beperkte definitie gehanteerd?
8. Geven de extra bevoegdheden die de 'gewone' opsporingsambtenaar gekregen heeft, aanleiding hier nog eens kritisch naar te kijken? Opsporingsambtenaren beschikken thans over de bevoegdheden van de artt. 55a ([spoed-]doorzoeken ter aanhouding), 96, 96a en 96b Sv (binnentreden ter inbeslagneming, geven bevel uitlevering ter inbeslagneming en doorzoeken ter inbeslagneming van voertuigen, m.u.v. de woongedeeltes). Hoe en hoe vaak worden deze bevoegdheden toegepast? Bestaat de indruk dat ten gevolge van de uitoefening van deze bevoegdheden, eventueel gecombineerd met een 'afgedwongen' toestemming, de rechter-commissaris vaker dan voorheen ongeïnformeerd blijft? Heeft het bestaan van dergelijke bevoegdheden geleid tot een frequentere toepassing van inbreuk makende opsporingsbevoegdheden / dwangmiddelen (zonder tussenkomst RC of OvJ)?
9. Is de bevoegdheid tot betreden ter aanhouding bruikbaar in de praktijk? Overlapt deze bevoegdheid met die van het doorzoeken ter aanhouding? En hoe verhouden de artt. 55 en 55a Sv zich tot art. 565 Sv?
10. De regeling en praktijk van het doorzoeken van kantoren van geheimhouders is door de Wet HGVO niet veranderd. Bevat deze regeling of praktijk knelpunten die de aandacht verdienen?
11. Tot welke opmerkingen geeft de wijziging van de regeling van de inbeslagneming u in het kader van deze herziening aanleiding?

4. **Introductie van de mini-instructie en ambtshalve onderzoek**

Inleiding

De modaliteit van de mini-instructie omvat een aantal aspecten. In de eerste plaats is er de regeling en de toepassing van de wettelijke regeling van de mini-instructie zelf.

Daarnaast heeft de mini-instructie gevolgen voor de positie van de RC in het voorbereidend onderzoek, ook in verband met het feit dat het GVO immers eveneens is

blijven bestaan. In verband met deze gewijzigde positie van de RC op zichzelf, rijzen vragen omtrent de verhouding met de positie van de OvJ en de positie van de verdediging.

I. De regeling en toepassing van de mini-instructie en ambtshalve onderzoek

1. Vraag naar de aantallen mini-instructies (op grond van 36a, 36^e Sv). Welke onderzoekshandelingen worden in het kader van de mini-instructie verricht?
2. In welke soorten van strafzaken wordt een mini-instructie verzocht? Alleen bij ernstige strafbare feiten? Alleen in geval de verdachte zich in voorlopige hechtenis bevindt?
3. Is aan de hand van het criterium van art. 36a Sv altijd voldoende duidelijk of een mini-instructie kan worden verzocht? Zo nee, hoe kan het worden verbeterd? Wordt dit criterium in de praktijk gehanteerd?
4. Wordt de openingsprocedure van art. 36b Sv altijd gevolgd? Zo nee, waarom niet? Zo ja, in hoeveel gevallen leidt dit tot afwijzing van het verzoek?
5. In welke gevallen en aan de hand van welke criteria maakt de RC gebruik van zijn bevoegdheid ambtshalve onderzoekshandelingen te verrichten?
6. Worden eenmaal tijdens de voorlopige hechtenis geagendeerde onderzoekshandelingen ex artikel 36d Sv voortgezet wanneer de voorlopige hechtenis inmiddels is opgeheven?

II. Over de uitvoering van de mini-instructie

7. Welke zou de taak van de RC moeten zijn bij de uitvoering van de mini-instructie?
8. Heeft de RC voldoende kennis van de concrete strafzaak om het verzoek op z'n merites te beoordelen en de gevraagde handeling adequaat te verrichten?
9. Wordt indien mogelijk (zoals bij getuigenverhoor) de uitvoering van de handeling aan de raadsman overgelaten of voert de RC deze zelf uit?

10. In welke gevallen en op grond van welke criteria vult de RC de verzochte handeling aan met ambtshalve onderzoekshandelingen? Is er vaak de noodzaak tot vervolghandelingen? In hoeveel gevallen worden die door de raadsman verzocht?
11. Is de mini-instructie als mogelijkheid om concrete onderzoekshandelingen te verrichten een adequate vervanging van het GVO?
12. Omgekeerd: zijn er gevallen waarin op grond van de mini-instructie de indruk bestaat dat een GVO eerder geïndiceerd zou zijn geweest? Meer in het algemeen: is de mini-instructie een welkome aanvulling van onderzoeksmodaliteiten in het voorbereidend onderzoek of een minder welkome vervanging van het GVO in daartoe in aanmerking komende zaken?
13. In welke gevallen wordt nog een gerechtelijk vooronderzoek gevraagd en in welke fase van het onderzoek gebeurt dit?
14. Hoe verloopt de informatie-uitwisseling tussen de rechter-commissaris en de Officier van Justitie wanneer de verdediging een mini-instructie heeft verzocht en gekregen?

III In de periode tussen hoger beroep en de behandeling daarvan

15. Zijn er gevallen bekend waarin de rechter-commissaris, in de periode tussen de instelling en de behandeling van het hoger beroep, onderzoekshandelingen verricht? Zo ja, zijn deze onderzoekshandelingen dan ambtshalve of op verzoek verricht? En om welke onderzoekshandelingen gaat het dan?
16. Wordt op de verzoeken van de verdediging beslist in overleg met het parket? Zo ja, met het parket in eerste aanleg, of met het resortsparket?
17. Worden er ook verzoeken om nader onderzoek geweigerd?

Bijlage 5: Verantwoording onderzoek, bezochte arrondissementen en deelname aan de discussiebijeenkomst

Verantwoording onderzoek

Na het verkrijgen van de opdracht zijn de onderzoekers begonnen met een literatuuronderzoek. Daarnaast werden kamerstukken over de wetswijziging gelezen. In afstemming met de begeleidingscommissie is een vragenlijst opgesteld die alle onderzoeksvragen bevat. Aan de hand van deze vragenlijst zijn ondergenoemde arrondissementen en politiekorpsen geïnterviewd.

Daarna is aan de hand van de resultaten een voorlopige uitkomst, in de vorm van een discussiestuk geschreven. Dit discussiestuk is, na deliberatie met de begeleidingscommissie, tijdens een daartoe apart belegde discussiebijeenkomst gebruikt als basis voor de te voeren discussie. Aan deze bijeenkomst namen vertegenwoordigers van andere arrondissementen en politiekorpsen deel dan die welke geïnterviewd werden (alsmede andere advocaten).

Dit leverde nog een aantal relevante nieuwe gezichtspunten op.

Het geheel van de informatie uit de interviews en de discussiebijeenkomst is neergelegd in het voorliggende rapport.

Veldonderzoek:

Bezochte arrondissementen: Amsterdam, Dordrecht, Rotterdam, Arnhem, Utrecht, Breda. Uit Den Haag, Amsterdam en Arnhem zijn advocaten geïnterviewd.

Deelnemers conferentie: advocaten uit Amsterdam en Maastricht, Rechter-commissarissen uit Den Haag, Middelburg en Den Bosch, een Officier van Justitie uit Den Haag en een medewerker van de politie Rotterdam Rijnmond. Namens de begeleidingscommissie was de heer J. Silvis aanwezig.

Onderzoekers:

Mr. T. Blom

Mr. V. Mul

Mr. P. Verloop

Prof. Mr. P.A.M. Mevis

Notulisten:

Elisabeth Vermeulen

Nynke de Lange

Hajé Weisfelt

Bijlage 6: Wetsartikelen

Wetsartikelen

Wetboek van Strafvordering

Eerste boek. Algemeene bepalingen

Titel II. De verdachte

Artikel 36a

1. De verdachte, jegens wie door of vanwege de Staat een handeling is verricht waaraan hij in redelijkheid de verwachting kan ontleen dat tegen hem terzake van een bepaald feit in Nederland een vervolging zal worden ingesteld, kan de rechter-commissaris binnen wiens rechtsgebied de handeling is verricht, verzoeken dienaangaande enig onderzoek in te stellen.
2. Indien terzake van een bepaald feit de vervolging is aangevangen doch geen gerechtelijk vooronderzoek is ingesteld, kan de verdachte, zolang het onderzoek op de terechtzitting nog niet is aangevangen, een verzoek bedoeld in het eerste lid indienen bij de rechter-commissaris binnen wiens rechtsgebied het feit wordt vervolgd.
3. Het verzoek wordt schriftelijk gedaan. Het behelst een opgave van het feit en van de handelingen van onderzoek die door de rechter-commissaris dienen te worden verricht, en is met redenen omkleed.

Artikel 36b

1. De rechter-commissaris geeft de verdachte schriftelijk bericht van ontvangst van het verzoek en zendt de officier van justitie onverwijld een afschrift daarvan.
2. De verdachte wordt, tenzij hij in zijn verzoek kennelijk niet ontvankelijk of het verzoek kennelijk ongegrond is, gehoord althans behoorlijk opgeroepen. De verdachte is bevoegd zich bij het verhoor door een raadsman te doen bijstaan.
3. De rechter-commissaris stelt de officier van justitie op de hoogte van tijd en plaats van het verhoor. De officier van justitie is bevoegd het verhoor bij te wonen en daarbij de nodige opmerkingen te maken.
4. De rechter-commissaris beslist zo spoedig mogelijk. De beschikking is met redenen omkleed en wordt schriftelijk ter kennis van de verdachte en de officier van justitie gebracht. In geval van toewijzing van het verzoek, vermeldt de beschikking het feit waarop het onderzoek betrekking heeft en verricht de rechter-commissaris zo spoedig mogelijk de verzochte handeling van onderzoek.
5. Nadat de onderzoekshandeling is voltooid, zendt de rechter-commissaris de daarop

betrekking hebbende stukken aan de officier van justitie. Een afschrift zendt hij aan de verdachte.

Artikel 36c

1. Op het onderzoek van de rechter-commissaris zijn de bepalingen van de tweede tot en met vijfde afdeling van de Derde Titel van het Tweede Boek van overeenkomstige toepassing, met uitzondering van de artikelen 207, 208, derde lid, en 232 tot en met 234.
2. Van de beëindiging van het onderzoek wordt door de rechter-commissaris aan de officier van justitie en aan de verdachte schriftelijk kennis gegeven.

Artikel 36d

Een verzoek bedoeld in de artikelen 36, eerste lid, 36a, eerste lid, of 36a, tweede lid, kan ook door de raadsman van de verdachte worden gedaan.

Artikel 36e

1. Zolang de verdachte zich in voorlopige hechtenis bevindt, kan de rechter-commissaris ten aanzien van het feit waarvoor de voorlopige hechtenis is bevolen, ambtshalve bepaalde handelingen van onderzoek verrichten.
2. Artikel 36c is van overeenkomstige toepassing.

Wetboek van Strafvordering

Eerste boek. Algemeene bepalingen

Titel IV. Eenige bijzondere dwangmiddelen

Eerste afdeling. Aanhouding en inverzekeringstelling

Artikel 54

1. Ook buiten het geval van ontdekking op heeter daad is de officier van justitie bevoegd den verdachte van eenig strafbaar feit waarvoor voorloopige hechtenis is toegelaten, of van het strafbare feit omschreven in artikel 435 onder 4°. van het Wetboek van Strafrecht, dan wel van het strafbare feit omschreven in artikel 34, eerste lid, onder *b*, van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften aan te houden en naar eene plaats van verhoor te geleiden; hij kan ook diens aanhouding of voorgeleiding bevelen.
2. Kan het optreden van den officier van justitie niet worden afgewacht, dan komt gelijke bevoegdheid toe aan ieder zijner hulpofficieren. De hulpofficier geeft van de aanhouding

onverwijld schriftelijk of mondeling kennis aan den officier van justitie.

3. Kan ook het optreden van een dier hulpofficieren niet worden afgewacht, dan is elke opsporingsambtenaar bevoegd den verdachte aan te houden, onder verplichting zorg te dragen dat hij onverwijld voor den officier van justitie of een van diens hulpofficieren wordt geleid. Op den hulpofficier voor wien de verdachte wordt geleid, is de tweede zin van het voorgaande lid van toepassing.

4. Een bevoegdheid tot aanhouding buiten het geval van ontdekking op heterdaad komt toe aan een persoon in de openbare dienst van een vreemde staat die op door het volkenrecht toegelaten wijze grensoverschrijdend het achtervolgingsrecht in Nederland uitoefent, onder de verplichting ten aanzien van de aangehoudene te handelen als in het derde lid omschreven.

Artikel 55

1. In geval van ontdekking op heeter daad van een misdrijf kan ieder, ter aanhouding van den verdachte, elke plaats betreden, met uitzondering van een woning zonder toestemming van de bewoner en van de plaatsen, genoemd in artikel 12 van de Algemene wet op het binnentreden (*Stb.* 1994, 572).

2. Zoowel in geval van ontdekking op heeter daad als buiten dat geval kan iedere opsporingsambtenaar, ter aanhouding van den verdachte, elke plaats betreden.

Artikel 55a

1. In geval van ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit of in geval van verdenking van een misdrijf als omschreven in artikel 67, eerste lid, kan iedere opsporingsambtenaar ter aanhouding van de verdachte elke plaats doorzoeken. Hij behoeft daartoe de machtiging van de officier van justitie, behoudens het geval van dringende noodzakelijkheid. In het laatste geval wordt de officier van justitie onverwijld van de doorzoeking op de hoogte gesteld.

2. Indien de officier van justitie aan een opsporingsambtenaar een machtiging heeft verleend ter aanhouding van de verdachte een woning zonder toestemming van de bewoner te doorzoeken, is voor het binnentreden in die woning door de betrokken opsporingsambtenaar geen machtiging als bedoeld in artikel 2 van de Algemene wet op het binnentreden vereist.

Tweede afdeling. Voorloopige hechtenis

§ 1. Bevelen tot voorloopige hechtenis

Artikel 67

1. Een bevel tot voorlopige hechtenis kan worden gegeven in geval van verdenking van:
 - a. een misdrijf waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van vier jaren of meer is gesteld;
 - b. een der misdrijven omschreven in de artikelen 132, 137c, tweede lid, 137d, tweede lid, 137e, tweede lid, 137g, tweede lid, 285, eerste lid, 285b, 318, 321, 323a, 326, 326a, 326c, 395, 417bis en 420quater van het Wetboek van Strafrecht;
 - c. een der misdrijven omschreven in:
artikel 175, tweede lid, onderdeel b, van de Wegenverkeerswet 1994;
artikel 30, tweede lid, van de Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag;
de artikelen 52, 53, eerste lid en 54 van de Wet gewetensbezwaren militaire dienst;
artikel 31 van de Wet op de kansspelen;
artikel 11, tweede lid, van de Opiumwet;
artikel 55, tweede lid, van de Wet wapens en munitie;
artikel 46 van de Wet toezicht effectenverkeer 1995.
2. Het bevel kan voorts worden gegeven indien geen vaste woon- of verblijfplaats in Nederland van de verdachte kan worden vastgesteld en hij verdacht wordt van een misdrijf waarvan de rechtbanken kennis nemen en waarop, naar de wettelijke omschrijving gevangenisstraf is gesteld.
3. De voorgaande leden van dit artikel vinden alleen toepassing wanneer uit feiten of omstandigheden blijkt van ernstige bezwaren tegen de verdachte.

Derde afdeling. Inbeslagneming

§ 2. Inbeslagneming door opsporingsambtenaren of bijzondere personen

Artikel 95

1. Hij die den verdachte aanhoudt of staande houdt, kan voor inbeslagneming vatbare voorwerpen, door dezen met zich gevoerd, in beslag nemen.
2. Met betrekking tot het onderzoek aan of in het lichaam of het onderzoek aan de kleding van de aangehouden verdachte geldt artikel 56, eerste tot en met vierde lid.

Artikel 96

1. In geval van ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit of in geval van verdenking van een misdrijf als omschreven in artikel 67, eerste lid, is de opsporingsambtenaar bevoegd de daarvoor vatbare voorwerpen in beslag te nemen en daartoe elke plaats te

betreden.

2. De opsporingsambtenaar kan, in afwachting van de komst van de rechter of ambtenaar die bevoegd is ter inbeslagneming de plaats te doorzoeken, de maatregelen nemen die redelijkerwijs nodig zijn om wegmaking, onbruikbaarmaking, onklaarmaking of beschadiging van voor inbeslagneming vatbare voorwerpen te voorkomen. Deze maatregelen kunnen de vrijheid van personen die zich ter plaatse bevinden beperken.

Artikel 96a

1. In geval van verdenking van een misdrijf als omschreven in artikel 67, eerste lid, kan de opsporingsambtenaar een persoon die redelijkerwijs moet worden vermoed houder te zijn van een voor inbeslagneming vatbaar voorwerp bevelen dat hij dit ter inbeslagneming zal uitleveren.

2. Het bevel wordt niet gegeven aan de verdachte.

3. Op grond van hun bevoegdheid tot verschoning zijn niet verplicht aan het bevel te voldoen:

a. de personen bedoeld bij artikel 217;

b. de personen bedoeld bij artikel 218, voorzover de uitlevering met hun plicht tot geheimhouding in strijd zou zijn;

c. de personen bedoeld bij artikel 219, voorzover de uitlevering hen of een hunner daarin genoemde betrekkingen aan het gevaar van een strafrechtelijke vervolging zou blootstellen.

4. Ten aanzien van brieven kan het bevel alleen worden gegeven, indien deze van de verdachte afkomstig zijn, voor hem bestemd zijn of op hem betrekking hebben, of wel indien zij het voorwerp van het strafbare feit uitmaken of tot het begaan daarvan gediend hebben.

5. Het eerste lid vindt geen toepassing ten aanzien van pakketten, brieven, stukken en andere berichten, welke aan de houder van de concessie als bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de Postwet of een geregistreerde ingevolge artikel 2.1, eerste lid, van de Telecommunicatiewet dan wel aan een andere instelling van vervoer zijn toevertrouwd.

Artikel 96b

1. In geval van ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit of in geval van verdenking van een misdrijf als omschreven in artikel 67, eerste lid, is de opsporingsambtenaar bevoegd ter inbeslagneming een vervoermiddel, met uitzondering van het woongedeelte zonder toestemming van de bewoner, te doorzoeken en zich daartoe de toegang tot dit vervoermiddel te verschaffen.

2. Indien zulks met het oog op de uitoefening van de in het eerste lid verleende

bevoegdheid noodzakelijk is, kan de opsporingsambtenaar:

- a. van de bestuurder van het vervoermiddel vorderen dat hij het vervoermiddel tot stilstand brengt, en
- b. het vervoermiddel vervolgens naar een daartoe door hem aangewezen plaats overbrengen of door de bestuurder laten overbrengen.

Artikel 96c

1. In geval van ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit of in geval van verdenking van een misdrijf als omschreven in artikel 67, eerste lid, kan de officier van justitie ter inbeslagneming elke plaats, met uitzondering van een woning zonder toestemming van de bewoner en een kantoor van een persoon met bevoegdheid tot verschoning als bedoeld in artikel 218, doorzoeken.
2. Bij dringende noodzakelijkheid en indien het optreden van de officier van justitie niet kan worden afgewacht, kan een hulpofficier deze bevoegdheid uitoefenen. Hij heeft daartoe de machtiging van de officier van justitie. Indien vanwege de vereiste spoed of de onbereikbaarheid van de officier van justitie de machtiging niet tijdig kan worden gevraagd, kan de machtiging binnen drie dagen na de doorzoeking door de officier van justitie worden verleend. Weigert de officier van justitie de machtiging, dan draagt hij zorg dat de gevolgen van de doorzoeking zoveel mogelijk ongedaan worden gemaakt.
3. Het doorzoeken van plaatsen overeenkomstig het bepaalde in het eerste lid geschiedt onder leiding van de officier van justitie of, in geval van toepassing van het tweede lid, onder leiding van de hulpofficier.
4. Artikel 96, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 97

1. In geval van ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit of in geval van verdenking van een misdrijf als omschreven in artikel 67, eerste lid, kan de officier van justitie, bij dringende noodzakelijkheid en indien het optreden van de rechter-commissaris niet kan worden afgewacht, ter inbeslagneming de volgende plaatsen doorzoeken:
 - a. een woning zonder toestemming van de bewoner, en
 - b. een kantoor van een persoon met bevoegdheid tot verschoning als bedoeld in artikel 218.
2. Voor een doorzoeking als bedoeld in het eerste lid heeft de officier van justitie de machtiging van de rechter-commissaris. Deze machtiging is met redenen omkleed.
3. Kan ook het optreden van de officier van justitie niet worden afgewacht, dan komt de bevoegdheid tot doorzoeking toe aan de hulpofficier. Het eerste en het tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing. De machtiging van de rechter-commissaris wordt zo

mogelijk door tussenkomst van de officier van justitie gevraagd.

4. Indien de rechter-commissaris aan een hulpofficier van justitie machtiging heeft verleend ter inbeslagneming een woning zonder toestemming van de bewoner te doorzoeken, is voor het binnentreden in die woning door de betrokken hulpofficier van justitie geen machtiging als bedoeld in artikel 2 van de Algemene wet op het binnentreden vereist.

5. Artikel 96, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 110 Wetboek van Strafvordering

1. De rechter-commissaris kan, ambtshalve of op vordering van de officier van justitie, ter inbeslagneming elke plaats doorzoeken. Hij kan zich daarbij doen vergezellen van bepaalde door hem aangewezen personen.

2. Het doorzoeken van plaatsen overeenkomstig het bepaalde in het eerste lid geschiedt onder leiding van de rechter-commissaris in tegenwoordigheid van de officier van justitie of, in geval van diens verhindering, van een hulpofficier van justitie.

3. De artikelen 98, 99 en 99a zijn van overeenkomstige toepassing.

Titel IV. Eenige bijzondere dwangmiddelen

Vierde afdeling. Handhaving der orde ter gelegenheid van ambtsverrichtingen

Artikel 124

1. Voor de handhaving der orde ter gelegenheid van ambtsverrichtingen draagt zorg de voorzitter van het college, of de rechter of ambtenaar, die met de leiding dier verrichtingen is belast.

2. Deze neemt de noodige maatregelen opdat die ambtsverrichtingen zonder stoornis zullen kunnen plaats vinden.

3. Indien daarbij iemand de orde verstoort of op eenigerlei wijze hinderlijk is, kan de betrokken voorzitter, rechter of ambtenaar, na hem zoo noodig te hebben gewaarschuwd, bevelen dat hij zal vertrekken en, ingeval van weigering, hem doen verwijderen en tot den afloop der ambtsverrichtingen in verzekering doen houden.

4. Van een en ander wordt een proces-verbaal opgemaakt, dat bij de processtukken wordt gevoegd.

5. Met de dienst der gerechten zijn belast ambtenaren, aangesteld voor de uitvoering van de politietaak, dan wel andere ambtenaren of functionarissen, voor zover die ambtenaren of functionarissen door Onze Minister van Justitie zijn aangewezen. Deze

ambtenaren of functionarissen nemen de aanwijzingen in acht van de voorzitter van het college, de rechter of de ambtenaar, bedoeld in het eerste lid.

Titel IV. Eenige bijzondere dwangmiddelen

Vijfde afdeling. Maatregelen ter gelegenheid van een schouw of een doorzoeking

Artikel 125

1. In geval van een schouw of het doorzoeken van plaatsen kan de daarmede belaste rechter of ambtenaar de nodige maatregelen tot bewaking of afsluiting nemen of doen nemen en bevelen dat niemand zich, zonder zijn uitdrukkelijke bewilliging, van de plaats van onderzoek zal verwijderen of gebruik zal maken van de zich op de plaats van onderzoek bevindende telecommunicatievoorzieningen zolang het onderzoek aldaar niet is afgelopen.
2. Hij kan de overtreders van het bevel doen vatten en tot den afloop doen aanhouden.

Tweede boek. Strafvordering in eersten aanleg

Titel I. Het opsporingsonderzoek

Tweede afdeling. De officieren van justitie

Artikel 151

1. De officier van justitie kan, ambtshalve of op het verzoek van de verdachte of diens raadsman, een of meer vaste gerechtelijke deskundigen, bedoeld in artikel 228, tweede lid, benoemen die tot taak hebben hem voor te lichten of bij te staan, alsmede, zo nodig, een onderzoek, een onderzoek omtrent de persoonlijkheid van de verdachte daaronder begrepen, in te stellen en daarover een schriftelijk verslag uit te brengen. Bij de benoeming worden vermeld de opdracht die moet worden vervuld en de termijn binnen welke de deskundige het schriftelijk verslag uitbrengt.
2. Deze bevoegdheid komt ook toe aan de hulpofficier, met dien verstande dat door hem benoemde deskundigen niet tot taak hebben een onderzoek omtrent de persoonlijkheid van de verdachte in te stellen en daarover schriftelijk verslag uit te brengen.

Titel II. De rechter-commissaris belast met de behandeling van strafzaken

Artikel 180

1. De rechtbank waakt tegen noodelooze vertraging van het onderzoek.
2. Zij kan, ambtshalve, op de vordering van de officier van justitie of op het verzoek van de verdachte of diens raadsman, zich de processtukken doen overleggen en de onverwijld of spoedige beëindiging van het onderzoek bevelen.

Titel III. Gang van het gerechtelijk vooronderzoek

Vijfde afdeling. Deskundigen

Artikel 232

1. De verdachte aan wien van de opdracht aan deskundigen gedaan, is kennisgegeven, is bevoegd zijnerzijds een deskundige aan te wijzen, die het recht heeft bij het onderzoek der door den rechter-commissaris benoemde deskundigen tegenwoordig te zijn, daarbij de noodige aanwijzingen te doen en opmerkingen te maken.
2. De rechter-commissaris kan om redenen in den persoon gelegen, de toelating van een bepaalden aangewezen deskundige tot het onderzoek weigeren.
3. Hij onderwerpt alsdan onverwijld zijne weigering aan het oordeel der rechtbank die alsnog de toelating kan bevelen.
4. In geen geval mag, tenzij de rechter-commissaris hierin bewilligt, door de aanwijzing vertraging in den aanvang of den loop van het onderzoek plaats hebben.

Artikel 233

1. De verdachte aan wien van den uitslag van het onderzoek is kennis gegeven, is bevoegd zijnerzijds een deskundige aan te wijzen, die het recht heeft het verslag der door den rechter-commissaris benoemde deskundigen te onderzoeken. Het tweede en derde lid van het voorgaande artikel zijn van overeenkomstige toepassing.
2. In geen geval mag, tenzij de rechter-commissaris hierin bewilligt, door de aanwijzing vertraging in den loop van het gerechtelijk vooronderzoek plaats hebben.
3. De rechter-commissaris verleent aan den aangewezen deskundige inzage of afschrift van het verslag, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 234

1. Met betrekking tot den door den verdachte overeenkomstig een der beide voorgaande artikelen aangewezen deskundige zijn de artikelen 211-213, 228-230 en 231, derde en vierde lid, van overeenkomstige toepassing.
2. Die deskundige brengt aan den rechter-commissaris een met redenen omkleed verslag uit. Het verslag wordt schriftelijk of mondeling uitgebracht, naar gelang de rechter-commissaris dit vordert.
3. Die deskundige ontvangt uit 's rijks kas vergoeding op denzelfden voet als de deskundigen door den rechter-commissaris benoemd.

Titel VI. Behandeling van de zaak door de rechtbank

Eerste afdeling. Onderzoek op de terechtzitting

Artikel 316

1. Indien enig onderzoek door de rechter-commissaris noodzakelijk blijkt, stelt de rechtbank met schorsing van het onderzoek ter terechtzitting onder aanduiding van het onderwerp van het onderzoek en, zo nodig, van de wijze waarop dit zal zijn in te stellen, de stukken in handen van de rechter-commissaris.
2. In het geval het onderzoek uitsluitend zal bestaan in het horen van getuigen of deskundigen kan de rechtbank, indien de officier van justitie en de verdachte daarmee instemmen, de voorzitter of een der rechters die over de zaak oordelen als rechter-commissaris aanwijzen. Deze rechter kan aan het verdere onderzoek ter terechtzitting deelnemen, tenzij bij het horen van getuigen of deskundigen is bepaald dat de verdachte of diens raadsman daar niet bij tegenwoordig mag zijn.
3. Het onderzoek geldt als een gerechtelijk vooronderzoek en wordt overeenkomstig de bepalingen van de tweede tot en met de vijfde en achtste afdeling van de Derde Titel van dit Boek gevoerd.

Vierde afdeling. Beraadslaging en uitspraak

Artikel 359a

1. De rechtbank kan, indien blijkt dat bij het voorbereidend onderzoek vormen zijn verzuimd die niet meer kunnen worden hersteld en de rechtsgevolgen hiervan niet uit de wet blijken, bepalen dat:

- a. de hoogte van de straf in verhouding tot de ernst van het verzuim, zal worden verlaagd, indien het door het verzuim veroorzaakte nadeel langs deze weg kan worden gecompenseerd;
 - b. de resultaten van het onderzoek die door het verzuim zijn verkregen, niet mogen bijdragen aan het bewijs van het telastegelegde feit;
 - c. het openbaar ministerie niet ontvankelijk is, indien door het verzuim geen sprake kan zijn van een behandeling van de zaak die aan de beginselen van een behoorlijke procesorde voldoet.
2. Bij de toepassing van het eerste lid, houdt de rechtbank rekening met het belang dat het geschonden voorschrift dient, de ernst van het verzuim en het nadeel dat daardoor wordt veroorzaakt.
 3. Het vonnis bevat de beslissingen vermeld in het eerste lid. Deze zijn met redenen omkleed.

Vierde boek. Eenige rechtsplegingen van bijzonderen aard

Titel X. Internationale rechtshulp

Eerste afdeling. Algemene bepalingen

Artikel 552n

1. De officier van justitie stelt een voor inwilliging vatbaar en op een verdrag gegrond verzoek van een buitenlandse rechterlijke autoriteit in handen van de rechter-commissaris:
 - a. indien het strekt tot het horen van personen die niet bereid zijn vrijwillig te verschijnen en de gevraagde verklaring af te leggen;
 - b. indien uitdrukkelijk is gevraagd om een beëdigde verklaring, of om een verklaring afgelegd ten overstaan van een rechter;
 - c. indien het met het oog op het verlangde gevolg nodig is dat stukken van overtuiging in beslag worden genomen;
2. In andere dan de in het vorige lid voorziene gevallen kan de officier van justitie het verzoek van een buitenlandse rechterlijke autoriteit in handen van de rechter-commissaris stellen.
3. De overlegging van het verzoek geschiedt bij een schriftelijke vordering, waarin wordt omschreven welke verrichtingen van de rechter-commissaris worden verlangd.
4. De in het vorige lid bedoelde vordering kan te allen tijde worden ingetrokken.

Artikel 552o

1. Voor zover de in artikel 552n, derde lid, bedoelde vordering is gedaan met het oog op de voldoening aan een voor inwilliging vatbaar en op een verdrag gegrond verzoek van een buitenlandse rechterlijke autoriteit, heeft zij dezelfde rechtsgevolgen als een vordering tot het instellen van een gerechtelijk vooronderzoek, zulks voor wat betreft:
 - a. de bevoegdheden van de rechter-commissaris ten aanzien van de door hem te horen verdachten, getuigen en deskundigen, alsmede die tot het bevelen van de uitlevering of overbrenging van stukken van overtuiging, het nemen van maatregelen in het belang van het onderzoek, het laten verrichten van een DNA-onderzoek alsmede het daartoe bevelen van het afnemen van celmateriaal, het betreden van plaatsen, het doorzoeken van plaatsen, het in beslag nemen van stukken van overtuiging en het onderzoeken van gegevens in geautomatiseerde werken;
 - b. de bevoegdheden van de officier van justitie;
 - c. de rechten en verplichtingen van de door de rechter-commissaris te horen personen;
 - d. de bijstand van een raadsman;
 - e. de verrichtingen van de griffier.
2. Vatbaar voor inbeslagneming, overeenkomstig het eerste lid van dit artikel, zijn stukken van overtuiging die daarvoor vatbaar zouden zijn, indien het feit in verband waarmee de rechtshulp is gevraagd, in Nederland was begaan en dat feit aanleiding kan geven tot uitlevering aan de verzoekende staat.
3. Tenzij het toepasselijke verdrag anders bepaalt kan, ter voldoening aan een verzoek om rechtshulp, geen gebruik van dwangmiddelen worden gemaakt anders dan overeenkomstig de voorgaande leden.

Vijfde boek. Tenuitvoerlegging en kosten

Titel I. Tenuitvoerlegging

Derde afdeling. Tenuitvoerlegging van bevelen tot vrijheidsbeneming en veroordeelende vonnissen of arresten

Artikel 564a

Indien de aanhouding is verricht buiten het rechtsgebied van een rechtbank en de aangehoudene beweert niet te zijn de persoon tegen wie de last is gericht, dan geeft hij, die de aanhouding heeft verricht, onverwijld en op de snelst mogelijke wijze van die

bewering van de aangehoudene kennis aan het openbaar ministerie dat de last heeft
gegeven.